LUDWIG FELS

PĂCATELE SĂRĂCIEI

Colecția GLOBUS / Editura Univers

COPERTA COLECȚIEI: ION STATE

Grafica: Mircea Dumitrescu, Ilustrația: Vasile Socoliuc

LUDWIG FELS
DIE SÜNDEN DER ARMUT
© 1975 by Hermann Luchterhand Verlag Gmbh,
Darmstadt und Neuwied

Toate drepturile asupra acestei versiuni sunt rezervate Editurii
UNIVERS

Ludwig Fels

PĂCATELE SĂRĂCIEI

Traducerea de
IDA ALEXANDRESCU

Editura UNIVERS,
Colecția GLOBUS, nr. 446
București, 1988

Pentru Rainer,
care „se fofilează“ la sfârșit.

A EXISTAT O VREME când nici nu îmbătrânea, nici nu întinerea.

Mai devreme stătea la fereastră.

A închis ochii orbit. Și totuși se vedea sfâșiat, târât în toate direcțiile, rănit de viață și pudrat cu var ca un sugaci într-un azil de bătrâni.

Pubertatea era asemenea unei pedepse.

Mai devreme stătea la ușă.

Se întâmpla ca în timpul liber să se viseze la muncă și să meargă la serviciu ca un somnambul. Îi plăcea să lenevească. De fapt era mereu șomer, căci nu era munca lui ceea ce făcea pentru a pune mâna pe niște bani. Era mereu beat când muncea. Numai în visurile sale era treaz.

A existat o vreme în care sărăcia era ca un păcat care se săvârșea permanent la adresa lui.

1

PESTE TOT ERA NOIEMBRIE.

Scurta sa de piele devenise alunecoasă de ceață și umezeală, capsele ude ruginiseră pe margini. Era singura scurtă pe care o avea. Devenise a doua lui piele. În ea își petrecea cea mai mare parte a timpului. Prin ea se deosebea în mod considerabil de ceilalți; datorită ei umerii îi deveneau mai lați, iar șoldurile mai înguste.

Bătrânii se gândeau la moarte și în taină se rugau să fie cruțați. Copiii și nepoții lor își vedeau de viețile lor. Nimeni nu ieșea din casă fără motive stringente. Vremea de pe stradă îi ținea în locuințe. Numai tânărul hoinărea prin locurile cunoscute de dimineața până seara, ca și cum ar fi trebuit să descopere lucruri nemaivăzute. Uneori fața i se oglindea în geamuri incolore. Se îndoia atunci că paloarea ar putea fi o culoare a feței. Ceea ce vedea îi producea o senzație de boală.

Săptămâni în șir a plouat neîncetat. Apele umflate au inundat pragurile caselor de la marginea orașului, scurgându-se în pivnițe. Cârtițe înecate se legănau în zeama maroniu-verzuie. Din iarba în putrefacție se revărsau mirosuri respingătoare; mirosea amar a nămol în fierbere. Prin ceața înecăcioasă se strecurau siluete încotoșmănate, cu saci legați la gură, din care se auzea mieunatul subțire al pisoilor nou-născuți. Cărămizi îngreunau povara. Pisicile fătau primăvara și toamna în timp ce ploile umflau apele râului; după un bufnet surd, țipetele înfundate se pierdeau în apă. În unele zile, în apropierea grămezilor de aluviuni, se împotmoleau plute

făcute din garduri de lemn suprapuse. Băieţaşii îşi suflecau pantalonii, fetiţele îşi prindeau fustele în brâu. Chicoteau la vederea unor oale de noapte turtite, în cizme de cauciuc îşi croiau drum de-a lungul râului.

Era în drum spre aşezarea de barăci. Pe câţiva dintre polacii[1] care locuiau acolo, spunându-şi chiar ei aşa, îi cunoştea şi el; uneori îi dădeau să bea ţuică, făcând pe grozavii, afirmând la beţie că el ar fi cel mai bun dintre nemţii din oraş. Sau îi spuneau simplu: Tu eşti prietenul nostru, Ernst, tu eşti de-al nostru. Pe câţiva dintre ei îi întâlni pe pod; îşi făcură semne. Râul se izbea de stâlpi. I se părea că stă ghemuit într-o coajă de nucă, aşa de năvalnic se rostogoleau masele de apă spre privirile lui.

Ajunse la grădinile năpădite de ierburi. Pe frânghiile de rufe încrucişate se bălăbăneau chiloţi uriaşi. Se sprijini de stâlpii de beton fixaţi în asfalt la colţurile gardurilor. Femei în fulgarine de plastic mestecau în hârdaie aburinde. Erau fiinţe chinuite; îşi arătau dispreţul, prefăcându-se că nu-l văd. Doar una din femei zise batjocoritor: „Băiatul se plimbă“. Asudate, femeile storceau sutiene de mărimea unui uger de vacă şi le prindeau în cârlige după cearşafuri din care picura apa. Băiatul îşi imagină sânii mişcându-se ca nişte clopote, împărţind lovituri gingaşe. Îşi dori să zacă sub opulenţa lor dătătoare de căldură.

Ceva mai la o parte se întindea terenul gării de mărfuri. Din locul pe care se afla, tânărul recunoscu o gloată de bărbaţi care tocmai se pregătea să mâne cu înjurături şi ademeneli elefanţii din vagoanele garate. Unul din întunecaţii uriaşi scoase un trâmbiţat prelung, îşi încovrigă trompa în aerul străin, părând să asculte ecoul semnalului său. Picioarele groase ca nişte pilaştri ale animalelor erau legate în obezi, lanţuri groase alunecau zăngănind în urma paşilor greoi. Inelele de fier erau pline de gunoi. Echipa de hăitaşi gesticula cu beţe şi stinghii de care erau fixate cârlige şi ghimpi, întregul grup i se păru ieşit dintr-o carte

[1] Polonezi.

de aventuri.

Tabloul îi plăcu.

Jungla și savana se întruchipară în capul său, creierul îi născoci animale de pradă sălbatice; în imaginație lua parte la expediții și safariuri.

Unuia din pahidermele care trecea agale îi atârna în partea posterioară a burții un par puternic, zvâcnind vâscos. La vederea lui, femeile care spălau se opriră puțin din lucru. Cu o voluptate feroce contemplară ciomagul care se bălăngănea și râseră răutăcios, apreciind și comparându-i dimensiunile, vizibil stârnite.

Băiatul o luă la fugă de-a lungul șinelor. Tufe de mărăcini putrezeau printre movile de balast. Prin vălătucii de aburi se târa în depărtare un tren de marfă. Semnalul său de avertizare îl sperie. O luă sărind pe taluz la vale; tocurile cizmelor sale săpau urme adânci.

Timp de o clipă dori să poată goni cu această viteză până la capătul lumii.

2

TÂNARULUI NU-I PLĂCEAU locurile în care trăia. Într-un târgușor de aproximativ șapte mii de suflete nu există viață. Nu existau evenimente care să conteze cu adevărat. Oamenii muncesc, câștigă, se gospodăresc, comentează, după anotimp și starea vremii, căldura sau frigul, povestesc vecinilor, strict confidențial, sub pecetea tăcerii, despre bolile de care fuseseră loviți unii și despre loviturile soartei care se abătuseră asupra altora, bârfeau pe seama anunțurilor matrimoniale, iar dumnezeu era considerat un om cumsecade. Se conformau pur și simplu. Evitau orice

păreri care se abăteau de la tradiții și obiceiuri, se obișnuiseră cu poruncile și interdicțiile. Erau puritani până la epuizare și fiecare în parte se simțea pe drept cuvânt ca un personaj exemplar.

Tânărul îi cunoștea aproape pe toți după nume. Știa că bogații, puțini la număr de altfel, erau de părere că ei ar fi cei deștepți. Se întâlneau cu ocazia manifestărilor locale și savurau faptul că erau cunoscuți cel puțin aici, în localitate. Nu erau deosebit de iubiți. Se împăunau la discursuri și toasturi, beau șampanie cu ciubărul, comandau și ofereau rânduri de bere gratuită. După ofertele lor generoase, oamenii se ridicau de pe locuri și toastau în cinstea domnilor, mulțumindu-le. Autoritățile inoculau oamenilor supușenie. În camerele dosnice din spatele sălilor festive domnii își mărturiseau apoi afacerile.

Un câine mergea pe mijlocul străzii. Când mașinile claxonau, dădea din coadă. Tânărul avu deodată senzația că plutește într-o peșteră plină de nori.

3

ÎȘI PETRECUSE COPILĂRIA în multe case: în decursul timpului locuințele deveniseră din ce în ce mai proaste. De la ultima mutare hălăduia într-o magherniță dărăpănată care îi fusese închiriată mamei sale. Zidurile miroseau a vechi, a gaze de eșapament, a pivniță și magazie, a cafea de malț cu cicoare și a sticle goale, care zăceau prea mult într-un colț. Puțea a closet, a bureți și a mucegai. Podelele erau putrezite. Vara se strecurau gândaci printre crăpături. Preșurile erau tocite și uzate de atâta frecat. Mai demult, în încăperile în care locuia acum cu mama lui

se afla un atelier. În hol plutea un miros stătut de mucuri de țigară. Băiatul își zise doar: EL e aici. Trânti ușa cu forță; tocul ușii pârâi. Fluierând se apropie de ușa camerei de sub care se strecura o dâră de lumină, ciocăni de parcă ar fi fost străin.

- Ernst? zise bărbatul.

Ședea pe un taburet cu trei picioare și sorta piulițe și șuruburi după mărime și rezistență, descurca roți dințate, sufla praful de pe minuscule arcuri de sârmă.

— Hărnicia ta face impresie, zise băiatul.

— Trebuie s-o iei de la capăt cu toate forțele, zise bărbatul.

— Da, spuse băiatul, așa o fi.

— Așa e, zise bărbatul, da!

— Unde e mama?

— În bucătărie, gătește pentru noi.

La fiecare revedere tânărul își amintea cum, cu ani în urmă, bărbatul își făcuse apariția, afumat, clătinându-se pe picioare. Încă de pe atunci îți săreau în ochi zgrăbunțele purulente de pe chelia lui osoasă. Mama depozitase în dulapul comun conținutul sărăcăcios al unei cutii de carton; voise să-i ofere băiatului drept surpriză un tată. Bărbatul, pe nume Detlev Richter, se agățase de ea ca un copil găsit mai vârstnic. Se întorsese de la pârnaie, ca de atâtea ori, creditat cu suspendarea executării pedepsei, și se erijase în partener de viață al unei femei necăsătorite cu un copil nelegitim. Bineînțeles că a făgăduit să se îndrepte, întărindu-și promisiunile cu lacrimi de regret, logodindu-se cu ea de gura lumii. Mai târziu, a adus, ce-i drept, mereu bani acasă, netrădând însă proveniența lor atunci când nu avea o ocupație fixă. În ciuda bârfei vecinilor nu s-au căsătorit. Când bărbatul dispărea brusc - și asta se întâmpla adesea - femeia povestea în vecini că ar fi plecat într-o călătorie de afaceri. Dar în cele mai multe cazuri se afla pe undeva în apropiere: după gratii. Era închis pentru cele mai mărunte abateri. În stare de ebrietate dădea

întotdeauna peste oameni nepotriviți; îi storcea de bani, trăia pe spinarea lor, uita datoriile, nu plătea consumația, înșela din când în când doamne singuratice, se enerva când debita minciuni, lovea cu pumnii, călca în picioare. În majoritatea cazurilor, victimele erau creditorii săi. După aceea implora cu ardoare iertare și se lăsa arestat fără să opună nici un fel de rezistență. Pe cei bogați îi ura din cauza averii lor; băiatul îl ura din pricina puterii sale.

— Și acum să te salut, zise bărbatul. N-ai mai crescut deloc. Omule, nu te mai holba așa la mine.

— Nu mă bucur deloc, spuse băiatul.

— Arăți cam șleampăt, zise bărbatul. Vii acasă murdar și soios, n-ai nimic ca lumea pe tine, totul atârnă în zdrențe și țințe. Poate vrei să semeni cu unul din derbedeii tăi bătăuși?

— Baliverne, spuse băiatul.

Nu făcu nici un pas; bărbatul lăsă încet în jos mâna sa dreaptă întinsă.

— Dragul meu Ernst, zise el, știi foarte bine că pot fi și altfel. Îți cunosc punctele slabe. Maică-ta ține și așa cu mine.

Tânărul se întrebă dacă să-i răspundă. Ești la fel ca ceilalți, gândi el, care au venit înaintea ta la noi și pe urmă au plecat. Și la fel ca tine, fiecare din ei a încercat să-mi ofere prietenia sa și mi-a cerut să am încredere în el, dar nici prietenia, nici încrederea lor nu făceau doi bani. Pentru cei de teapa voastră eram și mai sunt doar un mijloc pentru a ajunge la mama. Ați luat la cunoștință existența mea ca pe un obiect mobil, pe care poți să-l așezi într-un colț și să-l uiți. M-ați salutat arareori și nu v-ați luat niciodată rămas-bun. A trebuit să vă aud cum scuipați în chiuvetă sau mormăiați cuvinte de dezmierdare. De ce ai fi tocmai tu altfel ca toți ceilalți?

Situația era încurcată. Așa-numiții bărbați cumsecade o tratau pe mama băiatului ca pe o stricată. Pentru cei care aveau ei înșiși o tinichea de coadă, era numai bună de

târfă, deși ea se străduia să demonstreze contrariul. Bărbați ca Detlev Richter îi năruiau din nou toate speranțele. Ea încerca să salveze aparențele, ca și cum în acest fel ar fi putut să facă un serviciu aproapelui. Voia să se simtă în siguranță, de aceea accepta orice legătură. Era îndatoritoare, deoarece își dorea o situație cât de cât acceptabilă.

Tânărul știa cât de bine putea să mintă Detlev Richter. La închisoare, tipul își confecționase o concepție despre lume, învățând să fie dur. În filmele cu gangsteri, criminalii cer un avocat, plătesc cauțiuni și zboară cu avioane cu reacție spre tropice. Acolo întemeiază plantații de stupefiante sau nu fac absolut nimic, trăind ca-n sânul lui Avraam. Borfași mărunți, care o vizitau însă pe mama lui, sufereau cu toții de frică; de la ei băiatul ar fi putut cel mult învăța ce înseamnă lașitatea și lăudăroșenia, lucruri pe care nu le putea suferi.

— Omule, îi spuse lui Detlev Richter, nu ești decât o sperietoare.

4

SE DUSE IN BUCĂTĂRIE. MAMA GÂTEA.

— Toată ziua te-am așteptat, zise ea învârtind în crătiți. Stătea în aburi cu spatele încovoiat.

— Facem vreo petrecere? întrebă el.

— Sărbătorim revederea, zise ea.

O să înceapă s-o pipăie ca pe o vită bună de tăiat, gândi băiatul, iar mai târziu va jura, ca de obicei, că data asta a fost negreșit pentru ultima oară și că n-o va mai lăsa niciodată singură. Ea o să-l creadă din nou și o să-i umple

farfuria cu vârf.

Bărbatul îl dădu brutal în lături și se întinse pe canapea. După o pauză, care nu prevestea nimic bun, zise:

— De azi înainte vei duce clienților cronometrele reparate.

Accentua cuvintele cu o vizibilă mândrie.

— De azi înainte, continuă el, vei da mamei toate bacșișurile primite.

Băiatul făcu pe surdul.

— Din acest moment, zise bărbatul, aș dori să primesc răspunsuri.

— N-am nici un chef să fac pe servitorul tău, zise băiatul.

— Îți interzic ideile astea tâmpite, zise bărbatul. Chiar dacă nu mai ești copil, mai ai încă mult până să te maturizezi.

— Omule, spuse băiatul, nu ești întreg la cap? Crezi că dacă ai scăpat de numărul de pe spate poți să faci aici pe plutonierul? Nu sunt dispus să-ți suport toanele. Nu-ți sunt slugă. Pe mine trebuie să mă bați zdravăn înainte de a mă putea stăpâni.

— Nu mai urla așa! țipă bărbatul. Cu cine crezi că ai de-a face?

— Știi tu cel mai bine.

— E tatăl tău, zise mama de lângă mașina de gătit.

— Pe naiba, spuse băiatul, e doar concubinul tău.

— Fii atent, zise bărbatul, încercând să pară binevoitor, mi-ar fi tare ușor să te dau cu capul de toți pereții. Din păcate însă, am făcut deja niște planuri care te privesc și pe tine, cu condiția să fii sănătos. Interesele mele ar avea de suferit. Bolnav, nu-mi mai folosești la nimic.

— Pupă-mă-n c..., spuse băiatul.

— Om trăi și om vedea, o să vii tu la mine în genunchi. De atâta muncă n-ai să mai ai timp nici măcar să te rogi. De asta poți fi sigur.

— Fac ceva pe ideile tale.

— Facem pariu! zise bărbatul și părea înspăimântător de

sigur pe el; râse chiar.

Băiatul se retrase la perete, își frecă spatele de el încercând să pătrundă prin el și să dispară. Ceva asemănător văzuse odată la cinematograf. Spectatorii, înveseliți, aplaudau și tropăiau; de mânie, băiatul fluierase. Acum pipăia cu umerii suprafața tare din spate, căutând un loc mai moale. Dacă ar intra o dată în perete, ar sparge mortarul și ar disloca din rosturile lor de piatră cuiele de care atârnau tablouri. Se împinse cu toată forța în zid, lăsându-se să alunece de-a lungul lui, simțindu-și dureros coloana care se izbi de canatul ușii.

— Doamne dumnezeule! o auzi pe mama lui strigând, băiatul nostru!

Apoi fugi afară.

5

AFARĂ, SUB NORII ÎNTUNECAȚI, zburau păsări. Roiau în amurg. Bine-am făcut că nu m-am lăsat, își zise băiatul. Umbla în faptul serii fără o destinație anume.

Simțea aciditatea din stomac și fumă o țigară ca să-și potolească senzația de foame. Felinarele străluceau undeva sus, asemenea stelelor pe catarge.

Voia să meargă la circ.

Ar fi vrut să hrănească animalele sălbatice cu carne de om și să-l consoleze pe clovn, să grebleze rumeguș, să curețe pânzele de cort, să viseze în rulotă sau să doarmă în boxele din grajd, să lipească afișe, să inventeze anunțuri, să aplaude în locul publicului, să spele elefanții, să care gunoi, să brodeze steguțe, să înșurubeze lămpi colorate în fasunguri și să greseze osiile vagoanelor sau să stea

lângă gardul din fața casei de bilete și să mediteze, să mediteze mereu.

Pe stâlpii pentru afișe puteau fi văzuți elefanții pe care-i observase la descărcarea din vagoane. Era fotografiat și un domn în frac. Deasupra cilindrului său șerpuia șfichiul unui bici. Pe drum, băiatul dădu peste o mulțime de astfel de afișe. În timp ce le citea, se poticnea la prețurile de intrare. La citirea distribuției nu văzu nicăieri numele salahorilor în uniformă care îi ajută pe artiști și acrobați. Nu erau nicăieri menționați; munca lor nu era prezentată nicăieri.

Rulotele circului erau staționate pe terenul de fotbal, lădoaie numeroase, de fapt un sat pe roți. Curioșii se adunaseră pe teren, un grup de bărbați se îngrămădea în jurul unei gropi în care, cu siguranță, urma să fie ancorat pavilionul central. Un bărbat stătea în groapă până la brâu. Din depărtare, omul i se păru băiatului un liliputan. Se apropie și mai mult. Cineva din grup îi băgă în față o lanternă orbitoare și strigă:

— Aici se muncește!

Târnăcopul, pe care îl mânuia omul din groapă, ricoșă de o piatră; omul înjură, ieși din groapă și își frecă cât putu de tare fluierul piciorului. Bărbatul i se părea un pirat, de o îndrăzneală fabuloasă, deși nu purta nici cămașă de zale, nici cercei, ci o pereche de pantaloni decolorați, cu nenumărate triunghiuri, băgați în niște cizme pline de noroi. Zise:

— Bagă-te mai bine în pat lângă maică-ta, până nu te acoperim noi cu pământ.

Altul strigă:

— Mucosul ăsta nu-i bun de nimic. Nici de mireasă.

— Aș avea doar o întrebare, spuse băiatul. Am nevoie de o ocupație, trebuie neapărat să găsesc ceva.

— Ai nimerit bine la noi, zise omul care stătuse în groapă. Avem mereu nevoie de ajutoare. Important e să fii major. Bătrânul nostru ține mult la asta. Are oroare de

părinții și copoii care caută odraslele fugite de acasă.

— Deci nimic, spuse băiatul.

Bărbatul răsuci două țigări, îi oferi foc băiatului, desfundă o sticlă și dădu fiecăruia să tragă câte o dușcă. Alcoolul și nicotina îl făcură să se bâțâie. Vocea bărbatului răsuna din mari depărtări.

— Poveștile despre viața liberă de la circ sunt baliverne, zise el. Numai animalele o duc bine aici. Fiecare din noi trebuie să muncească din greu, cât trei. Și eu am crezut la început că dacă stau într-un singur loc o să mor de plictiseală, dar salahoria de aici te dă gata în doi timpi și trei mișcări.

Băiatul nu-l mai asculta. Nu citise el oare că circarii ar fi creaturi ale libertății, iar femeile hoinare ușor de avut? Se vede, își zise el, că citești cărțile care nu trebuie. Peste noapte bărbații o să înalțe cupola din pământ ca apoi să fie prea obosiți pentru a trăi.

Era familiarizat cu scurtăturile. Merse pe cărări tăiate printre terenuri părăginite pline de cioburi și grămăjoare de excremente. Vara, perechi de îndrăgostiți se întâlneau în această pustietate plină de gunoaie. Spionarea perechilor de porumbei era considerată în clasă o faptă de eroism.

Băiatul dorise să fie și el curajos, și într-o seară se furișase pe teren. Se ascunsese după niște tufișuri și așteptase. Se făcuse deja târziu când apăru în sfârșit o pereche; nu s-a mai simțit așa de singur, căci pe atunci se temea mai mult de întuneric decât de ceea ce avea să descopere. Cei doi se grăbeau. S-au oprit pe moloz.

Întunericul era pustiu. Savură porțiunea singuratică de drum. Nu-l deranja faptul că noroiul îi pătrundea în cizme.

6

ÎN BUCĂTĂRIE, o cămăruță minusculă, ceștile și farfuriile mânjite cu resturi de mâncare rămăseseră pe masă. Băiatul numără ultimele muște, care se izbeau zumzăind de geamuri; uneori carapacea lor trosnea la impactul cu sticla. Era obosit. Cu toate acestea nu voia să doarmă, să viseze. Voia pur și simplu să se oprească și să gonească din memorie timpurile viitoare.

Mama sa și Detlev Richter erau acum goi. Băiatul își imaginează cum își lepădaseră hainele și se strecuraseră în pat.

Mai demult băiatul vorbise adesea cu prietenii săi despre ceea ce se poate vedea și auzi prin gaura cheii. Ai văzut ceva? Ai auzit ceva?

Se pare că își terminaseră treaba; aveau să vină curând în bucătărie și să se întrebe dacă el crede în dragostea lor. Băiatul îi auzi vorbind în șoaptă, le ascultă șușotelile, tonul fals al vocii ridicate din fața ușii.

— De acum încolo, zise Detlev Richter, am întors foaia.

Se trezi deodată și cu mama în bucătărie. Era într-o cămașă de noapte șifonată, iar pielea care-i acoperea varicele semăna cu cea de gâscă.

— Spune-mi, Ernst, întrebă ea, unde-ai fost?

— Nici eu nu-l întreb pe ăsta de aici unde a fost, și doar a lipsit mai mult decât mine.

— Ai căutat de lucru? întrebă bărbatul.

— Nu, spuse băiatul.

— Ție nu-ți pasă de nimic.

— Bărbații tăi mă plictisesc, mamă, spuse băiatul, fiindcă mă tratează ca pe un copil. Ce reprezint eu de fapt pentru voi?

— Fiul meu, zise mama.

O privi; n-o mai transfigura nicio privire de copil. Din

cauza nesomnului fața ei părea un aluat dospit. Avea gâtul presărat cu pistrui. Culoarea roșie a mâinilor amintea de carnea opărită. Cu statura ei bondoacă, arăta ca și cum tot timpul ar încerca să-și înghesuie capul între umeri. Băiatului i se făcu milă de ea. Nu trebuia să creadă că nu-i bună de nimic, fiindcă fiul ei o lua pe căi greșite și nu încerca să-și câștige existența așa cum făcea ea? Îl educase, da; ba nu, încercase doar. Îi purtase de grijă muncind din greu. Făcuse tot ce i-a stat în putință ca el să nu observe prea tare cât de săraci erau în realitate. Se pricepea să pregătească din resturi o masă festivă. Cu mania ei de-a face curățenie se depășea pe sine, deși adeseori ceea ce făcea era peste puterile ei. Era obsedată de curățenie, ca și cum în acest fel casa ar fi pierdut din urâțenie. Trebăluia de câte ori putea. Fiecare an era scurt pentru ea. Nicio boală nu reușea s-o doboare la pat; chiar și atunci când avea febră își vedea de treburi. Era o fire simplă. Nu-ți era greu s-o păcălești. În ciuda corpolenței ei avea un aer suferind. Trecea prin viață fără vâlvă, crezând în toți și toate. Vorbea adesea despre dumnezeu și veșnicie. Pentru ea lumea era un lucru biblic. Nu era vinovată de păcatele și blestemățiile pe care diavolul le înfăptuia în jurul ei. Compara moartea cu un hram pestriț, gălăgios, care nu costa nici un ban. Nu mai avea nicio asemănare cu pozele din tinerețe, pe când spăla rufe la cei bogați, freca podelele, lustruia treptele și în afară de asta mai cosea, călca, plivea buruienile, tundea gazonul. Stăpânii profitau de pe urma existenței ei de vânzare. Băiatul se întrebă dacă o astfel de soartă se moștenește.

— Am avut friptură, zise ea, și găluște.

— Tu ai nevoie, de fapt, de forță, spuse băiatul.

— Mucosul ăsta își bate joc de noi, zise bărbatul. Își bate pur și simplu joc de grijile pe care ni le facem din cauza felului său de a fi.

— Haideți odată la culcare, zise mama. Sunt obosită moartă.

7

AȘTERNUTUL ERA UMED. Ușa către dormitorul mamei nu se închidea bine. Au încercat, bineînțeles, să nu facă zgomot alături. Băiatul își împreună mâinile. Stătea întins ca într-un sicriu. Mai târziu îi auzi pe cei de alături adormind cu respirația grea, lăsându-l singur și treaz. Bărbatul sforăia, sunetele sale de bas se rostogoleau în întuneric. Băiatul își dori să aibă febră. Încheieturile nu se dezmorțeau deloc. Se încolăci ca să se încălzească.

— De azi încolo, îl auzi brusc pe bărbat, am întors toate foile.

Băiatul se gândi la mările din craterele lunii, surâzându-i imaginea de-a muri în acel moment cu un zâmbet pe buze. Se sculă, bău apă, luă apoi o înghițitură de bere, își turnă în cele din urmă rachiu într-un pahar, scuipă în chiuvetă și contemplă flegma care se prelingea prin sită. Se trezi deodată cu maică-sa în bucătărie care-l întrebă:

— S-a întâmplat ceva? și-l împinse blând, dar cu forță pe un scaun.

Scotoci în sertar după un cuțit curat; tăie o felie de pâine din pâinea rotundă și o unse cu un strat gros de margarină.

— Nu pot mânca nimic, spuse băiatul.

— E pentru el, spuse mama.

— Orice înghițitură mi-ar provoca greață.

— Îți miroase gura, spuse mama.

— Pe mine nu m-a sărutat nimeni, spuse băiatul.

Îl apucă atunci de par, cu mișcări molatice de parcă ar fi avut oasele zdrobite. Durerea era imperceptibilă; nu-i pătrundea sub piele.

— Strici totul, spuse ea.

— Ce mai e întreg aici? întrebă el.

— Te-ai înhăitat cu cine nu trebuie, zise ea, muzica asta

a negrilor te strică. Nu-i de mirare că te sălbăticești. De-o groază de timp n-ai mai pus o haină ca lumea pe tine. Cu părul ăsta arăți din spate a altceva. Ar trebui să ți-l speli. Dar atunci îți intră în ochi. Arăți oribil. În țoalele astea n-o să-ți găsești în nici un caz o prietenă.

Băiatul se căzni să chicotească, în timp ce mama începu să plângă cu suspine. Fără un cuvânt, dispăru din nou în dormitor; răbdător, băiatul îl așteptă pe bărbatul care-și anunța deja sosirea prin tușituri și tărăboi. Se comporta la fel ca și predecesorii lui și probabil la fel ca și urmașii săi. Se stăpânea cu greutate. Fața-i era formată numai din gură când își linse buzele groase cu limba. Îl blagosloviseră cu o proteză proastă, îi mutilaseră maxilarele cu niște colți grosolani. Respira șuierător. Își dăduse chiar osteneala să-și tragă cămașa și pantalonii pe el. Pantofii de casă ai preaiubitei concubine îi erau însă prea mici.

— Te întreb, zise el, ce te-a apucat? Știu că trebuie să te obișnuiești din nou cu persoana mea. Între timp am mai îmbătrânit cu o jumătate de an și ne-am schimbat puțin amândoi, dar uită-te la mama ta, ea nu m-a uitat. De ce te porți așa de dușmănos? Doar din cauza mea? Ți-am făcut vreodată vreun rău cu intenție? Fără motiv nu mă leg de nimeni. Întreab-o pe maică-ta dacă nu e adevărat ce-ți spun. Ea n-o să te mintă, știi la fel de bine ca mine.

— Mama e doar umbra unui strigoi, spuse băiatul.

— Are dreptul la fericire. Are nevoie de un bărbat alături de ea. Tu crești.

— Tocmai acum nu.

— Nu mă întrerupe întruna. Tu crești, și odată cu tine și grijile. Are nevoie de apărare. Cineva trebuie să-i fie alături la urma urmei. Are nevoie de mine.

— Și tu? Tu de ce ai nevoie?

— Hai să vorbim ca oamenii.

— Taci și lovește odată, spuse băiatul.

— Dar pentru ce?

— Pentru că acesta va fi unicul tău drept.

— Eu nu mă supăr din senin, zise bărbatul.

— Sunt foarte curios să văd dacă o să începi de unde te-ai oprit înainte de a pleca la zdup, spuse băiatul. De ce nu povestești din nou despre război? Ai fost în stare să râzi din toată inima fiindcă mie îmi era frică. Tocmai când strigai „ura“ ai fost împușcat prin obraji, nu-i așa? De ce nu te lauzi imediat cu dușmanii pe care i-ai împușcat cu grămada? Când îmi arăți din nou cicatricile cu marginile arse de praf de pușcă? Ar fi trebuit de mult să stai smirnă.

— Ai citit prea mult și ai visat prea puțin, spuse bărbatul.

— Trucurile tale sunt de mult fumate, spuse băiatul.

Luă o țigară din pachet și-i suflă bărbatului fumul în față. Acesta căscă, apoi adormi pe scaun. Băiatul se jucă cu cuțitul de pâine. Reuși să străpungă cu el o muscă. Bărbatul gâfâi speriat și se uită la tăiș, apoi se sculă și se întoarse în dormitor târșâindu-și picioarele. Băiatul împinse musca peste mușamaua de pe masă. Corpul ei storcoșit lăsa o dâră vâscoasă; băiatul puse paharul pe aripile ei întinse și botează cadavrul „Detlev“.

În gând îl urmă pe bărbat în dormitor. Se gândi că vor mormăi pe jumătate adormiți, se vor mângâia și vor spune că la vârsta lui majoritatea băieților sunt ciudați. O lăsă pe maică-sa să șoptească: Ernst are nevoie de un tată, altfel va crește de capul lui, peste mine, și n-o să-l mai putem privi decât de la distanță; trebuie să-i retezăm aripile, așa-l vom ține mai bine în cuib, aici cel puțin are rânduiala noastră, existența noastră e aproape normală. Putem să ne aranjăm o viață nouă, frumoasă împreună cu el. În curând o să câștige și el bani, o să-și vadă de treabă, e încă un mucos, de tine n-a ținut cont, acum își făurește planuri noi, construiește palate în aer. Doamne, băiatul ăsta a vrut să dea foc unui om de zăpadă, sub burtă l-a aprins; începe să lucreze natura în el; avem de-a face cu un domn, a băut bere și rachiu, trebuie să-i interzici chestiile astea, trebuie

să-l faci să simtă că ți-e fiu, altfel rămâne cu capul în nori, trebuie să recâștigăm teren, să recuperăm, să așteptăm până se maturizează și ascultă fără să crâcnească; atunci o să fie capabil să poarte o răspundere.

Bărbatul zise: Îl lovesc eu, chiar și sub centură. O să bag spaima-n el, până o să spună că negru-i alb. Eu sunt sus, iar el trebuie să rămână jos, la locul lui. Nazurile lui nu mă impresionează defel, nici un pic. O să-i vin eu de hac. Cine nu vrea să se supună acela n-are ce vorbi. Aici interveni și băiatul în conversația imaginară și zise cu voce tare: Suntem la fel și totuși atât de diferiți. Spera să-l audă întreaga omenire.

Apoi îl cuprinse somnul. Visă o lume în care viața însemna muncă și nimic altceva. Din fragedă copilărie până la adânci bătrâneți oamenii trebuiau să lupte zi de zi pentru existență, să se sacrifice, să se umilească de dimineața până seara. Ca niște animale slujeau mașinile. Nu simțeau pământul sub picioare. Nu observau norii de deasupra capului. Băiatului i se făcu frică să nu ajungă ca ei: pus în jug și abrutizat. Umilința lor, cu care suportau toate adversitățile, îl întristă. Respirau, mâncau, beau și mureau, necontribuind cu nimic la schimbarea situației. Pentru ei eternitatea începea abia după moarte. Pentru ei, paradisul era ca o excursie într-o zi de duminică.

Nu-l deranjă faptul că plângea.

8

CĂTRE DIMINEAȚĂ reuși să se trezească. Se simțea ca unul care fusese mort. În fața geamului se ridica un zid solid de ceață matinală. După ce se răsuci neliniștit în pat

își trase din nou pătura peste cap și dormită.

Se gândea cum și-ar putea confecționa o armă. Băga o sârmă de fier între zalele unui lanț de bicicletă și o tăia la distanțe scurte; încovoia apoi capetele ascuțite ca niște ghimpi care ieșeau în afară. Mânuia panglica țepoasă ca pe un bici, auzea șuieratul strident provocat de șfichiuitură; fiecare plesnitură puternică ferfenița aerul. După ce dobândi o anumită îndemânare, căută adversari. Înarmat cu acest obiect, se simțea în stare să facă față oricui. Era foarte mândru de invenția lui. Însă, înainte ca siluetele dușmanilor săi imaginari să prindă contur, începură să-l sâcâie niște voci.

Nu putea pur și simplu să-și revină. Era prea slăbit pentru a-și ridica capul, îi jucau în fața ochilor puncte negre și simțea nevoia să-și afunde capul în pernă. Ce era cu ceasul? Nu-și mai putea aminti. Din noțiunea sa asupra timpului lipsea o noapte. Abia acum se culcase. Ceasul de mână, spuseră mama și Detlev Richter într-un glas și pe același ton, ceasul de mână, n-auzi? De obicei nu ești uituc, Ernst, băiete.

Acum începu să înțeleagă. Doar pentru a spune ceva, întrebă cum e vremea azi.

— Normală, răspunse mama.

Băiatul introduse ca în transă un disc negru în patefonul de 45 de turații, o cutie de plastic care funcționa cu baterii, *made in Japan*; acul adună mai întâi murdăria din rile, apoi răsună SATISFACTION.

Mama înfășură cu grijă ceasul ieftin în câteva șervețele de hârtie. Pietrele strălucitoare din brățară îi luaseră ochii.

— Prima mea lucrare, zise bărbatul așteptându-se la laude.

Băiatul se sculă. Lumea se învârtea în jurul lui. Împotriva senzației de rău nici apa rece nu-i era de folos. La micul dejun băură cafea naturală și mâncară prăjitură cu fructe; așa obișnuiau duminica. Fumă pe stomacul gol.

— Mâncător de tutun, zise bărbatul.

— Ai să faci cancer la plămâni, zise mama, sau arterită la un picior, care va trebuit amputat, ai să umbli în cârje.

— Sau ulcer din cauza neplăcerilor, spuse băiatul, stingându-și mucul de țigară cu un scuipat.

— La vârsta ta eram sănătoasă tun, zise mama.

— Și borțoasă, spuse băiatul.

Bărbatul zâmbi răutăcios. Înghițea bucățelele de prăjitură cu cafea, cântări în mână pachețelul cu ceasul și-l împinse peste masă spre băiat. Mama puse să fiarbă încă o cafea. În timp ce turna apa în filtru spuse mai mult pentru sine:

— Așa se întâmplă dacă ești prea cumsecade. Îl aduci pe lume și drept răsplată ai numai belele. Ar fi trebuit să-l înec la prima baie, aș fi avut acum o altă situație, aș fi dus o viață ca-n sânul lui Avraam.

— Du-te liniștită la biserică, zise Detlev Richter. Între timp o să-mi beau halba de dimineață, la care nu pot renunța după toată nedreptatea care mi s-a făcut timp de o jumătate de an. Poate că am să-l întâlnesc cu această ocazie și pe ăla care a jurat strâmb, că aș fi fost treaz când de fapt eram băut.

— Ai furat și l-ai șantajat pe cel furat, spuse băiatul. Așa scria în ziar. I-ai șterpelit nenorocitului niște poze libidinoase, pe care i le-au băgat pe gât într-un bordel. Te-ai uitat la ele și nu i le-ai mai dat înapoi. Când nu ți-a dat bani ca să taci, te-ai dus la nevastă-sa și i-ai arătat porcăriile alea copilăroase. Ai jupuit-o ca pe-o gâscă grasă care-ți cade plocon de Crăciun, ai contat pe teama ei și rușinea lui. Măi omule, până și câinii râd de tine.

— Ce te pricepi tu la treburile astea! zise mama.

— Ba încă cum! spuse băiatul. Tipul tău este un exemplu pentru modul în care se prind peștii mici. Lăcomia le este fatală. Chiar și despre capcană cred că e o pradă bogată. Un găinar ca el e cel mai bun de șef la orbi.

— Cară-te, zise bărbatul, nu mai bate câmpii. Nu mă simt atins. Trăncăneala ta șmecheră mă lasă rece. Banul

are putere, pentru mine asta contează.

— N-ai să ajungi niciodată bogat, spuse băiatul.

— Și nici tu bătrân, zise bărbatul, toată ziua împungi pe câte cineva.

— Să nu-i dorești nimănui închisoare pe viață, spuse băiatul, dar tu și așa îți petreci acolo timpul în rate. În închisoare faci planuri care afară miros a delicte. De fapt nu ai nici un pic de fler pentru loviturile într-adevăr rentabile. Te învârtești în cerc, revii mereu la punctul de plecare, îți iei avânt și năvălești în cea mai apropiată fundătură. Și nici mama nu învață mai nimic. Așteaptă până la următoarea boroboață, mi se plânge mie și numără zilele, și când a sosit clipa, se așază lângă ușă să te întâmpine ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Se zbuciumă însă în sinea ei, nu se știe dacă de teamă sau de fericire.

— Ținești fleanca! zise bărbatul. Vorbești ca o moară stricată. Cu trăncăneala ta tâmpită n-o să bagi zâzanie între mine și ea.

— Taică-său, fie iertat, făcea mereu pe savantul, zise mama. Mai bine du odată comisionul, te rog. Pe urmă faci ce vrei toată ziua.

— Nu știu ce se-ntâmplă cu mine, spuse băiatul. Mi se pare ciudat că adevărul supără și că o părere cinstită este considerată drept jignire. Nu mai înțeleg nimic.

9

DE PE PROMENADĂ băiatul văzu apele umflate plescăind la orizont. De la balconul primăriei atârnau moale niște steaguri. Bărbați în costume de culoare închisă

se îndreptau spre cârciumi. Piața era plină de pliscuri și pene de porumbei. Prin crăpăturile asfaltului se prelingea sânge. Un polițist cerea amănunte locatarilor caselor din preajmă. Ei îi învinuiau pe circari de chinuirea animalelor. Funcționarul mâzgălea cu neîndemânare ceva în carnetul său. Burnița. Cei fără casă își procuraseră orătănii.

Strada Ciuboțica-cucului, unde băiatul trebuia să ajungă, se afla în spatele unor magazine; începea între o cofetărie și o stație de benzină și se termina la azilele pentru săraci ale orașului. Pe scurt, un cartier sordid. Aici nu puteai ține vreun magazin. Odată, cineva a îndrăznit să deschidă o cârciumă, dar locuitorii au băut numai pe credit. Pe stradă, copiii nu se jucau, ci se luptau. Când l-au zărit pe băiat, i-au scos limba și i-au arătat fundul; așa, fără nici un motiv. Pe treptele din fața casei cu numărul 9 ședeau niște fetițe care se jucau de-a teatrul de păpuși cu niște păpuși soioase și ciufulite. Păpușile erau botezate Diavolul și Tâlharul. Îi cerură bani de intrare; băiatul le dădu blând la o parte. Vocile fetițelor răsunară strident în spatele lui în timp ce urca pe bâjbâite treptele care trosneau. Mirosea a closete comune.

Sună la etajul trei. În timp ce aștepta, reciti biletul pe care erau notate adresa și prețul. Apoi ușa se deschise; o căldură stătută năvăli pe coridor. Femeia din prag îl salută cu un accent american:

— *Hello!*

— Bună ziua, doamnă Krausmeier, spuse băiatul. Aș dori să vă livrez ceasul dumneavoastră de mână. Urmează să primesc treisprezece mărci de la dumneavoastră.

— Așa? zise femeia. Ei bine, nu-i tocmai ieftin.

Apoi duse pachețelul la ureche și ascultă cu atenție.

— Ticăie cam slab, continuă ea.

Căută cu ambele mâini în buzunarele pantalonilor ei scurți, făcându-i să lunece în jos.

— Nimic de găsit, zise ea.

Îl rugă apoi să intre înăuntru și să ia puțin loc.

— Numai un minut, zise ea.

Îl conduse în bucătărie. Acolo clocotea ceva pe plita înroșită. Fredonând un șlagăr, femeia îi oferi băiatului o țigară. Purtarea ei nu-i plăcea deloc.

— La noi, bărbatul ține banii, zise ea. O să-l chem imediat.

Îl privi cu atenție pe băiat cum trage fumul în piept, apoi se îndreptă spre fereastră legănându-și șoldurile, bătu în geamurile care zăngăniră îngrijorător și făcu semne cu mâna cuiva de jos. Băiatul se duse lângă ea.

Jos, se afla o grădină dosnică. Un bărbat se ridica tocmai de pe vine și privea în sus, de-a lungul peretelui casei. Călcă peste o grămadă de crengi de brad, din care transportase o parte, acoperind cu ramuri straturile pentru a le apăra de frig.

Femeia se întoarse din nou către băiat. Arăta ca și cum întreaga ei viață ar fi fost violată. Ombilicul i se răsfrângea din burta încreștită ca o cicatrice între bluză și pantaloni. Varicele negre-albăstrui îi vrâstau picioarele goale. Se machiase strident. Buzele îi străluceau ca ceara.

— El administrează averea noastră, zise ea.

Vorbele ei trebuiau să sune ca o scuză veselă.

Capul băiatului zvâcni politicos când aprobă. Ceea ce vedea era peste puterile lui; nu putea să-și mai ia ochii de la ea. Fața cleioasă, buhăită, lătăreață și vulgară, desfigurată de porii dilatați. Dădu din umeri. Constată nemulțumit că i se înmuiaseră genunchii.

— În orașul ăsta trebuie să bei până te îmbeți, zise femeia.

Umplu un pahar de apă până la buză cu coniac. Scârbit, băiatul dădu pe gât băutura călâie. Mațele începură să-i chiorăie, iar stomacul i se strânse.

— În sănătatea voastră!

Era bărbatul ei. Avea o voce neplăcută. Băiatul se sperie ca și cum ar fi fost prins în flagrant delict. Acum tratația îi repugna și mai mult.

— Ești tânărul Krauter, nu-i așa? întrebă bărbatul.
— Da! spuse băiatul.
— A adus doar ceasul, zise femeia. Așteaptă banii.
— Atunci o să se ducă și la frizer, zise bărbatul.
— Mă duc mâine să mă tund, spuse băiatul.
— Luni e închis la baia comunală, zise bărbatul.
— Tocmai de aceea mă și duc, spuse băiatul și rânji.

Domnul Krausmeier îi numără câteva monede în palmă. La început băiatul crezu că-i dă bacșiș, apoi observă că bărbatul nu voia să-i plătească suma cerută.

— E prea puțin, spuse băiatul.
— E prea mult, zise bărbatul.
— Ei, spuse băiatul, vă bateți joc de mine?

— Ascultă, zise bărbatul, transmite-i stimabilului domn Detlev Richter complimente din partea mea și spune-i c-am crezut c-a prăpădit de mult obiectul la muntele de pietate.

— Domnule Krausmeier, spuse băiatul, n-am nici un chef să fiu luat peste picior.

— Vă cunoaște doar tot orașul, ce mai vrei? îi zise bărbatul.

După aceste cuvinte părăsi bucătăria fără să salute.

— Nu pot să te ajut cu nimic, zise nevastă-sa.

Băiatul simți ura și furia revărsându-se în mod egal asupra bărbatului de aici și a celui de acasă; se simțea ca un colportor al insultelor pe care și le adresau.

— Încă unul, spuse el, ciocnind paharul de sticlă.

Simțea nevoia să se dea în spectacol, să-i bage o nu-mă-uita pe gât, să-i lipească o viorea pe ochi, să-l ardă pe bătrân, iar babei să-i stâlcească mutra. Goli paharul dintr-o înghițitură.

— Îl enervează mutrele din cartierul străinilor, zise femeia. Unii polaci arată ca tine. Nu mai poate înțelege tineretul de azi. Grecoteii și italienii îl înfurie la culme. Nu e în stare să țină pasul cu vremurile noi. Ceea ce nu cunoaște nu-i place. În cârciuma la care se duce au pus un afiș pe care stă scris „Intrarea străinilor interzisă“. El

însuși l-a scris. Dorește să rămână german în patria lui, așa zice el mereu. Oameni ca tine îi sunt ca ghimpii în ochi.

Trebuie că și-a smuls părul de pe obraji, gândi băiatul. Umflăturile nu-i dispăruseră total. Pielea părea să crape din cauza asprimii; riduri adânci, astupate cu cremă, șerpuiau până la rădăcina părului. Porii se sufocau sub un strat de pudră împotriva acneei. Numai acidul ar fi putut distruge această scoarță.

— Dar tu parcă ai fi un zeu tânăr, zise ea.

Băiatul rămase fără replică.

— Ești chiar periculos, continuă ea, ești plin de sevă. Ai vreo prietenă? Aia nici nu știe câți bani faci. Mai dorești un pahar? Nu trebuie să te lași rugat.

O lăsă să pălăvrăgească, înghiți și al treilea pahar și se simți minunat de bine. Deodată i se făcu chiar milă de ea.

— Am fost pe vremuri măritată în America, zise ea. Doamne, ce mult e de atunci. Cu un mulatru. Zgârie-norii, să-ți spun cinstit, nici nu aveau loc în pozele alea. Pe munții din deșert era zăpadă. Oceanul e o nimica toată pentru avioanele cu reacție. Acolo, spălătorii de vase devin personalități vestite. Trebuia să fiu târfa tuturor. N-am vrut cu nici un preț să fac trotuarul. Am cunoscut lumea, dar din păcate numai laturile ei întunecate. America e o țară unde din când în când mai curge lapte și miere. Fostul meu soț n-a fost avansat ofițer, de aceea n-am ajuns niciodată în California. Nu, am aterizat aici, fără nimic. Bărbatul meu actual e un țopârlan.

Se sprijini de el; mirosea a stătut.

— Ai păr frumos, murmură ea.

Îl pișcă și-i frecă ceafa. El se trase la o parte și ea alunecă după el pe scaun. Sânii i se iviră din bluză. Carnea părea uzată. Băiatul trebui să facă un efort ca să se apere de atacurile ei. Ea nu-l așteptase, încerca doar să folosească o ocazie care i se ivise. Băiatului i s-a risipit toată indispoziția când a reușit să se elibereze din mâinile ei și să se scoale clătinându-se în picioare.

— Avem timp, zise ea.

— Simt cum mă îmbăt, spuse băiatul.

Ea deșurubă dopul sticlei și-i îndesă gâtul sticlei între buze. El înghiți ascultător lichidul.

— Soarta mi te-a trimis, zise femeia.

— N-are nici un rost, spuse el.

— Bătrânul meu e un idiot care nu observă nimic.

— Și de mine vreți doar să vă bateți joc.

Își mișcă pântecele provocator.

— Vino, zise ea, ne așezăm la fereastră.

— Nu vreau, zise băiatul, nu pot. Coniacul ăsta afurisit m-a doborât. Și dumneavoastră sunteți prea versată pentru mine. N-are nici un rost. Și nu mă mai mângâiați. Terminați odată. Pur și simplu nu vreau. N-am nici un chef. Sunteți prea bătrână pentru mine.

Probabil c-ar fi continuat să vorbească tot așa dacă femeia nu l-ar fi întrerupt.

— Doamne dumnezeule, zise ea, chiar nu simți nicio mâncărime, molâule! Ești încuiat ca o fecioară. Ți-am oferit o poziție în care erai scutit să-mi vezi fața.

După o pauză continuă:

— La anii tăi eram generoasă cu sentimentele mele. Lăsam pe oricine care mă mângâia să mă pună jos. Din minciunile lor îmi construiam visele. Mai mult nu primeam; nici fericire eternă, nici credință nestrămutată. Își făceau repede treaba în timp ce-mi împuiau capul cu vorbe goale despre eternitate și veșnicie. Voi băieții nu sunteți așa brutali, nu trebuie încă să dovediți că sunteți bărbați.

În timp ce femeia vorbea, băiatul își imaginează despărțirea ei de America. Ea merge peste mare. Poartă chiloți de staniol. Statuia libertății e o coloană de sare. Umblă desculță și cântă un cântec despre zeița cartierelor nevoiașe. Pe țărm zornăie cutii de conserve în pubele de tablă. Ea umblă peste ape. Nu poposește pe nicio insulă. Pe vapoare convinge emigranții să se întoarcă imediat din drum. Evită țărmurile, plajele și urmează cursul râurilor

spre interiorul țării. În patrie se mărită cu un cultivator de flori care o tratează ca pe un cactus.

Cu voce tare băiatul spuse:

— Tanti, nu am cheia la colivia ta. O are acela de care te doare în cot. Nu-i mânca din palmă, scoate-i mai bine ochii, asta i-a ajutat pe mulți.

Nu l-a condus la ușă. Mai târziu n-a mai știut cum a părăsit locuința. Era să-și piardă echilibrul în cotiturile scurte ale treptelor în spirală. Ieși împiedicându-se în stradă și își dori aripi să zboare deasupra acoperișurilor. Tâmplele îi ardeau. Femeia s-ar fi lăsat omorâtă făcând dragoste. Apoi văzu din nou în fața ochilor cartilajele de culoarea cernelii ce creșteau ca niște protuberanțe pe pulpele ei. Se simți otrăvit. Mergea de parcă ar fi avut călcâiele și degetele de ceară. Când traversa strada pe două cărări, subaprecia adesea viteza mașinilor. Coniacul amestecat cu sucul din stomac îi năvăli în gură. Își mușcă limba; voma îi țâșni pe nări. Oameni întorceau capul după el. Nu îndrăznea să se întoarcă.

Trecu pe lângă ferestrele deschise, din care emanau arome de mâncare; în fundul camerelor se auzeau zgomote de veselă. Asta nu-l făcu însă să meargă mai repede. Mesele regulate i se păreau un efort inutil. Nu puteau să-și închipuie cum poți fi flămând la ore fixe.

10

ACASĂ, MAMA ERA OCUPATĂ cu spălatul vaselor. Detlev Richter frunzărea un ziar.

— Ăștia scriu numai prostii, zise el și citi mai departe, mișcându-și buzele.

Încetul cu încetul băiatul începu să se simtă ciudat. De ce se purtau ca și cum n-ar fi acolo? Paginile ziarului foșniră. Era obosit de parcă s-ar fi culcat totuși cu femeia. Saliva sa avea un gust rânced. Șezu pe un scaun lângă masă până i se împăienjeniră ochii. Hainele îi atârnau pe el. La radio se auzea o melodie cântată la țiteră. Mama începu să șteargă vesela.

— Ce scriu astăzi? întrebă ea, fără să se oprească din lucru. Când citesc ziarul, nu mai înțeleg lumea. E vorba numai de politică și crime. Te apucă frica, dacă știi toate astea. Dar voi bărbații nu vă lăsați. Mereu supărați din cauza unor lucruri de care eu n-am habar. Nu reușiți însă să schimbați nimic prin asta.

Deodată, bărbatul aruncă ziarul într-un colț.

— De azi încolo, zise el, să binevoiești să te grăbești.

— Arăți ca dracul gol, zise mama și închise radioul. Toată lumea se holbează la tine. E groaznic să-ți vină băiatul acasă duminică după-masa, în plină zi, beat mort. Nici nu vreau să știu ce gândesc oamenii despre noi.

— Are voie să chefuiască doar cel care trudește șase zile din săptămână, numai acela știe și se poate bucura de un sfârșit de săptămână, așa se cuvine, zise bărbatul. În afară de asta lipsesc jumătate din bani.

— Mai mult nu mi-a dat Krausmeier, spuse băiatul.

— Mai și minți? întrebă bărbatul.

— E așa cum ți-am spus.

— O să te pun cu capu-n jos!

— Salutări de la domnul Krausmeier.

— Ce am de pe urma salutărilor? strigă bărbatul. Te-ai lăsat înșelat.

— Trebuia să-i fi șterpelit de la nevastă-sa? întrebă băiatul.

— Vreau să-ți atrag atenția să te ferești de ea.

— De azi încolo n-o să mai calc în casa nimănui, din cauza ta, spuse băiatul.

— Hei, țâncul se obrăznicește! zise bărbatul. Fii cinstit,

ți-ai însușit o parte serioasă din bani, nu-i așa?

— Nu, spuse băiatul, Krausmeier n-a ieșit cu mai mult pe covertă. Poate că s-a supărat că nevastă-sa a trebuit să aștepte o jumătate de an ceasul. A știut cu siguranță c-ai fost la pârnaie. Dacă tot nu mă crezi întreabă-l personal. Face drumul. Baba lui e ascuțită ca o lamă ruginită.

— Ptiu, porcule! zise mama și scoase dopul de gumă din chiuvetă.

— Magda, nu te poți încrede în băiat. Dac-ar fi de treabă și-ar căuta de lucru.

— Am muncit, spuse băiatul.

— Las' că știu eu, zise bărbatul. Aproximativ o jumătate de an. Iar între timp ai trândăvit.

Ai vrut să muncești, își spuse băiatul, și ai muncit într-adevăr. Ai făcut ore suplimentare gratuite, ai muncit mai mult decât ți-a cerut maistrul. Pentru el erai o comoară ieftină. Te-a plătit atât de mizerabil, încât abia îți ajungea la sfârșitul săptămânii. Ai avut în permanență senzația că muncești în zadar. Și pentru că erai ucenic trebuia să faci cele mai grele și murdare munci. Și șleahta de calfe te-a exploatat. Nimeni nu-ți poate reproșa că într-o zi ți s-a părut că ești prea bun pentru tâmpenia lor. Numai mama s-a comportat de parcă s-ar fi prăbușit cerul.

11

BĂIATUL IEȘI CLĂTINÂNDU-SE din bucătărie. Efortul făcut echivala cu energia depusă pentru efectuarea unor exerciții la bară sau a unor genuflexiuni. S-a refugiat în camera amenajată de Detlev Richter ca atelier provizoriu. Încăperea era rece și goală. Dușumeaua și pereții aveau un

iz de toamnă. Nu l-ar fi mirat pe băiat să vadă frunze rostogolindu-se de pe plafon. Luă ciocanul de pe etajeră și se lovi încet în frunte, înainte de a-și lua avânt și de a lovi zdravăn. În spatele peretelui cranian se frânse un ecou. Ochii îi ieșiră din orbite. Dinții i se smuciră din maxilare. Coarde de harfă tăiate cu ferăstrăul. Norii găureau cerul. Băiatul scoase un urlet. Căzu lângă ușă, își lovi fața de prag. Coada unei comete pârjoli o turmă de miei. Se rostogoli râzând în fața ușii casei, în ploaie, sub stropii bășicați. Aruncă pământ pe zidurile umede și se bucură că multe lucruri, chiar dacă nu toate, îi erau perfect indiferente. Și dacă s-ar zice că e nebun, dement? Atunci, se gândi el, o să bați mai puțin la ochi. Numai sudoare și pâine distrug până la urmă orice minte. Ce vreți voi oare, șopti el, referindu-se la întreaga lume, ce vreți voi, de exemplu, cu judecata de apoi? Inversează ea legile, orânduirea, făcându-i pe bogați săraci, iar pe cei slabi puternici? Asta-i numai un zvon biblic. Noi trăim acum și nu abia după moarte.

Simți deodată niște degete-n păr; ceva îl trăgea, făcându-l să stea în genunchi. Cineva îl certa ca mama lui, cineva îl lovea ca Detlev Richter. Băiatul simți pumnii în ochi, pe nas, pe buze, și se lăsă să cadă pe spate.

12

N-AI REZISTAT. Nu ești o stâncă în vâltoare, te lași bătut de grăsan, în loc să-l lovești la boașe. I-ai permis acestui pușcăriaș să facă tot ce vrea din tine. Ce face el când se stinge lumina și trosnesc elementele caloriferului? Ce povestește el tovarășilor de celulă? Vorbește despre

mama și despre mine? Dacă da, atunci ce? Spune oare: Nu mai fac? Aș vrea să-l văd când plânge, când își înghite haleala, când se gândește la ce-i aici și nu mai știe încotro s-o ia. O să-și pună fotografia de pașaport a mamei pe buric, zicându-și: Ai suportat tu războiul, ce-i aici trece repede. Tăcerea e aproape întotdeauna salvatoare.

— Pe ăsta l-a mâncat spinarea, zise bărbatul, a meritat din plin bătaia. O chelfăneală zdravănă n-a omorât încă pe nimeni. Auzi, să se așeze în fața casei, să-nceapă să se vaite!

— Totuși ar fi trebuit să aștepți, zise mama. Poate și-ar fi revenit de la sine. Nu mai era conștient. E încă așa de tânăr.

— E destul de mare.

— Poate că e gelos.

— Pentru asta e prea leneș.

— Nu ai voie să gândești așa.

— Dar asta-i părerea mea.

— A dus o viață grea.

— Nu mai e copil. Se preface.

— Dumnezeule, băiatul ăsta...

— La dracu' cu el.

—E fiul meu.

—Tocmai.

— Să-l las pur și simplu să zacă așa?

— O să reziste și o să-și revină, zise bărbatul. O să țină minte și o să mediteze. Să-l lăsăm unde este.

Băiatul zăcea în bucătărie, pe divan; își pipăi buzele acoperite de cruste și trase cu urechea. Vorbeau unul cu altul ca și cum el ar fi plecat sau ar fi adormit, surd, scufundat în vise negre. Era uimit că mai reușise o dată să scape.

De ce, se întrebă el, n-ai un lanț de bicicletă, un box, o măciucă de plumb, un brici? Sau pumni pietroși? Ochii sunt ușor de scos, testiculele și tâmplele nu opun rezistență mare. Un smoc de păr smuls îl face pe orice taur

să tresară. Cu puțină dexteritate ai putea zdrobi încheieturi și membre ca pe niște paie. În marile orașe există cursuri de carate: acolo frământă mingi de tenis, crapă cu muchia tare a palmei grinzi de stejar de grosimea unui țol. Ai putea să-l faci de râs pe orice fanfaron.

Își dădu singur răspunsul: Și până la urmă aterizezi la închisoare și ești mai neputincios decât acum.

Auzise vorbindu-se despre bătăile din celule, buncăre de arest și maratoane de onanism; au povestit cei care trecuseră prin asta, având toate șansele să se întoarcă acolo - bețivi lăudăroși care se mândreau cu șezutul pe o bucă și cu alte jocuri obscene de pușcăriași. Noi studiem știința întemnițării și teoria gratiilor, ziceau ei; de fapt învățau doar să se opună făcând pe mielușeii. Afară, în așa-numita libertate, se purtau ca niște porci sălbatici. Și apoi dispăreau din nou, cu lunile sau cu anii. Iar în cele din urmă nu se mai descurcau deloc, îi doborau bătrânețea și grijile.

Odată și odată tot trebuie să te decizi.

E prea devreme.

Sau prea târziu.

Lucrurile o să se aranjeze.

Dar nu de la sine.

13

ERA DUPA-MASĂ TÂRZIU sau seara devreme și probabil tot duminică. Buzele sale se ridicau treptat și stranii din fața dinților; din când în când amintirea împungea în răni; își pusese mâinile sub șezut ca să nu-și mai atingă crusta de pe buze. De pleoape îi atârna o greutate apăsătoare.

Reuși să le întredeschidă cu mare efort.

Mama și Detlev Richter ședeau îmbrăcați de plecare pe scaunele de lângă masă. Mama se juca cu cutele fustei. Bărbatul își ținea brațele încrucișate și le sprijinea pe burta pe care abia o cuprindeau pantalonii.

— Ai aiurat, zise el, am crezut că ai pățit ceva.

— Trebuie să te speli pe față, băiete, zise mama.

— De ce? întrebă el cu obrăznicie.

— Am hotărât să mergem la circ, zise bărbatul.

— Și tu ești invitat să ne însoțești, zise mama.

— Aș fi doar invidios pe înghițitorul de flăcări, spuse băiatul. Mi-ar plăcea să știu să scuip foc. Zic și eu că merită! Așa talent!

Mama și Detlev Richter râseră cu chef.

— E plăcut să ai un artist în familie, zise mama.

— Hai, zise bărbatul.

— Hai să ne împăcăm, zise mama.

— Nu, zise băiatul. Voi rămâneți așa cum sunteți. Eu am să mă schimb. Fiecare vrea să fie stăpân pe ogorul lui; de aia nu acceptați nicio schimbare. La orice pas, drumul se bifurcă.

Bărbatul era de mult în picioare, gata de orice.

— Gata, urlă el. Te bat până sună apa în tine.

— Dragă tată, spuse băiatul, de ce nu-ți aduci niște spectatori, care să plătească și intrare? Iar mama face pe arbitrul. Bineînțeles că tu o s-o mituiești. Ar fi mai frumos ca la circ.

— Munca îmblânzește, zise bărbatul. Mâine îți vei găsi o slujbă.

— Sau?

— De astă dată nu mai există nici un „sau“.

— Ci?

— Ernsti, zise mama. După școală, trebuia să mă duc la țărani și să muncesc cât un bărbat în toată puterea, uneori numai pentru masă și casă. Mi-a ajuns ce-am învățat. Pentru muncă n-ai nevoie de minte.

Băiatul știa că în tinerețea ei a trebuit să doarmă pe saci de paie, în cămăruțe din pod în care zăpada pătrundea printre crăpăturile țiglelor, iar pereții înghețau bocnă. Vara era trezită la patru dimineața, iarna cu o oră mai târziu. Pe vremea aceea iarba se mai tăia cu coasa; ca să-ți potolești setea ți se dădea un ceai slab, care avea același gust searbăd ca și mâncarea.

14

ÎN SFÂRȘIT DETLEV RICHTER a încetat tărăboiul. Mama i-a mai dat băiatului pe ascuns niște bani, făcându-i conspirativ cu ochiul la despărțire. Apoi au plecat. Băiatul se sculă și lăsă apa să curgă în palmele făcute căuș. Își stropi fața până când îl trecură fiori. Simți tensiunea paralizantă din el. Îl durea cu adevărat. Se dezbrăcă. Cu mâinile ude se lovi de câteva ori peste burtă. Se gândi: ajung până la orizont, și tot ce-mi stă în față mă va primi cu convulsii și opinteli. Femeile își vor părăsi bărbații pentru mine. Tremura la fiecare pas care îl apropia de fereastră, cu toate că mergea în vârful picioarelor. Rămase neobservat în spatele ferestrelor decolorate.

Afară, în grădină, în amurgul timpuriu, o vecină întorcea cu sapa bulgări de pământ argilos de pe straturi. Nu știa nimic altceva despre ea, doar că era necăsătorită. Era durdulie, asemenea amorașilor de piatră de pe mormintele copiilor. Când s-a aplecat, i-a văzut carnea dintre ciorapi și chiloți.

Cu ani în urmă, o văzuse cum a vrut să otrăvească șobolanii aciuați în șopronul de lemne din curte. Împrăștiase deja praful și-i spusese că mâncându-l

lighioanele se vor umfla în găurile lor.

Era mai tânără decât maică-sa. Din spatele perdelelor băiatul se arătă spatelui ei aplecat, se oferi dosului ei tremurător, își vedea mâinile sub fusta ei. Sub greutatea lui, ea întinerea, își închipui dulci delicii pe care le aprecia gemând. Femeia îi povestise cum se amestecă cioburi de sticlă în grăsime pe care apoi o pui în fața găurilor șobolanilor. În timp ce mănâncă, cioburile le găuresc intestinele; sângele îi face agresivi pe semenii aceleiași specii.

Îi făcu semne cu mâna murdară.

Ea păși apăsat printre straturi adunând pietricele. Femeia era un produs nereușit al grădinilor de varză, ale căror șiruri de verze mărgineau orașul, înfrumusețate uneori de câmpuri de căpșuni. Era una din acele femei bărbătoase, asudate și înfierbântate care merg cu bicicleta în seri prevestitoare de furtună, cu stropitoarea fixată pe portbagaj. Îi vedea formele prin stofă, burta îndesată sub șorțul înflorat. Bulgării de pământ de pe pantofii ei se fărâmițau. Locuia în casa alăturată. Comis-voiajorii poposeau adesea necuviincios de mult la ea. Se vorbea că le dă mai mult decât comenzi.

Își sprijini capul pe pervazul ferestrei. Dacă ar vrea numai, gândi el, i-ar pune o basma pe față. Probabil că miroase a sudoare ca un animal istovit. Dădu frâu liber fanteziei. În sere spumegă ape mari, plante carnivore înghit perechi de miri, buchete nupțiale putrezesc, împletite în coroane, în smârcuri mlăștinoase. Se vedea aruncând organe genitale în grădină; auzea propriile aplauze.

Doamne, ar zice mama lui, băiatul ăsta este apt pentru procreație, dar nu e demn de asta.

Râse și se îmbrăcă. Și așa femeia din grădină nu l-a văzut. Dacă l-ar fi văzut însă, ar fi fost indignată, sau poate l-ar fi măsurat cu privirea, calculând și cântărind, sau i-ar fi spus că nu necinstește băieți. Îi veni apoi în minte că n-ar

fi putut nici măcar s-o sărute din cauza basmalei de pe față și a crustei de pe buze.

15

MAMA SA ȘI DETLEV RICHTER s-au întors de la circ destul de târziu noaptea. Se așezară la masa din bucătărie, mâncară pâine cu cârnați, povestiră despre parade și dresuri, îl instruiră, făcând apropouri jignitoare despre exemple de supunere din lumea animalelor, îl plictisiră cu pinguinii în frac, făcând aluzii la aspectul său neîngrijit. Atunci îi părăsi pur și simplu și fugi pe stradă.

În apropierea casei îl acostă un bețiv.

— Pe vremuri eram altfel, zise el.

— E mult de atunci, spuse băiatul.

— Pe atunci mai aveam și eu mândria mea, zise bețivul. Acum pătrund otrăvuri în popor: nicotină, alcoolul, sifilisul, munca în acord, într-un cuvânt toate cele care distrug muncitorii. Mă înțelegi? Nu numai războiul ne-a nenorocit. Și pacea e dură. Tu trebuie să muncești și eu trebuie să muncesc. Și toți vrem să trăim.

— Uneori nu, spuse băiatul.

— Doar n-ați luat libertatea în arendă.

— Bădăranule, spuse băiatul.

— Pentru voi ne-am pus în joc capul!

— Dosul vostru ar fi fost la fel de bun.

— Deci nu vrei să fii prietenul meu? întrebă bețivul.

Băiatul nu catadicsi să răspundă. Se propti în bărbat și-l împinse spre bordura trotuarului; când bărbatul își pierdu echilibrul, băiatul îl împinse și sări în lături. Bețivul se poticni și căzu în genunchi.

— Ai înțeles? întrebă băiatul.

Hangiii puseseră cepul la butoi. Oamenii dormeau, așteptând ziua de luni. Orașul îi aparținea în exclusivitate. Parcurile păreau niște cimitire. Merse în toate felurile care-i veniră în minte, șchiopătă, se răsuci și-și azvârli picioarele, păși țanțoș, își târșâi picioarele, schimbă permanent partea străzii, bătu din tocuri, lipăi în vârful degetelor, născoci fugind noi pași pentru a se amuza. Apoi se întoarse.

Detlev Richter îl așteptase în bucătărie. Nici nu clipi, când începu să-l scuture; se lăsă smucit încoace și încolo, nu se apără, își lăsă corpul moale între loviturile care-l izbeau dintr-o parte și alta, aplecându-și indiferent capul.

— Într-o zi o să se întâmple o nenorocire, urlă bărbatul, trântindu-l pe băiat jos și încercând să-l lovească cu piciorul.

Băiatul se ghemui lângă lada de gunoi ca și cum ar fi vrut să se încălzească. Fața-i părea făcută din mucava. După un timp reuși să formuleze în gând niște propoziții pe care le putu apoi exprima cu voce tare.

— Pentru asta o să te înec în ghips, spuse el, și o să mucezești în pansamente. O să gemi, omule, ți-o jur. Sunt în stare să suport și mai mult.

După aceea, zăcu mult timp treaz. Își trăsese plapuma peste cap iar duhoarea îl izola de tot ceea ce-l înconjura.

N-ar fi fost greu să-i rupă oasele sau să-i jupuiască pielea de pe carne. În această privință nu era o excepție. Cu toate acestea se simțea ca un iz străin în toată această serbezeală. Nu putea fi savurat. Provoca repulsie. Nu-i rămânea altceva mai bun de făcut decât să muncească, să se maturizeze la fabrică, iar în pat să rămână un copil.

Somnul era ca un munte uriaș. În vis, băiatul nu urlă; își căuta cuvinte.

16

HAIMANALELE ȘI VAGABONZII veneau cu trenul sau cu autostopul; hoinăreau sau șterpeleau biciclete, erau mereu pe drumuri, de la un oraș mare la altul. În sate și în localitățile mai mici făceau doar haltă; acolo populau jalnica lume interlopă. Toamna, bolta cerească era peste tot aidoma unui coviltir găurit, prin care bătea ploaia cu măzăriche, iar în șoproane stăteau de veghe câinii de curte. Unele haimanale ar fi vrut să intre la închisoare, altele să se ducă acasă, lucru care nu le era prea clar în minte, unii mureau sau dispăreau fără urmă; majoritatea însă numărau în azile de noapte bănuții agonisiți, cerșind de mâncare. Alții acceptau munci de ocazie sau aveau noroc să se aciuiască pe la văduve. Nicăieri nu prindeau rădăcini multă vreme. Hoinărind își pierdeau amintirile. Filozofia lor consta în supraviețuire. Erau considerați scursori, epave aruncate la țărm, erau manevrabili asemenea păpușilor; puteau să obțină doar adăpost și hrană. Direcția lor era stabilită de locul unde era ceva de găsit. În orice clipă priveau în ochiul de sticlă al morții. Mila era singurul lucru la care nu puteau renunța, caritatea, căci datorită ei își duceau existența.

Băiatului i se păreau niște eroi. Voia să trăiască ca ei, în beție, departe de realitate, să mănânce și să doarmă între timp, și dacă se putea să lucreze scurt timp, în nici un caz prea mult sau mereu. Dorea să se supună de bunăvoie traiului acesta modest; acest fel de sărăcie i se părea mai suportabil.

Dimineața așteptau în fața cârciumilor până când hangiii le deschideau. Băiatul li se alătură pur și simplu, în aburul acru, printre bucățile de flegmă pe care le scuipaseră pe trotuar. Privi cum își răsuceau țigările din resturi de mucuri, tremurând de oboseală. Unii fluierau după fiecare

femeie, plescăiau zgomotos din buze sau își băgau degetul mare între cel mijlociu și cel arătător, lovindu-se cu un nechezat peste coapse, scărpinându-se fără rușine sau dând nerușinat din fund.

Părul ne crește ca o coamă,
Săpunul devine un obiect străin,
Nu ne spălăm pe dinți
Și nu ne primenim.
Ude ne sunt hainele,
Adesea stomacul e gol.
Din bere și vin, din păcate,
N-a mai rămas nici un strop.
Plescăie apa-n pantofi și șosete,
Noroiul ne sare-n urechi;
Unicul lucru uscat e gâtlejul
Și umorul nostru sec.

Un tip, puțin mai în vârstă ca el, îi vorbi băiatului. Părul fără cărare, unsuros, îi atârna în jos, lațe cânepii se răsuceau deasupra stratului de jeg de pe gulerul cămășii. Sub braț avea o pungă de pâine și cârnați.

— Hei, zise el, ești spionul din cătun? Ai o privire cam perversă.

Grupul de bărbați începu să chicotească. Băiatul rânji doar.

— Întotdeauna am crezut, continuă tipul, că-n provincie îi linșează pe cei de teapa ta.

— Mă confunzi, se vede, zise băiatul. N-am nimic contra voastră, dimpotrivă.

Mai dură câtva timp până ca hangiul să apară-n ușă și să declare cârciuma deschisă. În spatele lui se îmbulziră cei care așteptaseră. Din mers, băiatul își luă un ziar de pe tejghea; apoi îl urmă pe tip la o masă. Era puțin jenat, de aceea ținu ziarul în fața feței cât timp citi. Pe prima pagină stătea scris cu litere groase „Ucigașii de porumbei“.

Burghezii se revoltaseră, asociația pentru protecția animalelor oferea o recompensă pentru prinderea făptașilor. Suma era modestă. Băiatul împături ziarul și-l puse pe scaunul neocupat.

Cârciuma avea forma unei cutii de chibrituri. Tavanul era placat cu panouri de lemn afumate. Perdelele erau vopsite în cafeniu. Mirosea a fum stătut. Vopseaua se scorojea de pe pereți. Într-un colț se afla, în bătaie de joc, un pian. Pe el era așezată, în chip decorativ, o scuipătoare, destul de des utilizată. Mai de mult, bodega fusese un local frecventat de burghezii înstăriți; acum toți o ocoleau, considerând-o un lăcaș al pierzaniei. Nici unui om cumsecade din oraș nu i-ar fi trecut prin minte s-o frecventeze.

Tipul de la masă tăcea cu încăpățânare; nici nu comandă nimic. Băiatul îi făcu semn hangiului.

— Două cești de cafea, spuse el.

— Nu-i de ăsta, zise hangiul morocănos.

— Dar ceai?

— Lichior de mentă, zise tipul.

Hangiul nu se grăbi. Umplu însă paharele până la margine. Băiatul îl observă pe tipul din fața lui, văzu cum își clăti gura cu licoarea tare și dulce, sorbind-o printre dinți, lăsând-o să alunece pe gât, înainte ca să o înghită cu capul lăsat pe spate, o grimasă de scârbă întipărindu-i-se pe față. Apoi tipul își frecă cu vehemență ochii.

— Mă cheamă Leopold, zise el.

— Ernst, spuse băiatul.

— Ești de pe-aci?

— Da.

— Vrei s-o ștergi?

— Poate.

— Nu rentează să vagabondezi pe șosele. Te saturi destul de repede să trăiești din pomeni, e o mare porcărie, te distrugi.

— Nu știu.

— Poți să mă crezi, tot rahatul ăsta nu face decât să te îmbolnăvească.

Băiatul se simți brusc istovit. Nu mai simțea nevoia arzătoare de a se explica.

— Muncești? întrebă el.

— În momentul de față nu fac chiar nimic.

— Ca mine.

— Să pui umărul alături de alții e altfel, micuțule, spuse Leopold. De exemplu eu am muncit toată noaptea la demontarea circului, în timp ce tu, mai mult ca sigur, ai tras un pui de somn.

— Am vrut să particip și eu la demontare, spuse băiatul, dar n-au vrut să mă primească. E imposibil să-ți găsești o muncă care să-ți și placă.

Circul, prin urmare, a plecat mai departe, gândi el. Totul trece în goană prin viața ta, iar tu nu poți prinde nimic, nu poți să te fixezi nicăieri. De ce n-ai auzit roțile mașinilor rulând, de ce nu te-ai trezit, de ce n-ai sărit din pat?

Bărbații de la mese beau; unii dormeau, clătinându-se pe scaune. Cine nu adormise încă se îmbulzea în jurul automatelor de joc atunci când o grămadă de bănuți zornăia prin fanta de bani. În scrumiere țigări uitate, berea se trezea, spuma scădea în pahare.

Băiatul privea în jur ca și cum ar fi visat. Puse banii pe masă, nu-și dorea decât speranță, dorea să audă pur și simplu că fiecare om trăiește mai departe, într-un fel sau altul, și că poți să evadezi. De ce oare întâlnea numai oameni care nu puteau să-și rezolve problemele? Întreaga viață i se părea ca o gară în care toate macazele erau puse greșit. Pierdeai întotdeauna despărțirile, întârziai mereu sau luai biletul de tren în sens invers; fiecare călătorie se termina pe o linie moartă.

— Trebuie să lucrez, spuse băiatul, am nevoie de o slujbă. Bătrânul mă trimite la dracu’ dacă apar în fața lui fără să am serviciu. Nu știi nimic potrivit pentru mine? Cu tine vorbesc. Spune ceva!

— Pentru asta îți stă la dispoziție serviciul brațelor de muncă, zise Leopold.

— Nu vreau ceva permanent, spuse băiatul. În afară de asta nu am nici un fel de meserie.

— În hârtiile mele n-ai să găsești decât goluri.

— Poate că ar fi fost mai bine dacă aș fi rezistat în perioada de ucenicie, spuse băiatul.

— Bătrânul meu zicea că munca îl înnobilează pe om. Cu zicale din astea a răzbit prin viață. A murit din cauza pensiei sale mici. A început să bea când a observat pe lângă câte trecuse. În fabrică nu a aflat niciodată că în timpul zilei în alte locuri se trăiește.

— Ascultă, spuse băiatul, am chef să merg cu tine. Zău că da. O să am grijă să nu-ți devin o povară, dar pentru început am nevoie de cineva, care să mă inițieze. Cu siguranță, n-am să-ți fac greutăți. Mi-e greață să stau aici, mă-nțelegi? Dacă nu plec ajung ca Hansel și Gretel.

— Ești un naiv, zise Leopold. E ca și cum un naufragiat ar vrea să se salveze pe o coajă de nucă care se scufundă. Ai uitat ce-am spus la început. Norocul se află într-o casă de bani și nu pe stradă. Trebuie să știi să spargi o mașină, să ai un clichet, atunci nu mai există piedici pentru cei de teapa noastră. Atunci posezi ceva cu ajutorul căruia poți ajunge repede la obiect.

— La vârsta mea nu-s capabil de astea, spuse băiatul. Nici măcar n-aș ști cum se pornește o mașină.

— Atunci fă ce ți se permite și înghite-ți mai bine limba, zise Leopold, apucându-l brusc pe tânăr de braț și trăgându-l ca pe un sac peste masă către el. Acum fii atent, șopti el, și ascultă-mă bine. Vreau să fiu cinstit cu tine. Sunt, pentru moment, prea epuizat pentru visele tale. Eram mai mare decât tine când am ajuns în societatea asta. Aveam câteva idei fixe-n cap și ce aveam pe mine; cu atât eram echipat.

Băiatul își smulse brațul din menghina dureroasă și spuse:

— Dacă ne povestim aici istoria vieților noastre, atunci vom da ortul popii la această masă.

— Și tipii din jurul tău, zise Leopold, sunt fără excepție niște corbi. Se reped să te înșele de îndată ce te-ai înhăitat cu ei. Fac speculă și cu acele de gămălie. Și-ar trimite și propria mamă să facă trotuarul. Doar cei slăbănogi fac pe sfinții. Ceilalți au nevoie de tot, de aceea nimic nu este în siguranță când sunt ei de față. Dac-au pus mâna pe tine, nu te mai lasă. Pot fi întâlniți peste tot unde există slujbe pe care oamenii mai buni le consideră ca fiind nedemne de ei. Iar când au bani, sărbătoresc imediat evenimentul. Trăiești de fapt pentru nimic. Dacă dispari, nu se face caz. Se face doar loc liber pentru un nou-venit și gata! La noi nu poți să iei nicio hotărâre.

— De ce nu-i abandonezi? întrebă băiatul.

— Nu poți mereu s-o iei de la capăt, zise Leopold, atent la zgomotele din corpul lui. Îmi chirăie mațele ca și cum aș fi mâncat paie.

Comandă o farfurie de supă. Strigătele sale adresate hangiului îi treziră pe cei adormiți.

— Te-am întrebat ceva, spuse băiatul.

— N-am nici un răspuns, zise Leopold.

În ochii săi pluteau lumini mohorâte. Își băgă limba în paharul gol, lingându-l apoi.

Când hangiul îi aduse supa, zise:

— Vreau să vă vând un pont la amândoi. În spatele coloniei se construiesc case. Acolo au nevoie de brațe de muncă. Ce vă spun stă scris în ziar. Am citit cu ochii mei. De curând.

— Mda, zise Leopold, ar putea ieși ceva din asta. În construcții nu se zgârcesc niciodată. Micuțule, avem baftă; ăsta va fi cadoul nostru de Crăciun.

Băiatului i se păru că Leopold își înghite lingura, așa de repezit și lacom își turna supa-n el. Aburul, ridicat din farfurie, îi scoase broboane de sudoare pe frunte.

— Mereu aceeași haleală, zise el. Cine mănâncă asta

recunoaște că e flămând, mărturisește că se ține la suprafață cu stelușele de grăsime, se bucură de un bob de orez, se entuziasmează în fața unui tăiței. Supa e doar pâine înmuiată. Poftă bună.

17

LEOPOLD, NICI FLĂMÂND, dar nici sătul, își curăță farfuria; băiatul achită nota de plată. Afară, soarele strălucea palid și mohorât pe cer. Nu încălzea; vântul mușca rece prin haine. Pe băiat îl cuprinse amețeala.

— O vreme ca-n martie, îl auzi pe Leopold spunând.

Băiatul își îndreptă privirile asupra unui stol de păsări, care se învârtea deasupra acoperișurilor. Se obișnuise ca lumea să-l privească, în astfel de cazuri se uita pur și simplu în altă parte. Leopold, dimpotrivă, îi uimea pe gură-cască, salutându-i ca pe niște bune cunoștințe. Pe pod, vântul bătea în rafale, ca și cum ar fi vrut să-i târască sub piloni. Băiatul privi suprafața cenușie, învolburată a apei care inundase poienile și arăturile; avea senzația că era pe mare, sub el aflându-se grădini scufundate. Apoi văzu macaralele din spatele coloniei de străini. Erau mai înalte decât pinii scheletici de la marginea pădurii, dând impresia unor platforme de foraj marin. Leopold se aplecase peste balustrada podului și citea nivelurile de pe miră. Nu se mai vedea decât partea superioară a scândurii gradate.

— Mai e încă mult de mers? întrebă el.

Băiatul se feri să răspundă și păși mai departe. Leopold îl urmă gâfâind de la o oarecare distanță.

Se opriră în fața unicului monument al orașului. În spatele lui, șoseaua se ramifica într-o intersecție.

Monumentul fusese sculptat dintr-un bloc de granit provenit din cariera de piatră din apropiere. Reprezenta un pescar gol, cu tonsură, a cărui nuditate era abia schițată. În plasa sa se prinsese un pește, care privea încruntat printre ochiuri. Ambele figuri, în mărime naturală, erau acoperite de solzi ca și cum artistul, în marele avânt al creației, ar fi confundat în permanență peștele cu pescarul. Pe postament se aflau cochilii de melci, tot din granit. Băiatul găsi în buzunarul jachetei o țigară ruptă; lipi găurile din foiță cu salivă și-l lăsă pe Leopold să tragă câteva fumuri. Fumul umed pătrundea arzând în plămânii răciți.

— Ce fel de păpuși sunt astea? întrebă Leopold și arătă spre intersecție.

Băiatul privi în direcția indicată. Pe micul refugiu pentru pietoni stăteau, după cum putu să recunoască printre automobilele care goneau, Liesie Kowanda și fiica ei. Le făcură semne cu mâna; femeia mai în vârstă le strigă din răsputeri:

— Lăsați-ne și nouă ceva!

Apoi o luă la fugă printre două mașini. O mașină mică claxonă pătrunzător, șoferul opri, coborî geamul lateral, își vârî capul prin deschizătură și urlă:

— N-aveți ochi în cap? Data viitoare n-am să mai frânez, neamuri proaste ce sunteți!

Fără să se întoarcă, Liesie Kowanda se bătu cu mâna peste fund.

Fiica ei trecu în fugă prin intersecție și trase cu sete din muc. Leopold își suflă câteva fire de scrum strălucitor de pe unghia degetului mare.

— Te unge pe suflet, zise mama pufăind ultimul rest de tutun și strivind filtrul ars de plasa pescarului.

Leopold nu știa ce să creadă despre cele două. De aceea se uită întrebător la băiat, care dădu din umeri pe furiș. Băiatul le cunoștea pe mamă și fiică numai din auzite, circulau fel de fel de zvonuri pe seama lor. Se spunea c-ar

fi de obârșie țigănească și c-ar fi fost alungate din șatră. La nașterea fetei, mama ar fi rămas în oraș, stabilindu-se aici. În curând amândouă au ajuns vagaboande. Se mutaseră într-o baracă din afara orașului, departe de ultimele case; toamna lunecau pe frunzișul ud, iarna rămâneau înzăpezite, primăvara se plângeau de degerături, care ardeau ca urzicile, iar în nopțile de vară scormoneau în pantalonii bărbaților, care nu se temeau să bată drumul până la ele. Mama și fiica găseau ce doreau. Mama îi voia pe cei tineri, iar cei bătrâni pe fiică. În bucătăria barăcii erau serviți și țăranii și orășenii; era greu de găsit un bărbat prin împrejurimi care să nu se laude c-ar fi avut de-a face cu mama sau fiica, ba chiar cu amândouă. Uneori apărea poliția; atunci conul de lumină al lanternei îi urmărea în desiș pe pretendenții speriați.

Bucle negre, grele se încolăceau în jurul feței mamei, care pe vremuri trebuie să fi fost de o frumusețe sălbatică, agresivă. Acum chipul îi era distrus de nopțile petrecute cu bărbații, care nu puneau nici un preț pe el. Nu avea nimic viciat în el; fusese pur și simplu distrus, jupuit de bărbi nerase, ros de alcool. Băiatul se împotrivi senzației că răsuflarea Liesei Kowanda mirosea probabil a bărbat. Nici nu îndrăzni să-și închipuie ruina exterioară și interioară a trupului ei. Părul bogat, falnic al fiicei îi dădea încă un aer angelic. Tinerețea o ferise până acum de decădere. Băiatul o simți cu toate fibrele trupului; imaginea ei îl copleși.

— Ni se pare că sunteți cam singuri în doi, zise Liesie.

— Drăguț din partea voastră, zise Leopold.

— Asta e fiica mea, Kati. Nu vorbește prea mult pentru că se bâlbâie.

— Trebuie să mergem, spuse băiatul, altfel facăia pauză de prânz.

— Știți, noi vrem să lucrăm, adăugă Leopold, pe un ton ce se voia glumeț.

— Venim cu voi doar așa, zise Liesie, dacă vă dau un avans.

— Okay! zise Leopold. Prietenul meu Ernst face pe ghidul. Binevoiesc doamnele să ne urmeze?

Băiatul auzi pașii lor în spate. Când se întoarse la un moment dat, observă că în spate de tot mergea Kati. Era decepționat și hotărî să nu se mai întoarcă. Începu chiar să alerge într-un trap ușor. Nu dorea să se dea de gol! Se prefăcea că nu-l interesează fata. În cele din urmă opri un camion. Au putut să se urce cu toții. Kati a trebuit să se așeze în poala lui. Cauciucurile brăzdau pământul noroios, azvârlind smocuri de iarbă pe margini.

Băiatul nu știa ce să facă cu mâinile. În oglindă văzu fața fetei și se rușină de dorința care-l cuprinse. Simțea ceva asemănător dragostei; în această situație nu vru însă să cedeze. Fata ședea nemișcată. Poziția deveni incomodă. Simți cum îl pătrunde căldura trupului ei. Scrâșni din dinți, pentru a nu fi obligat să geamă. Simțea nevoia să curețe fata prin sărutări de sudoarea și praful și murdăria iubirilor trăite, să lingă de pe carnea ei delicată toată rușinea pe care a trebuit s-o suporte în vremurile trecute. Nu voia s-o molesteze cu poftele sale. Îi era și așa aproape insuportabil să intuiască experiențele ei nefericite. Se străduia să rețină impulsurile nobile. Există numai puține momente în viață, se gândi el, în care devine foarte limpede că trăiești. Cel mai mult ar fi dorit s-o întrebe dacă nu-i repugnă faptul că el o place. Răspunsurile, gândi el, sunt ca zahărul într-o supă prea sărată. Voia să creadă că ea ar putea să vorbească cu sufletul, fără cuvinte, așa mută cum era; o lăsa să spună: Nu sunt liberă, și nici tu nu ești. Dragostea nu se hrănește singură. Nouă ne aparține aerul, și asta e prea puțin ca să trăiești, e nimic pentru fericire. Când doi săraci se adună, apare mizeria. Nu ne putem da nimic unul altuia, fiindcă nu avem nimic. O bancnotă e mai importantă ca un cuvânt bun.

— Numai grangurii bogați își construiesc vile pe aici, zise șoferul. Am cinci copii și trei camere drept locuință. Aici se construiesc castele, vă spun eu, curți domnești, dar

nu pentru noi. Și sărăntocul de mine nici măcar nu mă pot îmbăta cu meseria asta a mea.

Lovi cu pumnul în claxon. Apoi frână. Băiatul deschise ușa, fata se cățără pe treaptă, de unde sări pe pământul argilos.

— Șopronul de colo e biroul șantierului, zise șoferul; apoi porni cu zgomot, stropind cu noroi.

Aici sus vântul șuiera și mai dubios. Orașul rămăsese undeva în depărtare. Arăta ca și cum acoperișurile ar fi fost lipite de pământ.

Băiatul mergea din nou în față, trecând pe lângă construcții. Țevile schelelor zăbreleau fațadele, scări în găurile fundațiilor, roabe pe grinzi unsuroase așezate pe prundiș. Muncitorii dispărând în spatele uneltelor lor, încotoșmănați, de nerecunoscut. Băiatul avea impresia că doar peisajul se mișcă, dezolat.

Biroul șantierului era o cabană grosolană de scânduri, mirosind a rășină din cauză că era încălzită. Liesie zise:

— O să vă așteptăm!

Leopold bătu în ușă. Dinăuntru cineva strigă prost dispus:

— Intră!

Băiatul se strecură după Leopold. În cocioabă era o căldură insuportabilă încât începu să transpire imediat. Pe pereți erau îngrămădite acte; în spatele biroului ședea un tip cu părul roșu, tuns perie. Cu un gest brutal îl pofti pe Leopold să ia loc pe unicul scaun. Leopold îi mulțumi cu exuberanță. Apoi susținu că-i place orașul și că ar dori să se stabilească și să lucreze aici și nu în altă parte, pentru ca în viitorul apropiat să-și poată întemeia, eventual, o familie.

— Din partea mea, zise tipul plictisit, sunt de acord, n-am nimic împotrivă. Mâine dimineață la ora șase vă prezentați la mine. Mai avem nevoie de câțiva muncitori care să pregătească mortarul.

— Și eu? întrebă băiatul.

— N-ai decât, zise tipul.

Băiatul îl măsură din ochi cu atenție; tipul i se părea cunoscut de undeva.

— Ascultă, spuse el; apoi remarcă o mică cicatrice la rădăcina nasului, la mijloc între ochi.

Fulgerător își aduse aminte: demult, înainte de cursul de confirmare, alergase după cineva în curtea școlii, care avea părul roșcat ca o vulpe. Cel urmărit urla de frică. Din plină viteză, băiatul sărise în spatele celui care urla trântindu-l la pământ. Atunci învățase băiatul să-i râdă în nas pastorului înfuriat. Totul părea o petrecere nevinovată în timp ce-i sucea urechile victimei care se zvârcolea. Dojana pastorului îl enervase însă atât de tare încât administră, așa desculț cum era, un picior în fața plângăreață a celui trântit la pământ, făcându-i o tăietură de-a curmezișul rădăcinii nasului. Sângele îi dădea un aspect grav, dar rana era inofensivă.

— Ești ranchiunos, spuse băiatul. Astăzi n-ai mai scăpa așa ușor. Fii atent, să nu te târăsc afară din chițimia asta a ta și să te-nnod în bătaie în fața tuturor oamenilor.

— Micuțule, zise Leopold, ce te-a apucat?

— Lăsați-l să trăncănească, zise individul. De data asta eu sunt în avantaj.

Băiatul își scoase mâinile din buzunar. Leopold îl apucă de braț.

— Fii rezonabil, micuțule, zise el, nu vreau să țin nimănui aici partea.

— Nu te băga, zise băiatul, pe ăsta îl fac praf!

Tipul smulse cu grabă receptorul din furcă și vorbi:

— Alo, poliția? Trimiteți imediat un funcționar....

— N-a format numărul, îi șopti Leopold și ieși afară.

— Alo? strigă băiatul. Da, un anumit Ernst Krauter...

— Acum eu am pâinea și cuțitul, spuse băiatul. Lasă prostiile. Mă angajezi sau nu?

— Trebuie mai întâi să-l întreb pe șeful meu, zise individul.

E într-adevăr ridicol să fii astfel înșelat, gândi băiatul. Ce mai putea să-i spună? Golitor de coșuri de hârtii? Ascuțitor de creioane? Avea oare fricosul ăsta, în poziția sa sigură, un loc vulnerabil?

Băiatului nu-i veni nimic în minte.

— Am destule necazuri, spuse el, spre norocul tău.

Aproape rușinat, așteptă un răspuns în speranța ca măcar atunci să-i vină ceva în minte; așteptă însă în zadar. Individul tăcea. Și cu asta totul s-a terminat. Băiatul o luă spre ușă, o închise în urma lui.

Afară, ceața se prelingea pe povârnișuri; valea se învălui în aburi. Leopold ascultase la ușă. Oftă și își luă o mină de profundă compătimire.

— Nu te mai prosti, spuse băiatul.

Apoi fugi înainte, spre pădure, fără să se uite înapoi. Ar fi dorit s-o poată șterge discret de acolo.

18

DIN COPILĂRIE BĂIATUL știa că în apropierea șantierului se află o peșteră. Înainte vreme fusese folosită de o fabrică de bere ca depozit; de câțiva ani însă stătea goală. Era apărată în exterior de un morman de grohotiș. Fusese adesea acolo pe vremea când era puști. Pe atunci se formaseră în fiecare cartier bande de copii care se băteau între ele cu orice ocazie. Cea din care făcea el parte își amenajase peștera ca ascunzătoare și loc de adunare. Din lădițe de fructe și carton ondulat își făceau foc de tabără în jurul căruia se așezau în cerc. Fiecare se simțea legat de celălalt; formaseră o ceată conspirativă, în care orice pradă era împărțită cu echitate. Când cei mai

mari au început să viseze la prietene, banda înregistră primele fisuri și se fărâmiță în haite mici, instabile. În cele din urmă, cei mai mari și-au adus prietenele în peșteră, gonindu-i pe cei mai tineri. De atunci, băiatul a început să se simtă singur.

Îi auzi pe Leopold, Kati și Liesie Kowanda venind în urma lui. Merse mai repede, o luă printre tufișuri, păși peste rădăcini acoperite cu mușchi și trăgea cu urechea la șoaptele din spatele lui, care în liniștea din jur răsunau ca un ecou încet. Spinii i se agățau de haine; îi ducea cu plăcere o bucată de drum, înainte de a lăsa ramurile să revină la loc, ca niște bice țepoase. La un moment dat se așeză pe vine și aruncă o privire furișă spre spate. Leopold tocmai o pipăia pe Kati. Pe băiat îl durea că fata nu se împotrivea. Încercă cu disperare să înțeleagă de ce se comportau așa. Când se sculă din nou în picioare simți că se excită și acest lucru îl supără. Tulburat, merse mai departe. Tot felul de resturi se întindeau ca o limbă de ghețar în desiș, murdăria brăzda tufișurile, iar gunoaiele se înălțau până la ramurile inferioare. Băiatul se sprijini de un trunchi de copac și se odihni puțin. În fața lui, printre troace, șerpuia o cărare bătătorită. Din apropiere auzi brusc rostindu-i-se numele; scurt timp după aceea răsunară râsete. Apoi aruncară cu pietricele după el. Își opri respirația adânc în plămâni și merse repede peste terenul acoperit cu gunoaie. Înainte de a pătrunde în grotă se întoarse. De la distanță fețele de dincolo de grămada de gunoi păreau niște măști minuscule cu gurile deschise. Băiatul coborî pe bâjbâite treptele alunecoase și dispăru în întunericul călduț, mucegăit.

Aprinse jos un chibrit; flacăra abia licărea. Găsi câteva mucuri de lumânare, pe care le lipi cu ceară fierbinte de colțul unei stânci. În partea din fund a încăperii se afla o saltea pe jumătate putrezită. Fragmente din fascicule de comicsuri zăceau alături de sticle goale de rachiu și grămezi de fecale descompuse. În fiecare crăpătură

putrezeau mucuri de țigări. Un prezervativ folosit plutea în conținutul în fermentație al unei cutii de conserve.

— Acolo în față e o rază de lumină, spuse Liesie în beznă.

Băiatul era decepționat că i-au dat de urma. Chiui ca o stafie în întunericul din care ei se iveau clipind.

— Hopla, adăugă Liesie, cuibul ăsta nu-l știu!

— Domnilor, aici e hotelul „În iad“! strigă băiatul pe tonul unui vânzător din piață. Diavolul va baricada imediat ușile!

— Asta ne convine de minune, zise Leopold și îmbrățișă energic fata.

Băiatul se simți bătrân văzându-i. Nu făceau abstracție de el, îl luau cu asalt. I se părea că e aidoma unei oi puse să păzească o haită de lupi.

— Micuțule, zise Leopold, îmbrățișând-o și mai strâns pe Kati, cu patru persoane nu e nimeni a cincea roată la căruță.

— Există și căruțe cu trei roți, spuse băiatul.

— Dacă vrei... singur, noi ne uităm în altă parte, zise Liesie.

— Poate îți place altfel, adăugă Leopold.

— Vorbiți aiurea, spuse băiatul. Pupați-vă din partea mea. Afecțiunea voastră începe să mă calce pe nervi. Plecați odată! Mă deranjați!

— Cârtiță, spuse Kati bâlbâindu-se.

— Așa să fie oare? întrebă băiatul.

Ar fi preferat să se facă mic de tot și să se strecoare într-o crăpătură, să se afunde în măruntaiele pământului. Visa cu ochii deschiși. Acolo jos, cerul ar fi făcut din stânci, uneori ar ploua cu humus din norii de piatră, ochii săi ar degenera, n-ar mai exista multe lucruri de văzut, fapt care i se părea cel mai promițător din câte a trăit vreodată.

— Papă-lapte e îndrăgostit de ce-și face singur! spuse Liesie exagerat de tare și râse.

Băiatul luă lumânarea și se îndreptă clătinându-se spre

ieșire. Pe drum flacăra se stinse. Urcă treptele târându-se în patru labe. Petecul de lumină care se apropia îl readuse în simțiri.

19

AFARĂ, PEISAJUL i se păru atât de străin, încât din nesiguranță salută fiecare vrabie. Pe ogoare, ciorile săreau din brazdă-n brazdă croncănind, bătând din aripi, căutând viermi. Muncitorii terminaseră. Veveriţele făceau gimnastică pe barele schelelor. În oraș, coșurile fumegau. Apele umflate clipoceau înghețate, valurile foșneau ușor. Arcul podului părea să se legene de felinarele de pe balustradă. Nu l-ar fi mirat dacă brusc ar fi trebuit să înoate în ceață. În cartier copiii cărau spre case plase și coșuri pline de sticle.

Acasă trebui să sune și să aștepte până când mama îi deschise ușa.

— Salut! spuse el.

— Vrea să vorbească cu tine, zise mama. E în atelier. Hai, du-te.

Băiatul se îndreptă spre ușa în spatele căreia Detlev Richter stătea la pândă și puse mâna pe clanță. Mama îi dădu un ghiont. Când deschise ușa, bărbatul aruncă în el cu carcasa unui ceas deșteptător. Băiatul nu se feri nici când bărbatul aruncă și mecanismul care se lovi zornăind de fața lui. Se lăsă pe spate; mama îl ținea strâns. Se afla în brațele ei. Apoi simți în față pumnul păros al bărbatului.

— Ai fost văzut, zise el, când ai dispărut cu stricatele alea în crâng. Nimeni nu-și tocește pingelele degeaba.

— Nu încerca să ne convingi că nu ți-a convenit, zise

mama.

— În loc să găsească de lucru, zise bărbatul, individul își caută muieri. La vârsta lui abia cunoșteam diferența dintre sexe. Iar el își folosește întreaga energie pentru asta. După cum stau lucrurile, pare prea leneș ca să ne urmeze sfaturile. Închipuiește-ți că n-ai avea pe nimeni, nici pe mine, nici pe maică-ta, pe nimeni în viață care să te îngrijească și să-și facă griji din cauza ta. Închipuiește-ți unde te-ai afla acum. Deci, ce-ați făcut acolo?

— Nimic, spuse băiatul.

— Femeile costă bani. Tu numai bogat nu ești. Trebuie să renunți la amor. Banii sunt mai importanți.

— Nu s-a întâmplat nimic, spuse băiatul.

— Vreau să știu ce-ați făcut. Trebuie să-mi răspunzi la întrebare. Deci? Ce s-a întâmplat? Și să nu îndrăznești cumva să mă minți din nou. Am dreptul să aflu cu cine umbli.

— N-am făcut nimic.

— Și ceilalți?

— Aia nu te interesează.

— În loc să mă ajutați vă certați, zise mama. Dacă n-aș fi eu, de mult v-ați fi omorât unul pe altul. Din muierile cu care ai fost în pădure, cea bătrână a făcut de petrecanie unuia; asta trebuie să știi. Nu s-a putut dovedi nimic. În afară de asta se trag din țigani. Alea sunt stricate și pline de boli. M-ai auzit?

— Nu ascultă de nimeni, zise bărbatul.

— Numai vagabonzii hălăduiesc în barăci, urlă maică-sa.

— Ei, și? întrebă băiatul. Asta de aici ce e? Tot un grajd! Doar că-i făcut din piatră. Iarna ne facem nevoile în vadră, deoarece closetul îngheață, când plouă zeama fecalelor se revarsă în antreu, iar noaptea șobolanii râcâie pe la uși. Hai, fiți mândri!

— Dacă nu-ți place aici, zise mama, atunci ia-ți tălpășița! Noi nu te oprim. Mereu cârâi și ne cerți de parcă noi am fi de vină de tot ce faci tu pe dos. Nu suntem dornici să te

ținem sub tutelă. Dar aici, între acești patru pereți, nimic n-are să se schimbe de dragul tău, chiar dacă te-ai pune în cap!

— Orașul ăsta nu-i destul de mare ca să dispari în el, spuse băiatul.

— Ascultă-l numai, strigă bărbatul, ce vorbe umflate. Se poartă de parcă ar avea în față o ceată de cretini, stricatul! Ai un fiu cam vesel!

— Își bate joc de noi, zise mama.

Băiatul nu știa cu exactitate dacă zâmbise într-adevăr; simțise numai că i se strâmbă fața. Își privi cu atenție mâinile; își mișcă nehotărât degetele, apoi se aplecă și începu să adune piesele mecanismului ceasului. Bărbatul îl ridică cu brutalitate și-l împinse pe un scăunel. Când băiatul se apără, bărbatul îl apucă de umeri, scuturându-l.

— Acum vorbesc eu, zise el, iar tu o să asculți. Pe mine soarta m-a lovit crunt. Am fost în război, asta m-a dezrădăcinat; de pe câmpul de luptă am ajuns în orașele în ruină, un om sfârșit în orașe distruse; au urmat apoi întorsături nefavorabile, dar, în ciuda tuturor înfrângerilor, am dat năvală înainte, uneori în patru labe. Nu am putut fi oprit pentru că urmăream un scop precis. Ia exemplu și fă bine și te adaptează. Nu din plictiseală îți dorim binele. Odată cu vârsta omul trebuie să se poată sprijini pe copii. Mie nu-mi pare rău de nimic, dacă în felul acesta te aduc pe calea cea bună.

Băiatul închise ochii și se văzu înotând în ape mari și întunecate. Își arătă burta albicioasă cerului; în jurul său se răsturnau plute fosforescente, animale de circ dădeau din labe, gheare și brânci pentru a-și salva viața; spuma valurilor îl orbea. Paradisul era trecut prin foc și sabie, îngerii ardeau mocnit și se carbonizau într-o cenușă unsuroasă. Adam și Eva pozau unor fotografi libidinoși. Semănau perfect cu Kati și Leopold. Dumnezeu își dădea obștescul sfârșit în chioșcul din grădină din cauza hranei dată de pomană.

— De ce nu spui nimic? întrebă bărbatul.

— De ce ții ochii închiși? întrebă mama.

Băiatul se surprinse zicând cu voce tare:

— Mâine mă duc la oficiul de plasare al brațelor de muncă.

— Asta am fi vrut să-ți recomandăm și noi, zise mama.

— Mâine dimineață mă duc direct acolo.

— Altceva nici nu-ți rămâne de făcut, zise mama.

— Am să fiu primul.

— Destul de târziu, zise bărbatul.

Băiatul își mușcă limba și ieși din atelier. Afară deschise larg gura; ar fi vrut să-i cadă limba, să-i alunece afară, sau să se încurce în maxilar pentru a rămâne pe veci mută.

20

ÎNCA ÎN PAT se blestemă pentru promisiunea făcută. Lăsă să-i reînvie în cap urletele cântăreților favoriți, strigătul puternic care îți pătrundea până-n măduva oaselor, îți făcea să-ți fiarbă sângele în vine, mai impresionant decât muzica, o tânguire sălbatică care anihila cauza durerii, oscilând între extaz și desfătare. De câte ori nu murmurase și nu suspinase: *They can't take away our music* sau *Shout and Shimmy*...

În timp ce încerca să adoarmă din nou, capul i se părea o bucată ciudată de corp. Se simțea lăsat pradă capriciilor naturii. Gândurile erau ușor de prins când le exprima în cuvinte. Gândurile rostite îl puneau de cele mai multe ori în încurcătură. Se apăra doar cu ceea ce prindea la întâmplare. Noțiunile îi blocau creierul, cu limba le azvârlea afară până când începeau să alunece de la sine,

iar atunci nu mai avea nici un rost să închidă gura.

Voia să treacă cu capul prin zid. Prin lume. Dar nu izbutea. Își propuse să se schimbe, ceilalți însă îl doreau ca atare. Ceea ce ei nu puteau, trebuia să-i reușească lui. Ceea ce ei n-au făcut, trebuia el să facă.

Prea multe resturi satură și ele.

Spre dimineață se visă cățărat într-un foișor de vânătoare la marginea pădurii. Banca pe care stătea ghemuit era acoperită cu mușchi; sub el, pe un ogor nearat maică-sa aduna pietre într-un coș, golind apoi coșul plin în saci. Detlev Richter lega sacii și-i ducea la un car cu boi care păștea. În timp ce băiatul privea de sus, se simțea ca un rival. După muncă Detlev Richter o sprijini pe maică-sa de car. Apoi biciul pocni, roțile scârțâiră, prima stea apăru deasupra pădurii. De atâta privit băiatul uită să tragă.

21

TREMURA DE FRIG când se trezi. Ar fi vrut să fie bolnav, legat de pat, să existe ceva care să-l poată feri, căci pentru pretexte era de acum prea târziu. Regretă din nou promisiunea făcută și se simțea ca și cum și-ar fi băgat de bunăvoie funia în belciugul din nas.

Când îl trezi mama, raza subțire de lumină care cădea pe pat prin crăpătura ușii i se păru ca o greutate. Dintr-odată noaptea trecuse. Abia își mai amintea de ziua de ieri. Era obișnuit să doarmă în chiloți și maieu, să ia ziua cu el în pat, de aceea sculatul și îmbrăcatul au mers destul de repede.

— Închipuiește-ți, o auzi pe maică-sa zicând, tatăl tău a fost angajat la cariera de piatră. Ăia de acolo au venit

singuri la el și i-au oferit slujba pentru că au nevoie de oameni. Și el a plecat imediat. I-au spus să înceapă chiar acum. Păi, fleac e asta?

— Bineînțeles, spuse băiatul.

Precaut atinse jetul de apă rece ca gheața. Renunță să se mai săpunească; își tamponă fața. Îi era groaznic de frig. Pur și simplu nu se putea încălzi, nici măcar atunci când sorbi puțin din cafeaua cu malț, luând apoi o înghițitură aburindă. Îi veni să vomite și de nevoie mușcă din pâinea cu margarină.

Trăiau mereu din aceleași lucruri. Surplusul altora le revenea lor. O pungă cu resturi de cârnați de la măcelărie era prilej de sărbătoare. Alteori turnau bere și un suc de culoare albă într-un ulcior de piatră emailată și sorbeau spuma dulce al cărei gust acidulat îți umplea gura. Delicatese de felul ăsta picau de obicei la sfârșit de săptămână, când radioul zbârnâia, iar Detlev Richter lipsea sau era încă treaz. Era o mâncare la care fiecare îmbucătură avea un alt gust; adesea varietatea specialităților de cârnați avea ceva excitant. Îți luai un capăt de cârnat și-l cojeai ca pe un ou.

— La ce oră deschide oficiul brațelor de muncă? întrebă mama.

Băiatul se prefăcu că-nghite.

— Când îți pleacă trenul?

Băiatul se grăbi să-și ducă ceașca la gură.

— De ce nu răspunzi?

— Nu cumva și-a lăsat țigările acasă? întrebă băiatul. Vreau să fumez, altfel nu rezist.

— Mai ai cumva și alte dorințe?

— Mă simt ca un slugoi. Știu că vă fac pe plac vouă, dar nu mie. Chiar dacă câștig bani nu mă aleg cu nimic. Mă vând, ca voi să nu mă hrăniți pe gratis. Nici n-am voie să mă gândesc la asta. Important e să fiți voi mulțumiți, nu-i așa?

— Copile, zise mama, nu fi așa de nedrept. Doar nu

suntem milionari. Munca n-a omorât încă pe nimeni. La urma urmelor omul trebuie să facă ceva ca să poată trăi.

După o pauză continuă:

— Dar am vrut să spun altceva. Trebuie să-ți fac o confidență. Odată și odată tot ai să observi.

— Iarăși? întrebă băiatul.

Privirea ei era blândă și rămase așa în ciuda bădărăniei lui. El își rodea unghiile.

— Asta e, zise mama cu glas subțire, trebuie să-i dau drumul. Cred că sunt gravidă. Deși sunt la menopauză. Farmacistul mi-a făcut proba de urină. Pe doctor nu l-am întrebat încă, ăsta o să-mi dea lovitura de grație. Trebuia să-ți spun, deși eu însămi nu pot să înțeleg. Ala micu' o să mă facă să-mi simt vârsta. Sper să nu-mi spună bunică. Știu ce vrei să mă întrebi. Tatăl tău nu știe nimic. Nu-i al lui. Dar poate că totul e doar o greșeală. Poate fi doar o graviditate aparentă.

Zâmbi scuzându-se; băiatul o privea fix. Îi dori să nu fie adevărat, poate că la laborator încurcaseră eprubetele.

— Cui datorez această surpriză? întrebă el.

— Asta n-am s-o spun nimănui, răspunse ea.

Se gândi cine ar putea fi tatăl, dar nu-i veni nimeni în minte. În timp ce Detlev Richter era la închisoare, nu a adus acasă pe nici unul din partenerii ei ocazionali. Pe de o parte o admira pentru lipsa ei de considerație; în același timp îl umplea de uimire.

— O să se aranjeze, spuse el, să nu-ți fie frică.

— Nu trebuie să crezi că sunt ușuratică, dar nu pot trăi fără bărbat, chiar dacă eu trag ponoasele, zise mama. Cum facem un pas greșit, cum ne frângem gâtul. Eu m-am ales cu un plod. Și când te gândești că totul n-a fost decât un foc de paie.

Băiatul își aduse aminte de bebelușul care odată stătuse trei zile într-un coș de rufe pe rotile. Era mult de atunci. Asta-i sora ta, spusese mama, și o pusese goală pe mușamaua unde începu să scâncească și să horcăie. Era

prea slabă ca să dea din picioare, transpira și o scuturau frigurile când i se usca transpirația. Era vară; totuși mama făcuse focul. El aștepta moartea, pentru că simțea că nu mai era nicio speranță ca fetița să fie salvată. Luase un puf din pernă ca să măsoare respirația pruncului. De fiecare dată îi tremurau mâinile. De aceea nici nu observă când muri.

— N-am experiență în acest domeniu, spuse băiatul, dar există ceva asemănător avorturilor.

— N-o să mă las ciopârțită cu vreo andrea, zise mama, eu nu. Nu merită. Mai bine să vină pe lume și să nu supraviețuiască nașterii.

22

ÎN DRUM SPRE GARĂ, gândurile i se fărâmițau de îndată ce se gândea la viitor. Era bucuros că mama îl înșelase pe Detlev Richter, dar urmările erau previzibile. Bărbatul care vroia să-i fie tată avea să-și revină de pe urma acestei lovituri și să strângă și mai tare șurubul. O să încerce să facă cu toată forța din copil ceea ce nu e el. Și asta regreta băiatul. Avea să fie obligat să asculte mustrările și beșteleala pentru care el devenise, încetul cu încetul, prea mare. Mama lui va face un copil; el, fiul ei, va avea un frate sau o soră, iar bărbatul, Detlev Richter, nu era tatăl.

— Asta-i problema, spuse băiatul tare ca și cum s-ar fi întreținut cu cineva.

I se părea că îi apasă direct pe șolduri capul, ca și cum trunchiul n-ar fi existat.

Gara, o clădire în formă de cutie, era zugrăvită într-un

verde închis de loden și mânjită cu praf de cărbune. Zăcea ca o cetate greoaie în fața dealurilor împădurite de la orizont. În spatele fațadei huruiau trenurile. Să pleci cât mai departe de aici, gândi băiatul.

În sala de bilete pereții erau acoperiți cu faianță până la plafon. Mirosea a aer îmbâcsit, a exhalații stătute care se formează în timpul așteptărilor și care te întâmpină în fața ușilor batante. Tabelele colorate cu mersul trenurilor se desprindeau strident în monotonia pereților.

Pe banca de lemn din fața cușetelor poștale zăcea un bețiv. Vomase și repeta întruna:

— Am cancer!

Dădea din brațe ca și cum ar fi vrut să-și arunce mâinile.

— La spital au vrut să mă bage-n camera mortuară.

Cei din jur zâmbeau dezorientați. Când bărbatul vomă fiere, cineva care arăta ca un țăran merse la poartă; nu mult după aceea se întoarse cu un supraveghetor. După ce aruncă o privire superficială bețivului, supraveghetorul se duse la ghișeul de bilete și telefonă la poliția gării. N-a durat mult până când băiatul văzu o mașină oprind în fața ferestrei. Geamurile erau zăbrelite. Coborâră din ea doi oameni în halate albe.

— E într-adevăr bolnav, zise unul din ei.

Apoi îl conduseră pe omul care se clătina spre mașină.

Trenul plecă la timp. Compartimentul în care ședea băiatul mirosea a banane răscoapte; pe calorifer zăngănea o cutie de bere, o fereastră întredeschisă vibra. Un verde anemic, umbrit de păduri cenușii de foioase, trecea prin fața ochilor. Din când în când se intercala câte un sat, ale cărui case păreau lipite de orizont. Vagonul se legăna încoace și încolo. Băiatul avea sentimentul că gândurile i se rostogolesc în cap. În gălăgia roților începu să fredoneze o melodie până ce zgomotul și tactul se armonizară.

Trenul trecu peste un pod intrând în oraș. În centru casele se înălțau ca niște turnuri. Din coșuri cobora în

jgheaburi un abur gălbui. Pe străzi, circulație agitată. În intersecții polițiștii vâsleau cu brațele asemenea celor care se înecă. Aceasta era reședința regiunii. Aici se aflau toate instituțiile; de asemenea și oficiul brațelor de muncă. Trenul își încetini mersul. Cabine centrale de manevră și indicatoare feroviare se perindau alene; în sfârșit, vagoanele se opriră cu o smucitură.

În drumul de la gară spre oficiul brațelor de muncă băiatul începu deodată să alerge; cu chiu cu vai reuși să ajungă la un closet public. Avea o diaree vehementă. După aceea îi păru rău pentru banii pe care fusese nevoit să-i sacrifice.

Oficiul brațelor de muncă se afla într-o fundătură și era o clădire cu mai multe etaje, un templu modern făcut din blocuri dreptunghiulare de gresie. Primul etaj se sprijinea pe niște trunchiuri de beton grosolan striate; dedesubt erau parcate automobilele angajaților. Geamurile albăstrui de filtrare de pe fațadă semănau cu o colecție de ochelari uriași de soare sau cu fațetele unei insecte extraterestre. Clădirea arăta ca monumentul funerar al șomerului necunoscut; tristă și greoaie se înălța deasupra acoperișurilor caselor dimprejur.

Mai demult, băiatul fusese aici împreună cu mama lui, și anume la centrul de orientare profesională. Cum pe vremea aceea se cereau zugravi, se făcu și el zugrav. Nimeni nu-i propusese altceva, nici nu-i testase aptitudinile. Ceea ce mai târziu a fost luată drept hotărârea lui, nu a fost nimic altceva decât o tranzacție încheiată peste capul său.

Când a călcat pe ștergătorul de picioare din fața ușii, aceasta s-a deschis fără zgomot. Covorul îi înăbușea pașii. Forfota din coridoarele lungi îl umplu de neliniște. Bărbații și femeile care intrau și ieșeau prin nenumăratele uși cu dosare sau tăvi cu micul dejun erau îmbrăcați sobru. Îmbrăcămintea lor era atât de diferită de echipamentul său. În fața privirilor lor își coborî ochii. Se îndreptă spre

„Oficiul brațelor de muncă pentru tinerii de sex masculin fără calificare". Deoarece pe banca din hol nu ședea și nu aștepta nimeni, bătu imediat la ușă și intră.

Dădu cu ochii de o doamnă cam plăpândă, care tocmai fuma o țigară. În timp ce-i măsura din priviri vestimentația, clătină din cap reprobator, după care băiatul își descheie scurta de piele, arătându-i cămașa încrețită pe care mama o numea la fiecare spălat o nenorocită de zdreanță. Doamna îi privi cu atenție cizmele.

— Cu ce vă pot fi de folos? întrebă ea, privindu-l deodată cu severitate, încât lui îi pieri aproape graiul.

— Caut de lucru, spuse el și i se păru că e ridicol.

— Ce ați făcut în ultimul timp?

— Nimic.

— Și mai înainte?

— Am fost zugrav, dar nu prea mult timp.

— De ce nu ați rămas în această meserie?

— Nu am suportat să stau pe scară, spuse băiatul, fiindu-i indiferent dacă minciuna sa va fi crezută sau nu.

Doamna se ridică în picioare și învârti ceva la calorifer. În timp ce-i întorcea spatele, băiatul făcu un pas spre birou și băgă în buzunar pachetul ei de țigări. Îl cuprinse un fel de bucurie răutăcioasă. Când doamna se așeză din nou la locul ei, începu să scormonească în compartimentele sertarului ei. Apoi sună telefonul. Doamna vorbi o bucată de timp despre ceva ce băiatul nu înțelegea; tenul ei îi amintea de fostul său mește r.

Du-te la biserică, deoarece e dăunător să stai duminică în pat și să gândești. Cu viața pe care o vei duce, poți renunța liniștit la creierul tău. Satură-te de somn după serviciu, căci în meseria noastră fiecare zi e o zi grea. Ești încordat și eu știu de ce. O să ajungi în cele din urmă ce sunt eu acum. Cu o febră musculară ca lumea îți trece de la sine pofta de gagici. Să nu te izbești de ceva cu scara, mai ales de nori. Vei înțelege cu timpul că niciodată nu știi destul.

— Nicăieri nu veți fi purtat pe brațe, zise doamna.
— Dar totdeauna călcat în picioare, spuse băiatul.
— Vreți să începeți o nouă ucenicie?
— Nu, spuse băiatul.
— Atunci trebuie să intrați într-o fabrică.
— Mi-e totuna.
— Acolo veți învăța să mânuiți o mașină.
— Îmi este perfect indiferent.
— Asta o spuneți acum. Mai așteptați.

Băiatul stătea acolo ca opărit; țigările șterpelite îi atârnau tot mai greu în buzunarul pantalonilor. Elementele de calorifer trosneau. De emoție, palmele începuseră să-i transpire, își trase în sus cureaua, își încrucișă brațele și tuși pentru a-și controla fermitatea vocii înainte de a vorbi:

— N-am toată ziua la dispoziție. Terminați odată cu mine, aș vrea să plec.

Doamna zâmbi visătoare; buzele-i erau albastre ca porumbele.

— Cu lacunele din actele dumneavoastră, zise ea, trebuie să prindeți o uzină care pune puțin preț sau chiar deloc pe o adeverință de muncă. Nu există multe firme de acest fel, și dacă, atunci numai în anumite branșe. La asta trebuie să vă așteptați.

— Mă aștept, spuse băiatul.

— Da, da, zise doamna.

Îl întrebă ziua de naștere și domiciliul și completă cu un scris rapid o fișă de plasare. Băiatul o luă și o studie.

— Știți unde se află fabrica? întrebă doamna.

— O să mă descurc, răspunse el.

— Să sperăm că veți avea noroc, zise doamna.

Băiatul rânji trist. Nu se simțea dator să-i mulțumească. La despărțire, când dădu ușor din cap, parcă ar fi fost un artist obosit.

23

BĂIETE, ÎȘI ZISE EL, ajuns afară în coridor, oameni ca tine găsești pur și simplu peste tot. Lumea e prea plină de ei. Ar trebui să fim presați în șabloane. Ai aici o hârțoagă care-ți hotărăște soarta viitoare, un petic de hârtie care-ți dă dreptul la muncă grea. Uneori ar fi mai sănătos dacă ai fi deja mort. Munca e o invenție a indivizilor care vor să se îmbogățească pe spinarea noastră. Suntem mutilați și ne lăsăm dați gata de frica unor chinuri. Suntem atât de inteligenți, încât nici nu ne mai dăm seama ce înseamnă prostia. Din piatră seacă nu crește nimic, asta e. E rău când păgubașii nu-și dau seama că sunt învinși. Aici ai să bați mereu pasul pe loc. Aici plutesc vapoare, zboară avioane, gonesc trenuri și mașini, iar tu nu poți să le ajungi din urmă. Iar tu n-ai vrea altceva decât să pleci undeva de unde să nu te întorci niciodată.

Dacă ai fi cu câțiva ani mai tânăr, te-ai pune pe plâns; fața uscată e semn de maturitate și bărbăție. Du-te numai la fabrică, du-te numai, prefă-te. Du-te, învață să nu iei în seamă zilele și să-ți înfrumusețezi nopțile cu gânduri țigănești. Sosesc, oameni buni! Iar spaima mea e un avertisment, cu rugămințile mele am să vă amenințe, dorințele mele o să vă umple de uimire.

O luă pe un coridor care se înfunda și se sprijini de un perete format din dreptunghiuri de sticlă lăptoasă. Fumă acolo până simți junghiuri în stomac. Degetele-i tremurau. Zdrobi mucul cu tocul pe covor. Gestul necivilizat îi făcu plăcere. Apoi părăsi clădirea. Cumpără dintr-un bufet o cutie de bere pe care o goli dintr-o sorbitură. Avea prea puțini bani ca să poată comanda cel mai ieftin fel de mâncare de pe lista de bucate. Printr-o crăpătură a perdelei, băiatul observă o bunică trupeșă care târa un cățel spre rigolă. Javra era foarte bătrână și abia înainta

șchiopătând. Femeia îl bătu cu lesa. În sfârșit, câinele urină slab; proprietara lui se holbă scârbită într-o parte.

Din nou pe stradă, în drum spre fabrică, băiatului îi veni în minte tabloul care acasă - ce străin îi răsuna acest cuvânt în cap, ca și cum ar fi fost într-o altă limbă - atârna deasupra capului. Îl înfățișa pe Isus Hristos ca păstor printre miei. Pe pășune nu se vedeau nicăieri urme de fecale. Isus Hristos părea crescut dintr-un bloc de piatră; sandalele lui erau parcă acoperite de mușchi. Cu părul lui mătăsos și barba-i delicată făcea impresia că tocmai a ieșit dintr-o baie mirosind a săpun de violete.

Băiatul se mai minuna încă de ideile sale când se pomeni în fața fabricii. Coșurile, care se înălțau ca niște coloane, păreau să susțină norii otrăviți. Cerul era mânjit. Băiatul aruncă încă o dată o privire asupra fișei și-și dori să se fi înșelat. Dar totul era corect. Ajunsese la destinație. Terenul uzinei era format din hale joase cu acoperișuri de tablă ondulată. Un zid de cărămidă acoperit cu cioburi înconjura o suprafață pătrată. În spate, garduri de sârmă despărțeau străzile de beton de spațiile verzi. Clădirea administrației semăna cu un zgârie-nori minuscul.

În ghereta portarului un invalid citea ziarul. Băiatul bătu în geam și-i înmână fișa printr-un oblon. Portarul nici nu se uită la ea și arătă cu mâna spre turnul birourilor zicând:

— Te prezinți jos în hală.

Un pitic se îndrepta strecurându-se spre uriaș.

Băiatul avu voie să se așeze într-un fotoliu și să aștepte aproape o oră. Apoi fu întâmpinat cu fraze alunecoase, se manifestă interes pentru colaborarea lui, fu informat asupra salariului pe oră și asupra regulamentului pe care trebuia să-l respecte ca oricare altul. Printre altele era interzisă orice activitate politică în uzină, nu numai în pauze, contraacțiunile se sancționau cu concedierea fără preaviz; împotriva consumului de alcool însă nu existau obiecții. Băiatul dădu din cap ca un cerșetor căruia i se dă de pomană. Apoi putu să-și ia rămas bun în calitate de

angajat. Strânsul mâinii de la care nu s-a putut eschiva îl enerva. „Vopsele & Lacuri” stătea scris pe o firmă la poartă. Și-o întipări în minte. Abia acum observă scrisul multicolor.

24

ÎN CĂLĂTORIA SPRE CASĂ numără orele care îi mai rămăseseră. Dori ca trenul să aibă întârziere de o săptămână. Muncitor necalificat Krauter, spuse el, ăsta e noul dumneavoastră titlul. De azi încolo trebuie să ascultați de oricine. Din acest moment veți asculta de orice ordin. Goliți-vă capul și uitați-vă părerile. Aici sunteți mica rotiță datorită căreia hardughia merge o idee mai repede. Șeful nu e un canibal, dar nici mofturos nu e. Noi apreciem curajul sacrificiului, dorința de a presta ore suplimentare, salariile tarifare, iar cel care face pe bolnavul sau chiulește de la lucru, acela ne dovedește incapacitatea sa și zboară. Acum știți cum stă treaba.

Gara înainta din ambele părți și prinse trenul între peroane. În fața unui automat de băuturi, călătorii se scormoneau în buzunare după mărunțiș. În tunel, sub șine, putea fi văzută o placă comemorativă, care era fixată într-o nișă.

La 23.2.1945 au murit
în acest
pasaj
al gării
datorită unui
îngrozitor

bombardament
300 de pasageri în tranzit
soldați
civili
și feroviari
ură dragoste
război
moarte viață
memento mori

Băiatul își aminti cum, copil fiind, bănuia în toate ruinele schelete îngropate, oase zdrobite de piatra care se rostogolea. Dintr-odată avu senzația că mâine avea să plece la război, pe frontul muncii.

Acasă, Detlev Richter stătea în bucătărie și înfuleca. Unsese o felie de tobă sângerie cu un strat gros de muștar. Ochii îi lăcrimau. Muștarul coroda grăsimea rece de pe buze. Bărbatul plescăia neîncetat și bea bere dintr-o sticlă. După fiecare înghițitură gâlgâitoare, lingea picăturile de pe gura sticlei. Coroana lui de păr era presărată cu praf de piatră. Pe sobă, într-un cazan, fierbea apa, umplând încăperea cu vălătuci de aburi. Era înăbușitor ca-ntr-o saună. Încheieturile bărbatului erau brăzdate de crăpături; unul dintre buricele degetelor era strivit și strălucea. Își stivuia bucățelele de mâncare pe limbă și respira pe nas.

Trăgând din chiștoc zise în treacăt:

— Ei, bine?

— Mâine, spuse băiatul.

— Ce-o să se bucure maică-ta!

— E plecată?

— Avem o baftă porcească. La noi ocaziile se țin lanț acum. Dormeai încă când m-am dus la lucru, și abia întors, mama mi-a spus că a primit un loc de femeie de serviciu. Pe loc. În familia unui dentist, ca femeie cu ziua, la curățenie. Și tu te-ai angajat. În curând o să ne meargă mai bine.

— Te lași atunci de ceasuri?

— Cum adică? întrebă bărbatul. La vară o să mergem cu cortul. Aș vrea să fac rost de motocicletă cu ataș. Poți să-ți închipui cum mă bucur. O să-ți dai și tu obolul. Unde te-ai angajat?

— La „Vopsele & Lacuri“, spuse băiatul. O să învăț meseria de muncitor laminor. Salariul tinerilor este de fapt destul de mic, în schimb primești zilnic gratis un litru de lapte. Rămâne de văzut dacă are vreun efect împotriva otrăvii. În orice caz, rezultatul e secret.

— Povestea asta e fumată de mult, să faci gură înainte să te fi apucat de treabă, zise bărbatul. Mie nu mi-a căzut nimic în poală și n-am mai făcut mutre.

— Nici n-ai fi putut să faci, spuse băiatul. E o mare deosebire dacă-i invidiezi pe granguri pentru banii lor sau dacă-i urăști fiindcă sunt puternici.

— Nu mai face atâta pe deșteptul, zise bărbatul, și așteaptă până o să muncești. Atunci socotelile dau în plasă. Întotdeauna știți voi totul mai bine. Cei bătrâni să tacă, nu-i așa? V-ar conveni. Așa deștepți ca voi suntem de mult.

Puse apoi fundul de lemn și tacâmurile în chiuvetă. Tăcut, lăsă să curgă apa rece în cazanul de rufe. Apoi își trase cămașa peste cap și își spălă cu mâinile săpunite sudoarea de pe bust. Băiatul măsura cu privirea spatele muncit, cocoașa osoasă dintre omoplați, fleica de carne care se revărsa peste cureaua pantalonilor. Nimic nu se mișca sub piele. De acest spate au atârnat ranița și pușca, poate femei, uneori; acești umeri s-au frecat de gratii, astăzi chiar de blocuri de granit. Acest dos, pe care se reliefa coccisul, a șezut peste tot.

— Să știi, zise omul, că n-am nimic împotriva bogaților. Și eu aș vrea să am bani mai mulți și să muncesc mai puțin. Cu un loz câștigător aș putea deveni independent, să pun bazele unui mic magazin, să vând bijuterii, fiindcă e bine să ai valori în casă, iar tu ar trebui să-mi pictezi firma magazinului. Proprietar: Detlev Richter.

— Bați câmpii, spuse băiatul. Toată viața o să joci după cum o să ți se cânte. Parveniții au un alt trecut. Eu în nici un caz n-am să lucrez pentru televizorul vostru sau pentru vreo garnitură de fotolii.

— Dar pentru ce?

— Cel mult pentru ca să nu fiu obligat să cerșesc fiecare amărât de bănuț. Banii trebuie cheltuiți. Când am să fiu bătrân, vreau să-mi fi trăit viața.

Soneria răsună strident în antreu. Bărbatul se duse să deschidă.

— Tot timpul trebuie să dai ceva, zise el întorcându-se.

Așează pe masă o părăluță din plastic.

— Ca și cum câțiva bănuți ar putea ușura mizeria, adăugă el. Ai putea să te duci și să aduci niște lemne.

Băiatul aduse lemne din hambar și cărbuni din pivniță. Bărbatul aținâ focul în atelier și lăsă vorbă să nu fie deranjat. Mama veni târziu. Băiatul repetă ceea ce-i spusese deja bărbatului. Vorbind mereu despre muncă și fiind obligat să se gândească la ea, se simți de parcă ar fi muncit.

— Bine! zise mama, părând mulțumită.

În timp ce mătura și deretica îi descrise în amănunțime instalația ușor de întreținut cu care era înzestrat cabinetul dentistului. Era fericită că poate să aducă cuiva laude. Găti apoi o supă cu ceapă și bărbatul mai mâncă o dată cu ei, Amândoi se sfătuiră ce avantaje nesperate putea oferi un triplu câștig. Ședeau acolo ca-ntr-un castel blestemat.

Băiatul se simțea ca un magician neîndemânatic. Doar pentru că întreaga familie avea de lucru, cei doi îl scoteau odată cu lumea din țâțâni.

Se duse la culcare primul.

25

PATUL LUI ERA UN BASM. Rămase treaz, căci după somn avea să înceapă imediat dimineața. Se împotrivea întunericului, fiindcă îi era frică de trezire. Tresărea mereu din somn. Nu voia să fie luat pe neașteptate, nu voia să fie surprins în somn și obligat să caute pe pipăite, ca un orb, hainele reci.

Suferea din cauza bucuriei mamei. Se ura pe sine, pentru că dintr-odată începuseră să-l considere un băiat cuminte. Nu trecuse încă vremea în care își povesteau basme.

Fugea și voia de fapt să scape de sine. Dacă îi restrângeai libertatea, se învârtea în cerc. În pauzele impuse era copleșit de epuizare.

Prin visurile sale treceau vagabonzi drogați în drum spre India. În șanțuri ei cântau despre o libertate pe care o cunoșteau numai după nume. Nu mai puteau suporta viața îmbelșugată. Narghilelele îi dădeau gata. Părăseau realitatea și mulțumeau lui Dumnezeu pentru bunătatea lui și pentru păduchii care se înmulțeau în părul și hainele lor.

Când mama îl sculă, se trezi într-un abis.

Ea aprinsese lumina; cu toate acestea abia o putea zări. Se simțea secătuit și-și aminti că a dormit agitat. Părul îi stătea vâlvoi. Clipind din ochi tuși pentru a-și curăța gâtlejul.

— N-ai auzit ceasul? îl întrebă mama cu o voce răgușită.

— Bineînțeles că vrei să întârzii din prima zi, zise bărbatul, haide, ieși afară din pat!

Nu le stătea în obicei să se spele de dimineață. Se frecau la ochi cu câteva picături de apă, își clăteau gâtlejul cu ceai de secărică și mestecau câteva îmbucături de pâine cu marmeladă în timp ce semințele fructelor li se înțepeneau între dinți. Nici nu se așezau la masă. Era o ceremonie

istovitoare. Se împiedicau unul în picioarele celuilalt în timp ce-și adunau lucrurile. Femeia ungea o stivă de felii de pâine, bărbatul se încuiase în closet. Nu-și permiteau mișcări inutile. Băiatul avea impresia că se mișcă ca niște automate, dresate să vorbească puțin. Băiatul pierdea vremea, nu era obișnuit să se îmbrace cu oboseala în oase. Mama și Detlev Richter aveau rutină. Nu-și mai puneau de mult întrebări asupra sensului și scopului treburilor lor. Executau pur și simplu ceea ce făceau dintotdeauna. În curând băiatul se simți ca un intrus. Hârtia pergament foșnea, sadviciurile cu unt erau băgate în servieta care emana un miros neplăcut de piele sintetică. Mama îi mai vârî în servietă un pantalon vechi și o cămașă. Fermoarul se bloca. La radio răsuna muzică populară; la anumite intervale se dădea ora exactă.

Detlev Richter porni primul.

— Vezi, să nu pierzi trenul! zise el înainte de-a pleca.

Făcu câțiva pași și dispăru.

— Cum ajunge la cariera de piatră? întrebă băiatul.

— Are un autobuz care îl ia și-l aduce înapoi, răspunse mama.

Băiatul șterse geamul aburit. Acum vedea și mai clar întunericul.

— Trebuie să pleci, zise mama. Să fii harnic. Și politicos.

— Îți promit c-o să-mi fac temele, răspunse băiatul.

— Cum te-ai îmbrăcat iarăși? Nici un om nu se duce așa la muncă.

— Bineînțeles, doar unul, și ăla sunt eu, spuse băiatul.

— Am uitat de tot să-ți dau bani de bilet. Intenționat n-ai cerut?

— Iar ți se năzare, răspunse băiatul.

— Cu tine nu se știe niciodată.

— Nu mă mai învinui, spuse băiatul. Pune mai bine spioni pe urma mea, altfel n-ai să mă crezi, deseară, că am fost în fabrica aia de rahat.

— Hai cară-te, zise mama.

— I-ai spus ceva de copil? întrebă băiatul.

Mama își strânse juponul, cămașa de noapte și capotul la piept și-l pironi cu o privire severă, ca și cum s-ar fi purtat indecent.

— Oricât de târziu i-aș spune-o, tot o să fie prea devreme, zise ea, dându-i servieta.

Băiatul o apucă cu vârful degetelor. Bătălia de o zi îl aștepta. Își primise echipamentul. Ar fi dorit să mângâie alinător pântecul crescut al mamei, necazul ei; incertitudinea era grija principală. În spatele lui, ea începu să monologheze. Inventa scuze, pe care urma să le creadă Detlev Richter; se exersa în îndulcirea dezastrului. Nu putea ține nici un secret.

Abia ajuns în prag, băiatul se zgribuli de frig. Făcea pași mari, nu numai din cauza frigului. Siluete ca niște umbre, aidoma lui, se îndreptau spre gară. Abia acolo, în lumină, căpătau brusc chipuri. La chioșc era mare îmbulzeală. Fiecare pășea în lături cu un ziar în mână. Vânzătoarea părea epuizată. Băiatul își cumpără țigări, înainte de a-și lua bilet de la ghișeu. Apoi dispăru în valul de navetiști. Aerul mirosea a somn pierdut.

În tren nu găsi loc. Fuma și se lăsa legănat. Uneori vedea lumini șuierând în goana trenului. Tot timpul avu impresia că trenul gonea vâjâind printr-un tunel. În sfârșit se auzi răsunând sub roți podul care duce spre oraș; balustrada era cât pe ce să zdrelească geamurile. Tot mai mulți oameni năvăliră din compartimente în coridor, spre el. Îi percepea ca pe niște măști spongioase. Majoritatea erau încă cherchelițți, cu privirea sticloasă, nu aveau nimic de dat ci, din contră, cu atât mai mult de încasat. Visele și spaimele atârnau ca ciulinii de ei.

În timp ce trenul își încetinea mersul, băiatul împinse ușa, călcă pe scară și sări jos. Servieta i se rostogoli pe prundișul peronului. În spatele lui oamenii îi înjurau nechibzuința. În drumul spre ieșire se simți ca un prizonier, în marș. Nu-i înțelegea pe oamenii care mergeau

grăbiți alături de el, glumind sau vorbind despre seara trecută. Perechile mergeau de braț, împărțindu-și soarta. Afară, pe stradă, totul părea sluțit, casele, oamenii, pomii, mașinile. Băiatul transpira. Mergea în pas alergător ca un cal cuminte, luând-o din când în când la galop, căci trebuia să se grăbească, avea mult de mers și puțin timp. Un vânt înghețat zdrențuia ceața. Luna apuse.

Terenul fabricii îl întâmpină cu lumină. Intrândurile de sticlă din pereții halelor semănau cu niște lampioane colțuroase. Vântul era prea slab ca să-l ridice în sus și să-l poarte mai departe, dincolo de fabrică. Era prea târziu să mai dea o raită. Saliva îi era ca un nămol care făcea cocoloașe în gât. Băiatul înghiți în sec. Ura picioarele care-l apropiau din ce în ce mai mult de fabrică.

26

ÎN FAȚA LOJEI PORTARULUI își luă inima-n dinți și dădu bună dimineața. Portarul puse ziarul deoparte. Îl conduse la vestiare; acolo îi arătă un dulap îngust. Între dulapuri mirosea a stătut și a lenjerie de corp. Băiatul își schimbă hainele și își pieptănă spre spate părul în fața unei oglinzi pătate.

— Astăzi nu-i nici un concurs de frumusețe, mormăi portarul.

Băiatului îi păru bine că portarul s-a enervat.

Se privi cu dispreț. Pe corp, numai zdrențe. Pantalonii îi erau prea strâmți, cămașa prea largă. Se simțea desfigurat. Îmbrăcămintea asta reprezenta o punere la punct; după ea vedeai ce era și unde-i era locul. Își închipui că prin ea avea ceva de ispășit. Îi schimba

sentimentele; se simțea în ea ca într-o cămașă de forță, neajutorat.

Apoi portarul îl conduse prin niște coridoare lungi. În spatele pereților era gălăgie; zgomote înfundate, scrâșnitoare.

— Tura de noapte face ore suplimentare, zise portarul.

Locul lui de muncă se afla în spatele unei perdele negre de cauciuc, care se bălăbănea, greoaie, și aruncă valuri dure când portarul o împinse la o parte și trecu prin ea. Mașinile stăteau înșiruite, monștri lipsiți de viață de care se sprijineau niște bărbați. Miroseau acru a aburi chimicali. Băiatul înghiți în sec. Bărbații de lângă mașini se uitară la el ca la o variație ce se repetă mereu. Unii erau încinși cu șorțuri. Deodată, ca la un ordin secret își traseră mănușile de plastic pe mâini. Apoi undeva zbârnâi o sonerie ascunsă. Oamenii apăsară pe butoane, mașinile porniră. Gălăgia se năpustea asupra timpanelor. Capul băiatului intră în rezonanță. I se încreți pielea. În gălăgia care domnea, portarul îl prezentă maistrului; își dădură superficial mâna; după aceea maistrul le întoarse spatele și urlă, punându-și mâinile pâlnie la gură:

— Asta-i ăla nou. Îl cheamă Ernst.

Puțin mai târziu băiatul se afla deja lângă mașină. Țipând maistrul îi arătă cum se manipulează mașina. Manevrele erau simple. Dintr-un hârdău de fier pe roți trebuia să scoată cu un căuș o pastă vâscoasă și s-o toarne într-o pâlnie sub care se învârteau cu o viteză ametitoare niște valțuri. Cu ajutorul unei pârghii putea să mărească presiunea și să accelereze ritmul. Valțurile transformau pasta într-o masă fină; aceasta era extrudată pe o tablă de captare cu margini formate din cuțite ascuțite. Fibrele sintetice se înfoiau ca niște pânze de păianjen, zburând lenește prin aer. Când se lăsau pe haine erau ca o piele. Curând băiatul ajunse să arate ca o scroafă multicoloră. Aburul de rășini sintetice îi învenina gustul și-i provoca accese de amețeală. La mașinile învecinate se deschideau

primele sticle de bere.

Într-o pauză scurtă, băiatul întrebă unde era cantina, closetul, se interesă de numărul de secții și de șefii lor; unde se puteau fuma țigări, care muiere era mai dezmățată, că dușurile nu funcționau și cine a câștigat pedala de argint cu ghidonul de aur. Situația sa nu se îmbunătățea însă în acest fel. Era aici. Memoria i se anunță cu planuri de evadare; nu știa însă nici pe ce drum ar putea ieși din hală. Prin urmare își alungă închipuirile și se puse pe lucru, își considera activitatea ca pe o luptă căreia trebuia pur și simplu să-i facă față. Nu avea voie să gândească, altfel era pierdut.

Nu avea prea mult de înhățat. Munca îl solicita doar fizic. În curând începu să-și simtă toate oasele. Își îndrăgea propria sudoare, fiindcă mirosea natural. O piesă de schimb pe nume Krauter, ăsta-i era numele. Era măsurat după puterea mușchilor. Se simțea de parcă ar fi fost conectat la un aparat care avea nevoie de puterea lui ca de curentul electric. Țăcănitul valțurilor îi reteza nervii, îi pătrundea până-n măduva oaselor. Durerea era constant aceeași.

După o oră sau două se duse la maistru, care arareori își părăsea biroul său antifonat. Băiatul inspiră cu mare încântare mirosul de spray pe care maistrul tocmai îl pulveriza.

— Uite cum stă treaba, șefule, spuse băiatul. Mi-am uitat banii acasă și de aceea vreau să vă întreb dacă mă puteți împrumuta cu câteva mărci până mâine.

— Ia te uită! răspunse maistrul. Omul nostru chiar nu știe că mâine e zi liberă. Dar noi avem încredere, așa se cade, de aceea o să fim o dată altfel. Orice început e greu. Ai aici o bancnotă. Dar pe cuvânt de onoare!

— Jur, spuse băiatul și mulțumi cu emfază.

Când ieși din birou își spuse că rentează să minți. În timpul unei pauze de masă un muncitor preluă supravegherea mașinilor. Băiatul se foi încolo și încoace.

Muncitorii străini rămaseră în hală; se înghesuiră pe o bancă sub care erau înșirate cutii cu vopsele uscate. Despachetară ouă fierte, mâncară pâine albă și băură vinul care clipocea limpede și dulce în sticlă. Băiatul o luă pe urma cozii formate de ceilalți, care mergeau grăbiți peste curtea asfaltată, evitând camioanele de transport, îndreptându-se spre o clădire veche; urcară tropăind o scară de lemn, îmbulzindu-se pe o ușă cu lemnul crăpat. Îl întâmpină o pală de aer viciat. Aerul de aici părea să putrezească. Mesele erau pline de firimituri și stropituri; în jurul meselor se adunase o gloată mohorâtă. Băiatul nu văzuse până atunci atâția ologi adunați la un loc. Palizi ca niște morți răzuiau în castroanele de păstrat mâncarea caldă sau întindeau grăsime pe pâine. Băiatul se gândi că aici este locul de valorificare, de exploatare maximă a deșeurilor umane, aici se obținea bogăția din membre ologite, chinuite cu brutalitate. Toți beau ca apucații.

Spuse apoi vecinului care era cam de vârsta lui:

— Asta-i încăperea pentru micul dejun?

— E numai bună pentru cele câteva pauze, răspunse cel căruia i s-a adresat.

Își scutură șorțul, care-i ajungea până la glezne și continuă:

— Pentru cei jegoși nu există fotolii tapisate.

Deveni apoi vorbăreț.

— Te tâmpești, zise el. Cine stă la cântar trebuie să înghită toată murdăria când scoate din saci cu lopețile rășini și coloranți și le amestecă cu malaxorul. Pe ăla nu-l vezi toată ziua, așa prăfuit cum e. Și ăla care pompează substanțele diluate din butoaie în canistre, ăluia i se macină oasele cu timpul fiindcă lichidul conține plumb. De aceea câștigăm ceva mai mult decât pâinea noastră cea de toate zilele. Poți să faci asta câțiva ani. După aceea cauți o muncă curată. Nimeni nu moare așa de repede din cauza picului de substanță otrăvitoare.

Băiatul nu-i răspunse. Până-n primăvară, jură el, apoi

basta! Până atunci o să termin și cu frica și-o s-o dau dracului de fabrică. N-o să mă las abrutizat. Dacă-mi dau demisia acum, nu mă mai angajează nimeni în anul ăsta. Iarna o să rezist.

Apoi clopotul răsună strident. Cei zeloși săriră în picioare imediat și coborâră treptele înghesuindu-se, ca și cum s-ar fi temut că localul ar putea zbura în aer. Băiatul se alătură acelora care nu se grăbeau, fumându-și chiștoacele până la filtru, nelăsând nici un strop în sticle, povestindu-și încă o glumă și coborând treptele ostentativ de încet. Din curte putu să arunce o privire în stradă.

27

PÂNĂ LA PAUZA DE PRÂNZ mai erau încă trei ore. În stomac berea începu să fermenteze. Trebui să-și demonteze mașina și să decapeze fiecare piesă cu leșie. Maistrul îi puse în mână niște ochelari protectori; în timp ce băiatul freca cu o perie aspră la jgheabul de spălat crusta de vopsea muiată, ochelarii i se aburiră. În fundul ochilor îi explodau puncte viu colorate. Era cât pe ce să vomite; duhoarea caustică îl râcâia pe esofag ca un os crestat. Pentru un moment se văzu zăcând în zeamă, ciuruit, terminat, plutind apoi umflat la suprafață. Acidul îi crăpa porii, îi măcina sângele. Îi scormoneau trupul cu cârlige de măcelar, până când rămâneau din el numai zdrențe sfărâmate.

Montă apoi din nou mașina, ca un specialist, cum zise maistrul. Lauda îl făcu să se rușineze. Mașina mergea din nou și emana o căldură care pătrundea prin piele. Setea era de nepotolit. Plămânii îl înțepau; nici tușitul nu-i aduse

alinare. Când se ivea o ocazie, băiatul se așeza sub clapeta de ventilație. Afară era un parc. Câinii hămăiau, goneau peste gazonul mărginit de tufișuri, amușinau tufele reci, umede sau vânau vrăbii, care țopăiau în iarbă. Uita mereu unde se afla de fapt. Apoi se speria și controla dezorientat presiunea valțurilor și viteza de rotație. Observă că munca însingurează. La un moment dat, o fată trecu în fugă prin hală. Bărbații de la mașini răcniră și fluierară după ea ca și cum ar fi vrut pe loc s-o pună jos și s-o încalece unul după altul. Fata părea mândră de vorbele deocheate.

Cu puțin înainte de prânz se arseră toate siguranțele. Dintr-o dată se opriră toate mașinile; liniștea bruscă era asurzitoare. Peste tot pasta se scurgea pe pământ. Bărbații stăteau în jurul băltoacelor, înjurau și ar fi vrut să plece acasă. Când totul a fost curățat, veni maistrul și ceru foile de muncă. Băiatul îl duse cu vorba, nu voia să-i arate încă câteva zile foile albe. Din când în când apărea un om în alb de la laborator și lua o probă pentru testare. Tocmai când băiatul începu să numere secundele maistrul se opri din nou lângă el.

— Când o să lucrați singur, zise el, și asta se va întâmpla foarte curând datorită îndemânării dumneavoastră, atunci o să vă trec la schimbul de noapte. O să aveți un spor la salariu.

— Mulțumesc, spuse băiatul.

În pauza de prânz se duse și-și luă ca toți ceilalți punga cu lapte, care se afla într-un dulap din fața biroului maistrului și se așeză pe banca muncitorilor străini. Acolo înghiți la lapte până i se făcu rău. Alergă la closet și vomă. După aceea se simți plin de avânt. Se tratã apoi cu bere. Unul din muncitorii străini scoase dintr-o ascunzătoare de sub bancă o sticlă cu țuică uleioasă; plin de recunoștință băiatul o apucă și dădu pe gât o dușcă serioasă, în același moment ochii i se umplură de lacrimi. O căldură nimicitoare îi arse corpul. I se tăiase glasul și doar cu chiu și vai își înfrână un acces de tuse.

— Bun, spuse el după o pauză.
— Țuică turcească, ziseră în cor toți cei de pe bancă.
— Clasa întâia, spuse băiatul.
Vecinii săi se bucurară ca niște copii.
— Munca-i un rahat, spuse el.
De astă dată îi dădură dreptate ezitând.
— Toți niște tâmpiți, spuse el.
Dădură din umeri.
— Toți frânți de oboseală, spuse el.
Ei tăcură.
— Toți bolnavi, spuse el.
Răspunseră dând din cap.
— Fabrica rea, spuse el, după care nu-i mai veni nimic în minte.

Era fericit să stea aici. Auzea zumzăind cuvinte într-o limbă străină și putea să gândească fără să vorbească și să tacă fără să audă. Așa înțelegea el colectivitatea. Se simți obosit și gol, dar nu-i displăcea această stare.

Ceasul, de obicei așa de istovit, nu mai putea fi oprit. Cu cât arătătoarele se apropiau de sfârșitul pauzei de prânz cu atât mai rar reușea băiatul să-și desprindă privirea de la el. În cele din urmă se uită ca vrăjit la el. Mașinile îl așteptau ca un șir de dușmani. După masă fu transferat la încărcarea camioanelor. Cartoanele grele erau cât pe ce să-i smulgă brațele din corp, marginile cartoanelor îi izbeau șoldurile; apoi fu obligat să gonească cu o liză între lagărul de expediere și rampa de încărcare. Când abia se mai putea ține pe picioare trebui din nou să vâre cu șpaclul vopseaua bolovănoasă, vâscoasă în mașină, să spele hârdaiele de fier. Se disprețui și se insultă. După ce epuizase toate înjurăturile, punând în ele întreaga sa slăbiciune, fluieră plin de înverșunare până când îi interzise maistrului. Se gândi că dacă vrei să îmbătrânești, aici ar fi locul cel mai potrivit. Cu timpul nici nu ți-ai mai da seama cât de des te-ai îmbătat. Aici ai toate șansele să devii un exemplu tipic, un om care nu se mai respectă pe

sine, care nu mai are nimic sfânt și care, deși poate spune că-și câștigă existența prin muncă grea, e prea slăbit ca să mai fie mândru de ea. În fiecare por ți se crestează o cruce, fiecare picătură de sudoare este înnobilată printr-un sac de aur, iar dacă vrei să te plângi ți se pune călușul în gură printr-o strângere de mână; din țepii lor picură doar miere. Cu cât ești mai tâmpit cu atât se simt ei mai bine. I se păru că e în joc chiar propria-i viață; voia să trăiască, dar nu în modul și stilul ăsta. Arătătoarele se mișcau sacadat ca și cum ar fi vrut să sară înapoi, pentru ca ziua să înceapă din nou. Imploră ceasul să meargă mai repede. Se duse afară în curte, pentru a lua o gură de aer curat, dar portarul îl amenință că-l reclamă.

În hală începuse între timp curățenia. Mașinile își făcuseră pentru azi datoria. Maistrul îi aminti băiatului datoriile lui și le ură tuturor petrecere plăcută.

— Ne revedem vineri cu eternul elan, zise el și se retrase în biroul lui.

Lăsați singuri - și asta era reconfortant - muncitorii băură în cinstea zilei libere. Stăteau toți grămadă și discutau ușurați. Băiatul li se alătură.

— Ai băgat repede la cap, îi spuse unul din ei.

— Vineri, ortacule, îți plătești aldămașul, zise un altul.

— Vinerea trebuie să bem ca lumea.

— Atunci toată lumea poate să ne pupe-n c...

— Ești din afară?

— Ca și ăia, spuse băiatul arătând către grupul de muncitori străini, care stăteau mai la o parte.

— Mâine, după ce mi-a trecut damful, zise al treilea o să-mi iau baba la întrebări. Cum scrie la carte, fără prezervativ.

— Ei, Mohamed, striga altul, nu cumva iubita ta e vreo stea de cinema?

Intercală o pauză artificială, în care râse și trase cu ochiul către ceilalți, apoi continuă:

— Are un uger de capră și un dos ca un cal de povară.

— Eu Ali, zise turcul căruia i se adresase. Numele meu nu e Mohamed.

Băiatul nu râse cu ei.

— Lăsați-l în pace! spuse el.

— Voi turcii sunteți cu toții la fel. Cinci neveste, cincisprezece copii și vă purtați de parcă nici usturoi n-ați mâncat, nici gura nu vă pute.

— Gluma a fost cam nesărată, spuse băiatul.

— Tu arăți ca un homosexual, spuse din nou un altul. Ca o fecioară preacurată care e de fapt o mare târfă.

— Îți lipsește doar instrucția cazonă, adăugă un muncitor mai în vârstă.

— Sunteți tâmpiți la cap cu toții, spuse băiatul.

— Nici n-ai venit bine și te și obrăznicești! zise muncitorul mai în vârstă.

— Nu pricep, spuse băiatul, de ce să ne facem viața mai grea la slujbă. Doar nu suntem propriii noștri dușmani. Țineți un pic unul cu altul, pentru a putea fi considerați un tot.

— N-avem nevoie de tine ca să dai din gură, zise muncitorul mai în vârstă enervat. Ia mai tacă-ți fleanca. Dacă mă mânii o să rămâi fără nici un fir de păr.

Băiatul așteptă, căutând din ochi cea mai apropiată bucată de fier. În lada cu scule zăcea deasupra un clește; îl scoase, își curăță cu el unghiile și spuse în treacăt:

— Cei mai supuși sclavi sunt mereu aceia care trebuie în permanență să dovedească că sunt propriii lor stăpâni.

28

ÎN SFÂRȘIT SONERIA SUNĂ STRIDENT. Băiatul nu se

putu abține să nu scuipe pe mașina la care a trebuit să robotească toată ziua. Plecă ultimul din hală, ar fi vrut să-l fotografieze cineva, așa de ușurat străbătu perdeaua neagră de cauciuc plină de amprente colorate. Ca un pierde-vară păși agale afară, își acordă singur aplauze la spălător, unde în fața robinetelor se formaseră cozi. În vestiar era așa o îmbulzeală și înghesuială încât trebui să-și facă drum cu coatele spre dulapul său. Bărbații emanau un miros de nedescris. Sărind într-un picior, își îmbrăcau pantalonii sau își încurcau capul și brațele în cămășile de schimb. În îngrămădeală băiatul fu de mai multe ori călcat în picioare; nu toate loviturile erau accidentale. Când se pieptănă în fața oglinzii, auzi niște observații răutăcioase. Nu-și scoase bine o țigară din pachet că cineva urlă:

— Aici fumatul este interzis!

Apoi fiecare alergă la ceasul de pontaj. Afară, portarul se sprijinea de barieră. Fără ziar părea și mai inactiv.

— „Vopsele și Lacuri" citi băiatul.

Firma era în fața porții. Se simțea ușor ca un fulg. Strada era moale - ca o pernă pneumatică. Pâlcuri de muncitoare invadară alimentarele din împrejurimi; pentru ele începea seara de muncă. Bărbații lor o luau spre cârciumi. Băiatul păși alene, savurând fiecare pas. Așa se îndepărtă de fabrică. Doar gândurile lui aveau nevoie de mai mult răgaz. Se simțea în același timp îngrozitor de bătrân și nou născut.

Gura îi mirosea urât. Părul îi atârna ca și cum n-ar fi fost al lui. Avea impresia că în el fusese pompat aer stătut. Pierdu trenul, dar nu-i păsa. Cu o detașare inexplicabilă aștepta următorul.

În compartiment domnea o atmosferă însuflețită. Oamenii se arătau amabili, familiari. Mâine vor ști cum să trăiască. Trenul ducea cu el o încărcătură fericită. Toți se comportau de parcă s-ar fi aflat în pragul unei eternități minunate, ca și cum ar fi uitat ce repede trece o zi liberă, mai ales atunci când investești în ea atâta dor și speranță.

Apoi băiatul intră în rând, sări pe peron, fu depășit, ieși din formație, lăsând mulțimea să treacă înainte. În pasajul subteran, contemplă încă o dată placa comemorativă din nișa din perete. De astă dată citi inscripția altfel:

Astăzi
în acest pasaj
datorită unei date roșii
din calendar
nenumărați navetiști
muncitori
funcționari
oameni ai muncii
au suferit
cu toții
de bucurie
un colaps.

29

ÎN ATELIER ARDEA LUMINA. Detlev Richter se întorsese de acum. Băiatul se mira că după munca într-o carieră de piatră, cineva mai putea să mestereasca la ceasuri, ocupație care și așa nu-i aducea un câștig prea mare. Deschise ușa.

Fără să salute, bărbatul zise dând din cap spre masa unde se aflau niște ceasuri deșteptătoare:

— Alea sunt pentru tine, pleacă imediat. Dacă n-aș fi atât de obosit le-aș duce chiar eu oamenilor. Cum a fost munca?

— Rahat, spuse băiatul.

— Prima zi e întotdeauna așa. Dar nici ceilalți nu mor din asta. Față de carieră orice fabrică e un paradis.

— E păcat doar că nu te alungă nimeni din el, spuse băiatul.

— Ce înseamnă asta iarăși?

— Știu că n-o să mă puteți întreține la infinit. Tu lucrezi de dimineața până seara târziu ca să poți împodobi cocioaba asta dărăpănată sau să pleci în concediu în satul învecinat, pe când mie toate astea mi se par ridicole. De ce nu umblă oamenii desculți? Pielea bătătorită e mai bună decât tălpile de cauciuc. De ce unii oameni preferă să trăiască în peșteri sau sub bărci răsturnate? Pentru că nu au nevoie de prea multe lucruri. Voi, dimpotrivă, vă chinuiți pentru orice fleac, iar eu să vă ajut, să mă pretez să câștig pentru voi o motocicletă cu ataș sau un tembelizor. Ce credeți, cu cine aveți de-a face? Probabil cu un tâmpit? Din partea mea, ceasurile tale amărâte pot să zacă aici și o sută de ani. Eu unul nu mai pun mâna pe ele.

— Ai înnebunit? întrebă bărbatul. Cine ți-a permis de fapt să behăi așa?

— Eu!

— Îți sunt cumva dușman?

— Nu, doar o simplă piedică.

În acest moment sună. Băiatul merse să deschidă. În fața ușii stătea maică-sa, tremurând din toate mădularele; ținea cheia în mână. Nu izbutise s-o bage în broască.

— Ce-ai pățit? întrebă băiatul.

— Cine a venit? strigă bărbatul în spatele lui.

Mama bâigui ceva, el nu înțelese; apoi începu să plângă cu sughițuri. O scuturau friguri de parcă ar fi avut febră mare. O luă de mână, o trase peste prag și o conduse în bucătărie. Bărbatul îi urmă la fel de dezorientat ca și băiatul. Pentru că nu contenea să tremure, îi turnară țuică pe gât; ea înghiți vitejește.

— M-a dat afară dentistul, zise ea, când se mai liniști

puțin, m-a concediat fără preaviz, numai pentru că nu le-am permis copiilor să se obrăznicească cu mine. Obiceiul de a contrazice nu se plătește, mi-a spus el. Porcii. Alde noi suntem la cheremul lor. Habar n-au că suntem oameni. Ne fac să simțim ceea ce cred ei despre noi.

— Ei bine, nici nu valorăm mare lucru, zise băiatul. Oameni ca noi sunt cu duiumul.

Bărbatul gâfâi din greu la auzul acestor cuvinte și zise:

— Vorbăria ta cretină nu ne ajută la nimic. O să mă duc la împuțitul ăla cu diplomă și o să-i spun câteva de la obraz. Atunci o să reflecteze dacă vrea sau nu să piardă o femeie așa de bună.

— Amândoi aveți dreptate, zise mama.

Apoi părăsi împreună cu bărbatul bucătăria. Păreau gata să adoarmă în drum spre pat, atât de covârșitoare le era oboseala.

Băiatul făcu foc la plită. Căldura îl umplea de lene; renunță să se spele ca lumea. De îndată ce se gândea la mâncare i se făcea rău. Își fierse un ceai și-l bău foarte dulce. Altfel i se socotea fiecare linguriță de zahăr. Se învioră, își puse picioarele pe masa de bucătărie și se strădui să pară indiferent. Deșurubă sticla de țuică; cu ochii împăienjeniți de lacrimi văzu deodată siluete de femei goale pe pereți, își băgă mâna în buzunar ca și cum s-ar fi jucat cu o armă. Rânjind rece, se văzu pășind în cârciumi rău famate, pline de bătăuși, băgând mâna sub fusta fiecărei femei. De la tonomat răsuna un concert de orgă. Smulgea lămpile și comanda lumânări. Se legănă pe scaunul din bucătărie până i se slăbiră picioarele din spate, apoi se culcă pe sofa, înfigându-și vârful cizmelor în perna ușor murdară. Apăru maistrul cu tubul său de spray împrăștiind asupra lui nori de parfum greu. În chiuvetă erau vase nespălate.

Apoi își văzu mama; fugea bălăngănindu-și brațele peste un ogor secerat. Un vânt dezlănțuit dinspre nord biciuia pomii și smulgea iarba de pe culmile dealurilor. Mama

alerga repede, spre un șopron peste al cărui acoperiș se întindea o pânză de cort care foșnea în vânt. În șopron aștepta o umbră. Împreună ridicară un stâlp și-l puseră în fața ușii. Printr-o gaură de mărimea unui pumn rămasă în locul unui nod al scândurii, băiatul asistă la lumina unui felinar la propria lui concepere. Din paie se ridica praf.

Mai târziu deschise radioul și îl dădu mai încet de îndată ce prinse postul de emisie al armatei americane; mama și Detlev Richter erau de părere că muzica de jazz nu merită consumul electric.

Before I sink
into the big sleep
I want to hear
the scream
of the butterfly.[2]

Băiatului îi veni în minte sertarul din dormitorul maicăsii în care se aflau o mulțime de pilule; erau suficiente pentru a transfera întreaga familie din viață în moarte.

But in the bitter end
this wildness brings me rest
I sleep in the eye of the storm
and in the startling end
blue whiteness makes me calm
I dream in the eye of the wind.[3]

Apoi crainicul anunță cu urlăturile obișnuite numerele următorului sfert de oră. Băiatul ascultă ROLL WITH IT, WILD THING, SOUL DESERT, SAND OF TIME, I'M

[2] Înainte de a mă scufunda/ în marele somn/ Aș vrea să aud/ Strigătul fluturelui (engl.)
[3] Dar în amarul sfârșit/ Această sălbăticie îmi aduce liniștea/ Adorm în ochii furtunii/ Și în sfârșitul neașteptat/ Albeața albăstrie mă liniștește/ Visez în ochiul vântului (engl.)

FLYING și ARE YOU READY [4]; la ALL OR NOTHING[5] nu mai rezistă, apăsă vehement pe clapă și stinse lumina.

Poarta de fier forjat a unui cimitir se deschise în fața lui, întunericul îl împinse într-o groapă. Căzu pe o coroană în putrefacție, îngropată pe jumătate în argilă. Se agăță de ea ca de un colac de salvare; apoi pieri sub o ploaie de pământ și o grindină de flori. Detlev Richter trăgea cu însuflețire de frânghia clopotelor. În groapa alăturată, mama se ruga ca fiul ei să se culce lângă ea. Băiatul se sculă și căută o groapă în care se afla un patefon.

30

VOIA SĂ EVADEZE, să fugă, să plece pur și simplu și să ajungă altundeva, fără o destinație anume, căci oriunde ar fi putut fi în anumite privințe mai bine decât aici. Acolo voia să zăbovească câtva timp. Voia s-o ia pe urma păsărilor care zburau spre căldură, își dorea să înghită praf pe străzi fierbinți care aveau iz de străinătate. Iar vântul ar trebui să bată de jos în sus și să-l ridice deasupra orașelor, spre înălțimi, în azur și verdeață. Aici totul era lipsit de culoare, stricat din cauza umbrei, ofilit. Aici totul era planificat și reglementat. Legăturile se desfăceau numai atunci când se împleteau noi funii sau când se născoceau noduri mai bune. Fiecare călărea, ca pe un căluț șchiop, pe propriile-i experiențe. Lui nu i se putea lua nimic, deoarece nu avea nimic de dat. Pentru el avantajul și dezavantajul erau ca niște gemeni de nedeosebit.

[4] Rostogolește-te cu mine, Lucru sălbatic, Deșert sufletesc, Nisipul timpului, Zbor, Ești gata? (engl.).
[5] Totul sau nimic (engl.).

Primul lucru pe care-l observă când se trezi era faptul că dormise în țoalele sale. Tălpile cizmelor aveau găuri, blugii jegoși erau formați din cute șifonate și margini zdrențuite, scurta sa de piele de culoare verde ca otrava era tocită, iar căptușeala tăiată. Încercase mai de mult, prin această costumație, să exprime o anumită apartenență. Dar tipii din gașca sa, care erau cu toții mai mari decât el, nu-l pofteau niciodată cu ei când plecau în satele cu garnizoane ca să se ia la bătaie cu negrii din armata americană. Avea voie să facă doar pe mascota lor, se așeza pe botul unor rable și adresa cuvinte jignitoare unor gură-cască. Drept răsplată avea voie să bea pe cheltuiala indivizilor; ei știau că nu rezistă la prea multă băutură. Într-o noapte văzu, fără să-i pese prea mult, cum lichidaseră un polonez. Tipul se oprise doar în fața cârciumii, ca să facă rost de o țigară. Gașca l-a înconjurat, toți își scoseseră pachetele cu țigări, limbi de foc țâșniră, fiecare se arăta binevoitor, apoi, când polonezul întinsese mâna după pachet, i-au ars buricele degetelor. De atunci, băiatul îi ocolea.

Nu regreta acele vremuri. Mirosise cu cine avea de-a face; astăzi, cei mai mulți dintre eroii săi schimbaseră macazul, devenind cetățeni cumsecade, cu neveste și copii. Mergeau în fiecare zi la lucru, iar seara își băteau plozii și noaptea nevestele, se întâlneau câteodată cu polițiștii și își povesteau despre vremurile petrecute la gherlă; duminicile riscau o escapadă într-un stabiliment dintr-un oraș mare din apropiere, arătau membrilor bandei mobila din locuință, chitanța de salariu, fotografii pornografice colorate, cecuri și alte lucruri de același fel. Numai puțini decăzuseră cu adevărat sau își câștigau existența ca proxeneți, ținându-și îngerașii din scurt. Băiatul nu mai putea înțelege cum de i-a putut invidia pe vremuri.

Se întoarse pe o parte; dangătul clopotelor de la biserică îl alungă de pe sofa. În locuință nu se mișca nimic. Cineva se chinuia să cânte la acordeon, undeva prin apropiere. Se îndreptă cu pași nesiguri spre masa din bucătărie. Acolo se

afla un bilet, mâzgălit cu scrisul tremurat al mamei lui.

„Dragă Ernst. Am plecat într-o mică drumeție. Am luat cu noi și ceasurile deșteptătoare. Mâncarea trebuie să ți-o pregătești singur. Ne întoarcem spre seară. Părinții tăi.“

Părinții mei, se gândi el.

Plita mai era caldă. Băiatul bău restul unei cafele călduțe, apoi mâzgăli pe dosul biletului.

„Eu, Ernst Krauter, am luat hotărârea ca mai bine să mor decât să muncesc veșnic. Dacă aș avea voie să-mi doresc un lucru, atunci aș vrea un luminiș în care să se afle o colibă, care să fie numai a mea. Acolo aș dori să bântui gol prin împrejurimi, nutrind sentimente prietenești atât față de oameni, cât și față de animale. Aș dori să nu-mi mai fie frică de vremurile care-l slăbesc pe cel tare. Am auzit că înainte de a-ți tăia brațul, trebuie să-l pui în apă fierbinte. Cum pot să aflu ce trebuie și ce vreau să știu și oare de la cine? Nimeni nu mai poate spune adevărul, deoarece fiecare l-a uitat.”

Rupse biletul și își luă o nouă foaie de hârtie. De astă dată pictă literele, pentru că urma să fie o scrisoare.

„Dragă Kati, doresc să-ți scriu ce am citit într-o carte.”

Șterse ce scrisese.

„Dragă Kati, îmi placi foarte mult și cred că-ți regreți viața pe care o duci.”

Rupse hârtia în bucățele minuscule.

Nu mergea. Era furios pe prostia lui. N-avea inima în cap. O bucată de timp se jucă cu bucățelele de hârtie, după care le aruncă de pe masa. Era o prostie să creadă că mâzgăliturile lui ar putea s-o înduioșeze. Ar râde doar și ar spune: E un cretin, care vrea să facă dragoste cu litere.

Închise ochii, dar imaginea ei nu apăru.

Își închipui că se află în drum spre ea cu un buchet de fiori în mână. Se jucă cu gândul să-i trântească în pat o bancnotă pe burtă și să-i spună: Dacă asta a fost dragoste, atunci mi-e milă de omenire. Își oferi apoi un dejun rapid, întinse margarină și untură de porc pe un coltuc de pâine și turnă ketch-up și muștar deasupra. Încoronă totul cu puțină maioneză cu mirodenii care să-i taie asprimea, îmbunătățind gustul de untură. Știa să se descurce cu astfel de lucruri. Se îndopă; fiecare îmbucătură era un mic deliciu.

31

CENTRUL ÎL OCOLI. Din când în când soarele se arăta printre norii zănatici; strălucirea lui fumurie lumina murdăria udă de pe străzi. Oamenii pe care îi întâlnea aveau întipărită pe chip o expresie de mulțumire. Erau îmbrăcați de duminică și mergeau uimitor de încet la plimbare, aveau timp pentru trândăveală. În dialectul lor grosolan discutau despre fleacuri. Toți făceau o impresie penibilă de curățenie, ca și cum ar fi fost stropiți cu dezinfectante. Cel mai ales mergeau perechi, arareori în grup. Copii de toate vârstele alergau în fața sau în spatele lor de parcă nu le-ar fi aparținut.

Vremea coborâse din nord și nu plecase mai departe.

Aglomerări de aburi umezi mărgineau malurile inundate. Dinspre râu se scurgea un curent rece în aerul aspru. Acolo unde în anotimpurile secetoase păștea caii și poneii, se înălțau din lacul puțin adânc șiruri de sârmă ghimpată de culoarea maronie a ruginei. Era frumos să vezi puțin și să presupui multe.

La un moment dat băiatul văzu niște guzgani înotând. Trecătorii îi bombardau cu o grindină de pietre. În jurul animalelor apa împroșca în toate părțile. Băiatul era bucuros că nimeni nu-i nimerea. La o distanță sigură guzganii se cățărară pe uscat; vânătorii icniră dezamăgiți.

— Ăla de colo n-a aruncat deloc, strigă un copil arătând plin de reproș spre băiat.

— Poate că-i prieten cu lighioanele, zise tatăl băiatului.

— Pe guzgani trebuie să-i urăști, zise copilul.

— Lăsați băiatul în pace, zise mama copilului.

— Pe lumea asta ar trebui exterminați mult mai mulți, îi răspunse bărbatul.

— Mister, zise băiatul cuprins de amețeală din cauza emoției, spuneți-i țâncului dumneavoastră să-și țină gura.

Copilul se aplecă după o piatră și se postă între părinți.

— Pe vremuri ăștia d-alde voi erau gazați, zise bărbatul.

Copilul rostogoli piatra la picioarele băiatului ca și cum ar fi aruncat o bilă. Aceasta făcu un zgomot hidos. Băiatul ridică piatra și o aruncă în apă.

— Dacă mai repetă figura o să zboare și el după piatră.

Se răsuci pe călcâie; își puse întreg disprețul în această răsucire. I se părea că plouă cu gunoi. În timp ce se îndepărta își simți cu acuitate spatele neocrotit. Vântul era năprasnic. Nu se întoarse; se lăsa împins de rafalele de vânt și se îndreptă spre unica bombă a cartierului. Cârciuma avea faimă proastă la locuitori. Așa de proastă, încât îi ațâța pe toți să participe la conjurația băuturilor de duminică dimineață. Cine avea curajul să vină aici la miezul nopții să dea pe gât o cinzeacă devenea starul oricărui cerc de băutori de soi. Aceste mostre de curaj

deveniseră un obicei. Și poliția își făcea în bombă capturile ei; golanii pe motorete din satele învecinate șușoteau despre ea ca despre un loc al viciului. De fapt nu era vorba decât despre o bombă decăzută, transformată într-un bufet oarecare. În mijloc se putea dansa printre mese, fără să valsezi însă.

La sfârșitul săptămânii veneau entuziaștii în grupuri. Atunci locurile de sub coarnele de cerb din restaurantele onorabile erau aproape goale; drojdia societății era onorată să agațe câte o minoră fugară dacă se oferea ocazia. Toți se îmbătau criță și țineau discursuri grandiloc-vente și lungi până când, înghiontiți, căzeau de pe taburet și-și murdăreau sacourile bune, cu sânge și sudoare de spaimă. Nu existau niciodată divergențe și discuții, obișnuiții localului treceau direct la bătaie. În ziua următoare costumele luau drumul curățătoriilor.

Băiatul cunoștea câteva din figurile din baraca tapetată cu staniol de mai multă vreme. Tonomatul mergea din plin. Fețele de masă erau decorate cu găuri provocate de arsuri. Pe tavan erau prinse-n cuie bețe de bambus și rogojini de rafie. Încăperea fierbea. Se eliberă un scaun. Băiatul se așează. Locul era încă fierbinte de la dosul celui care șezuse pe el până atunci.

Când băiatul comandă o halbă de bere, pe masă, în fața lui, se rostogoli o țigară. Aproape instantaneu apăru și cel care o aruncase, trăgându-și în urma lui scaunul de spătar.

— Așa tâmpit ca tine nu arată decât unul care s-a ars, zise el, așezându-se.

Apoi se lăsă servit cu foc de către băiat. O barbă deasă îi acoperea, obrazul supt. Avea părul țepos ca o perie de dușumele. Ochii-i erau plini de somn. Jacheta sa, după colorit, părea croită din materialul unui drapel exotic. Arăta în ea ca un papagal, și nu ca unul care-și are obârșia într-unul din cătunele din vecinătate, cu găini în curte și o autostradă lângă pârâul satului. Tipul era cherchelit; pocnea din degete și plescăia apreciativ când cineva băga

fise în tonomat. Din când în când îi făcea semne băiatului ca și cum ar fi stat la mese diferite.

— Nu știu de ce, zise el, dar îmi placi.

— O fi existând vreun motiv, zise băiatul.

— În orice caz îmi placi cel mai mult dintre toți.

— Asta nu-i mare lucru, spuse băiatul.

— În prezent fac pe ajutorul de expozant la bâlciuri, continuă tipul. Sunt într-un cătun din apropiere. Trebuie să aștept până mă uită câțiva tipi de acasă. Altfel n-aș face asta niciodată. Să construiești, să încasezi, să repari, să demolezi de primăvară până-n toamnă. Singurul divertisment sunt gagicile care se lasă pârlite, dacă pot să se plimbe cu caruselul pe gratis. La nevoie orice măsură se potrivește. Nu crede tot ce-ți spun. Sunt afumat; de aceea sunt guraliv. Bineînțeles că vrei să afli de ce-am luat-o la sănătoasa de-acasă. Asta n-o spun oricui. Ție însă am să-ți spun. Este vorba de nevasta primarului. Nevestei primarului din orășelul meu natal îi plăcea în mod deosebit tinerii.

— Grozav, spuse băiatul.

— Povestea vieții mele continuă. Într-o zi când am urinat... Aveam mâncărimi și arsuri, că fiecare strop urinat era un chin. A trebuit să mărturisesc medicului de la Asigurări de la cine mă molipsisem. Am aruncat, cum s-ar spune, piatra în baltă. Am primit o mulțime de scrisori fără expeditor. Mulți oameni, numai personalități cunoscute, se culcaseră cu doamna primar. Deodată voiau cu toții să-și salveze onoarea, iar eu eram trădătorul. Medicul, care era obligat prin lege să păstreze secretul profesional, a difuzat mărturisirea mea. Am zburat de la școală etc. etc. Bătrânii mei care aveau un mic magazin și-au pierdut clientela. Și iată-mă prin urmare aici. Dar nici aici n-am să stau.

— Ce sminteală, omule, spuse băiatul.

— Trist, zise tipul. Soția primarului a fost ponegrită ca o vrăjitoare nimfomană, iar eu ca o pușlama ademenită. Un preot m-a luat la întrebări. Voia să afle amănunte, să afle

totul despre fiecare obscenitate. Bătrânii mei mi-au pus întrebări care trădau de fapt curiozitatea vecinilor. Mulți din acești burghezi erau la fel de întinați ca și mine. Și-au recâștigat bunul lor renume prin minciuni. Oile negre au rămas în umbră, cu excepția mea. Atunci am șters-o. Mai târziu am aflat că nevasta primarului, la divorț, a fost declarată vinovată, iar apoi s-a sinucis. Primarul a ținut mai mult la scaun decât la ea.

— Cu ăștia nu te poți pune, spuse băiatul.

— Ba da, zise tipul. N-am să mai tolerez una ca asta a doua oară. M-au tratat ca pe-un păduche. Și femeia e moartă. O să plătească. Pe unul din ei trebuie să-l dobor.

— O să te închidă.

— Ei și? Ea e moartă!

— Ești deștept, asta se poate vedea, spuse băiatul, și știi o mulțime de lucruri, dar țicneala ta amoroasă te face inofensiv. Ai putea să-mi fii frate.

— Mulțumesc, zise tipul. Acum e rândul tău. Povestește-mi despre tine. Poate mă fac mai deștept. Ai fost grozav când ai tăcut.

— Am lucrat ieri într-o fabrică.

— Și mâine probabil o să faci la fel.

— Nu știu încă.

— Ai necazuri?

— În permanență.

— Vino la noi. Avem nevoie de oricine.

— Am vrut să plec cu un circ. Dar mi-au spus că-s prea tânăr.

— La noi nici dracu' nu se interesează de acte. Important e să ai doar o mutră bătrână.

— Tatăl meu vitreg o ține pe mama din scurt, spuse băiatul. O s-o încolțească așa de tare, încât o să-mi pună sticleții pe urme.

Începu să se bâlbâie și făcu o pauză, care deveni atât de lungă încât nu mai putu să vorbească nimic. Avea senzația că pe individ îl cunoscuse cu câteva zile în urmă, într-un

moment și așa pierdut. Muzica, muzica frumoasă și tare îi bubuia puternic în tâmple. Nervii i se încordau, părul i se ridica vâlvoi.

„Ladies and Gentlemen“, striga Jerry Lee Lewis și cânta GREAT BALLS OF FIRE[6].

— Rareori avem noroc, zise tipul. Pentru asta suntem prea proști sau prea puțin vicleni. Dacă vrem să trăim din plin, mergem la cinematograf unde eroii o duc mai bine decât noi, la sfârșitul filmului, în orice caz. Ne-am pierdut pe noi din ochi. Pipăim în jurul nostru ca niște orbi. Habar n-avem unde ne aflăm.

Băiatul îl înțelegea numai pe jumătate.

— Pe tine se vede, zise tipul, că ești terminat. Nu privi cu ușurință lucrurile grele, îmi spun mereu. Mâine totul se poate sfârși. Azi mai avem timp și ocazia să ne îmbătăm, să umblăm cu femei și să-i batem măr pe toți cei care sunt mai slabi decât noi sau să-i punem pe picioare. Cine-și ține gura n-are nimic de spus. Trebuie să te miști, chiar dacă ai nevoie de putere. De aceea nu mi-aș face niciodată singur felul, chiar dacă ar fi unica soluție. Las pe seama statului înlăturarea mea. Această societate este și așa aproape de prăbușire. De la prima suflare ești otrăvit. Nu mă mir dacă cineva își bagă sub limbă o fiolă de heroină sau se aruncă pe fereastră cu decizia de pensionare. Doamne dumnezeule, ce pilit sunt!

Tipul puse o bancnotă pe masă și zise:

— Dă-i drumul, o facem praf, asta ne scoate din încurcătură. Dacă nu ne mai ajută limba, putem vorbi și cu ochii.

Apoi se îndreptă spre tonomat; se strecură pur și simplu printre oameni. În fața aparatului începu să se legene ca un păun și să lovească la întâmplare clapele.

Muzica rock și beat îl transpuse pe băiat într-o dispoziție melancolică. Sporovăieli sacadate se amestecau în sunetele care răsunau de parcă ai fi ciupit și lovit niște

[6] Doamnelor și domnilor! Mingi mari de foc (engl.).

cabluri electrice întinse. Fiecare nerv era biciuit și sfâșiat. Băiatul se deschise, inspira din plin; fiecare sunet îi intensifica extazul. Iubea vocile agresive ale cântăreților, îi plăcea să viseze, ascultând această muzică, la bombe fumigene, instrumente sfărâmate și dansatori care se răsucesc zvârcolindu-se. Fiecare strigăt era divin. În timp ce disc după disc se potrivea zornăind sub ac, tipul gonea chelnerul după bere. Mai târziu își scoase jacheta, ca un steag, o fâlfâi cu brațul întins și strigă:

— Trăiască ce e mort!

Apoi se prăbuși pe scaun și zise:

— Sunt plin!

Băiatul își plimbă limba prin spuma berii și se simți indestructibil. Cel mai mult ar fi dorit să îmbrățișeze tonomatul. Soiul ăsta de viață era pe gustul lui.

— Fii atent, zise tipul, mă cheamă Toni și vreau să mergem acum împreună la toaletă.

Se sculă în picioare clătinându-se, trăgând băiatul după el. Când se așezară din nou la masă Toni comandă o ceașcă de cafea și coca-cola. Afară, în fața ferestrelor, casele erau înecate de un întuneric cețos.

Cafeaua nu se putea bea. De la coca-cola îi apucă sughițul. Nu făcură nici un efort să-și stăpânească râgâielile.

— Știi, zise Toni, mai de mult mă interesa anarhismul. Aici totul e stricat. Fac ceva pe flori, dacă pământul pe care înfloresc nu-mi aparține. Până acum bunele mele sentimente mi-au provocat doar deziluzii. Aici fiecare adevăr devine înșelăciune. Dorințele mele sunt o eroare. Fiecare vrea să parvină, să pună mâna pe un post, să nu poată fi dat afară, fiecare dorește să devină indispensabil, să-și asigure slujba, să-și mențină poziția. Toți năzuiesc spre putere. La ce-mi folosesc mintea și puterea musculară împotriva gorilelor cu care se apără cei ce domnesc? Ar fi ca și cum ai încerca să muști un câine de vânătoare. În zilele noastre fără pușcă ești lipsit de apărare. Nu pot

săruta oamenii care mă scuipă-n ochi. De azi încolo lipsiți-vă de mine! Trebuie să fii viclean, din partea mea chiar perfid, trebuie să plătești cu aceeași monedă. Trebuie să fii atât de liber, încât de frică să poți deveni violent. Celor care domnesc trebuie să le crestezi slănina, până când varsă sânge și-și recunosc vina. Fericirea nu trebuie să mai fie un simplu hazard. Numai cel ce gândește pierde miza. Nu vreau să mă mai las escrocat. Și dacă e cazul, atunci vreau să mor râzând. Vreau să fiu o povară. Asta e poziția mea. Ai și tu o părere?

— Ești mai în vârstă decât mine, spuse băiatul,

— În curând am să plec, zise Toni.

— Dar mai ești încă aici.

— Hai cu mine!

— Mai bine aștept circul.

— Ai fi mai potrivit ca țintă într-o tarabă de tir, zise Toni, fiindcă lumea ar dori cu orice preț să te nimerească.

Băiatului i se învârtea capul. Era o binefacere pentru el să asculte gâfâielile obosite ale lui Toni, care slăbeau continuarea discuției. Băiatul se uită la clienți și se compară cu ei; deodată i se părură străini. Observă lacunele din gândirea lui. Dacă voia să gândească drept, cădea în ele și nu se mai putea orienta. Nimeni nu exersase cu el. Era un temerar, care se izbea de tot ce-i ieșea în cale.

— Hai cu mine, zise Toni. Agățăm femei și continuăm petrecerea în rulotă. Șeful meu are un somn adânc. Ne culcăm cu sticlele în pat; să vezi ce zgomote vesele o să facem. Hai, zi da!

— Nu, spuse băiatul.

— Ești un om de nimic.

— Nu m-ar ajuta decât în noaptea asta.

— Mai ai multe de învățat.

— De la cine?

— Nu de la mine, zise Toni sculându-se.

Se ridică cu mișcări șerpuitoare. Neputând să stea ca

lumea în picioare rânji și spuse patetic:

— Acum poporul migrator se pregătește de drum și evadează din inima orașelor, căci corturile le-a luat vântul. Împodobiți cu colane și mărgele de sticlă, îmbrăcați în zdrențe multicolore o să pornim spre locurile de distracții, acolo unde uleiul picură pe buzele oamenilor, iar săruturile au gust de ceapă neagră. Tu însă poți să te dai cu caruselul pe gratis. Ține coada sus!

— Ei, spuse băiatul, nu m-ai înțeles, ești beat. Dacă vrei poți dormi tu la mine.

— Mă descurc și singur! strigă Toni.

Adăugă apoi mai încet:

— Îmi pare rău, dar la mine totu-i răsturnat cu fundu-n sus. Nu te disprețuiesc. *Ciao, brother*!

Apoi se îndreptă spre ușă. Spatele său era aidoma unei mări de culori deasupra căreia se vălătuceau aburi și fum. Făcu câțiva pași și dispăru pentru totdeauna.

32

BAIATUL ÎȘI GOLI PAHARUL; observă prea târziu cum de la masa alăturată un bărbat își trimise însoțitoarea la el. Femeia ținea în mână un pahar plin, umplut cu un terci vâscos format din flegmă și scrum de țigară.

— Aruncă-i labagiului zeama în mutră! strigă bărbatul.

Băiatul apucă prea târziu s-o lovească pe femeie peste picioare; își aruncă paharul în direcția mesei alăturate. Clienții săriră la o parte, când cioburile zăngăniră. Bărbatul își azvârli mâinile în sus și sări în picioare; abia acum băiatul observă ochelarii de soare pe care-i purta individul. Muierea mușca și zgâria. Băiatul încerca să stea în pi-

cioare; abia reușea. Din câteva salturi bărbatul ajunse la masa lui și începu să-l lovească. Băiatul se lăsă în genunchi; își acoperi capul cu brațele încrucișate, până când o lovitură în șale îl făcu să se prăvălească. Nu mai simțea aproape nimic, doar gulerul lipicios în ceafă. Apoi se ridică din nou în picioare, pereții se dădură la o parte, se apropiară din nou și începură să se rotească. Îl uimi cel mai mult faptul că nu se prăbuși din nou. Ca și cum ar căuta sprijin se rezemă de perete și spuse:

— Încetează, te rog!

Imediat după asta îl lovi cu toată forța pe individ în testicule. Apoi își pierdu echilibrul și căzu. Ca prin ceață îl văzu pe bărbat târându-se sub masă; individul se încovoia de durere. Băiatului i-ar fi plăcut să fie și Toni de față. Poate că ar fi scos o vergea de oțel și ar fi pus capăt nebuniei cu spirala șuierătoare. Și o legătură de chei ar fi fost bună. Când bărbatul își reveni, băiatul se transformă într-o păpușă fără articulații. Individul îl smulse de pe dușumea, îl trase de păr rotindu-l în cerc; smocuri întregi de păr îi rămâneau atârnate între degete; băiatul avea senzația că cineva îi toarnă metal incandescent în cap. Dar nu se prăbuși. Găsea mereu un scaun sau o masă de care să se sprijine. Se împiedica, ca un orb, căutând o portiță de scăpare; cu ultimele puteri își smulse cureaua din găici și pocni cu catarama peste nasul și gura bărbatului. Băiatul văzu lacrimi, carne sfâșiată, sânge, colți; apoi se așternu liniștea. Nu exista un învingător. Au câștigat doar spectatorii.

Unii clienți îi oferiră băiatului o țuică, dar el refuză. Alții trebuiră s-o potolească pe femeia care voia să-și răzbune țiitorul cu orice preț.

— Asta-i un extremist de stânga! urla ea fără întrerupere, un porc ordinar.

— Dați-i o țuică, spuse băiatul cu vocea spartă.

Corpul începu să i se umfle peste tot. Fața i se umplu de pete. În oglinda din spatele tejghelei dinții săi străluceau

purpuriu.

Mergea legănându-se. În ușă, aerul îi dădu lovitura de grație.

33

AFARA PLOUA ÎN ȘIROAIE mânate de vântul venit din noapte. Capul băiatului vuia, pielea capului emitea unde. Acceptă ploaia ca pe un duș răcoros. Fiecare pas îl obișnuia cu durerile care îi scăpărau în trup ca niște luminițe rătăcitoare. În fața gării vomă; senzația de rău îl frânse în două. Între accesele de sufocare strigă după ajutor. Orașul era întunecat. Era singur pe stradă.

— N-am făcut nimic, gândi el, m-am apărat doar. Sunt slab, dar nu las. Nu pot mereu să fac ocoluri. Fiecare își are drumul lui, eu merg poate pe partea cealaltă, dar nu pe cea greșită. Eu nu mă târăsc. Permit să mi se ia mult, dar asta nu înseamnă nici pe departe că am nevoie de puțin. Nu regret nimic, nu duc lipsă de nimic. Mi-am învins teama.

Mai vomă încă de câteva ori; erau pauze în care încet-încet își recăpăta cunoștința. Casele aveau un aspect dușmănos. Impresia era atât de puternică, încât o luă prin rigolă. Își închipui ciuperci vinețiii crescute pe spatele zidurilor, pivnițe asemănătoare grotelor, scoici pe acoperișuri. Rigola se transformă într-un canal. Acasă, se târî în patru labe de pe o treaptă pe alta. Ajuns sus, se așeză în prag și-și sprijini capul de canatul ușii.

— Vino, zise mama în spatele ușii. Termină odată. Acum nu se poate, poate ne mai și vede.

— Cine știe pe unde e, zise Detlev Richter. Hai odată. Îl

auzim noi când vine.

— Trebuie să fie chiar acum?

— De ce nu?

— În pat e prea frig, zise maică-sa.

— Atunci hai aici, spuse bărbatul.

Băiatul se ridică și lăsă să-i cadă mâna pe clanță. Cei doi se îndepărtară unul de celălalt. În bucătărie domnea o zăpușeală groaznică. Pe masă era o sticlă goală de vin de doi litri. Amândoi erau ușor amețiți. Maică-sa chicotea.

Detlev Richter observă primul în ce hal ajunsese băiatul.

— Cine ți-a tras în sfârșit ciomăgeala pe care de mult trebuia s-o capeți? întrebă el.

— Ăla nu prea semăna cu tine, răspunse băiatul.

— Sper că te-a bătut zdravăn.

— Nu simt chiar nimic, spuse băiatul.

— Du-te mai bine să te culci înainte să vă ciorovăiți iar, zise mama. Mâine dimineață se termină și noaptea.

— Nu mă mai duc la fabrică, spuse băiatul.

— Ai vreun motiv? întrebă bărbatul.

Băiatul dădu din cap afirmativ.

— Care?

— Pe mine, spuse băiatul.

Bărbatul râse ca de o glumă proastă. Zise apoi:

— Nu faci doi bani, dar de lucrat ai să lucrezi totuși.

— Nu în fabrica asta, spuse băiatul.

— Vrei cumva să vii cu mine la cariera de piatră? zise bărbatul. Mie să nu-mi îndrugi verzi și uscate! Te cunosc prea bine.

— Asta s-o crezi tu, spuse băiatul.

Mama încălzi apă pe plită. Băiatul își clăti părul și se spălă de transpirație și sânge. Din când în când trosnea câte o bucată de lemn.

— Vin roșu din Tirolul de sud, zise bărbatul, silabisind eticheta de pe sticlă. Acolo sunt dealuri, de aceea vinul e atât de sec.

— A fost acru, zise maică-sa.

— E tare, zise bărbatul, crescut pe stâncă. O să mergem cu motocicleta acolo. Noi amândoi. Tu în ataș. O să ne plimbăm toată ziua. De pe piscuri o să ne uităm în jos la lumea întreagă.

— O să fie minunat, zise maică-sa.

— Și seara o să mâncăm șuncă și gogoși.

— Și o să bem din vinul ăsta, zise mama.

Apoi Detlev Richter căscă, și ea făcu la fel. Se duseră la culcare, pur și simplu la culcare; după o bucată de timp îi urmă și băiatul. În timp ce stătea întins în pat, mama veni lângă el. Îi mângâie fruntea cu timiditate și-i șopti:

— Dacă nu vrea să te ia și pe tine în Tirol, eu rămân acasă. E un bărbat neastâmpărat, care vrea să aibă imediat totul. Te sfătuiesc să te duci la lucru, ca cel puțin să te poți hrăni singur. Eu aș fi foarte bucuroasă dacă aș avea din nou o slujbă.

— Bine, bine, spuse băiatul.

Ultima liniște înainte de furtună a fost de durată prea scurtă. După ce mama plecă, încercă să expire nori pentru a se putea ascunde în spatelor lor. Se închipui departe, singur, într-o regiune prietenoasă în care soarele strălucea noaptea de dragul lui. Dar totul era inutil. În vis bătăușul din cârciumă se apropie de patul lui, își ceru formal scuze, și-i oferi prietenia sa drept compensație pentru bătaie.

Ea zise: Dar n-am chef.

Bătăușul zise: Nici nu-i nevoie.

Apoi amândoi râseră de băiat.

Încercă să rețină femeia, dar mâinile-i alunecară de-a lungul trupului ei. Bătăușul regretă efortul zadarnic. Își fixase un bandaj între picioare.

34

SE AUZI UN ȚĂCĂNIT.

— Hop! zise bărbatul. Nu-i curent?

Două umbre trecură, bâjbâind pe lângă patul băiatului. Tălpile lor alunecau cu atenție pe dușumea, în întuneric. Lângă ușă umbrele se ciocniră; cineva râcâia la canatul ușii.

— Nu văd nimic, șopti mama, nici măcar chibriturile.

— Poate știe băiatul unde sunt lumânările, zise omul intenționat cu voce tare.

— Sunt treaz, spuse băiatul.

— Astăzi ești iarăși deosebit de cinstit, zise bărbatul.

— Siguranță afurisită!

— În dulapul de vechituri se află o cutie cu podoabe de Crăciun, acolo sunt și lumânări, zise mama.

— Aici e grajdul din Bethleem, zise bărbatul.

Băiatul clănțăni din dinți, în timp ce-și ridică pătura, lăsând să se împrăștie căldura somnului. Corpul i se păru atât de greu de parcă oasele ar fi câștigat în greutate. Ardea de sete. Se ridică cu greutate din groapa saltelei și intră în hainele-i reci, care se umeziră în contact cu pielea. Avea dureri de cap și încercă dacă poate spune cu convingere că e bolnav. Flegma îi îneca tusea.

— Ascultă numai ce face golanul, strigă bărbatul din bucătărie. Ai zice că acuma dă ortul popii.

Se prefăcuse că nu vede ezitarea băiatului, își unsese liniștit felia de pâine și aștepta în fața ceștii goale ceaiul pe care-l pregătea mama. Pe masă erau lipite lumânări. Bărbatul purta o căciulă rusească cu urechile lăsate în jos; își înfășurase de mai multe ori în jurul gâtului un șal croșetat grosolan. Carâmbul cizmelor sale verzi de gumă îi umflau pantalonii sub genunchi. O haină impermeabilă de campanie din depozitele armatei tot de culoare kaki îi

întregea echipamentul. Oricum avea de dus un război cu vremea.

Bărbatul mesteca. Altfel, fața îi era imobilă. Băiatul rămase cu ochii pe ceașca aburindă, din care bărbatul sorbea în picioare, suflând în ea înainte de a înghiți.

— Deci nu vrei să te duci la muncă? întreabă el. Te-ai gândit bine înainte de a lua această hotărâre?

Băiatul înclină din cap deoarece nu reușea să spună da.

— Așa va să zică! zise bărbatul.

Micul dejun părea să-i placă. Privi la ceas și zâmbi gânditor.

— Ascultă-mă! zise el brusc.

Băiatul luă o poziție de apărare; era versat în asta. Și după comportarea mamei observă că nu presimțea nimic bun.

— Dacă nu-mi dă acum asigurări că de azi înainte va munci regulat, vă părăsesc, zise bărbatul. M-am săturat să fiu singurul care să hrănească familia, în timp ce el arde gazul de pomană. N-am de gând să car toată ziua la pietre și să repar ceasuri în timp ce el trăiește cum dă dumnezeu. Când eram tânăr ca el a trebuit să muncesc din greu, la vârstă lui eu eram deja ajutor de rândaș. Nimic nu mi s-a dat pe gratis. El de ce-și închipuie că ar fi o excepție? M-am săturat de mult să-i tot interzic să frecventeze lumea proastă și să mă supăr de încăpățânarea lui. Poate să facă ce dorește, dar fără mine, cu mine nu-i mai merge. Magda, tu trebuie să alegi între mine și el. El sau eu. Geamantanele mi le fac repede; vă jur. În puterea iernii, pe un frig de crăpau pietrele a trebuit să strâng vreascuri în pădure, îngropat în nămeți până la brâu, iar infirmul ăsta nu rezistă în nicio fabrică. Sfeclă de zahăr am halit atunci. Trăgeam la jug, de dimineață până seara. El habar n-are, nu-i pasă!

— Detlev, zise maică-sa, nu ne împinge în nenorocire. Am fost alături de tine când ți-a fost mai greu, acum n-ai voie să mă dezamăgești. Trebuie să pleci la lucru. Și așa nu

mai ajungi la timp. Curând o să fie sâmbătă și duminică și o să avem timp de vorbit.

— Asta se hotărăște acum, zise bărbatul. Vreau să lămuresc imediat problema. Dacă mă duc la lucru, atunci pleacă și el cu mine. Altfel o să poți vedea Dolomiții doar în vederi. Uită-te bine la el. Nu scoase nici un cuvânt, nici un sunet; îl mustră conștiința lui încărcată. Mi-a scris vreodată când eram la închisoare? Nici un singur rând n-am de la el.

— Ești mai rău decât o mașină, zise băiatul. În război nu te-au ucis, nici la gherlă și nici la muncă, iar acum crezi că ești un tip dur pe care nu-l poate învăța nimeni minte. Nu te învinovățesc. Dar pentru mine nu ești ăla care te crezi.

— Nu-s popă, nu înțeleg tot ce sporovăiești, zise bărbatul. Am observat însă că aici a început să crească o burtă. Ce e-n ea? Ceva de-al meu? De ce Ernst nu mi-a spus niciodată tată?

— Pentru că nu ești tatăl meu, zise băiatul. Ce-i așa de greu de înțeles?

— Nici tatăl tău adevărat n-a fost mai bun, urlă mama.

— Asta m-ar fi și mirat, spuse băiatul.

Mama se repezi cu pumnii asupra lui. Răbdător, așteptă atacul și se lăsă lovit; oricum nu există bucățică de carne care să nu-l doară. Râse chiar de mai multe ori, pentru a-i arăta cât de obișnuit era cu astfel de întâmplări. În cele din urmă, mama încetă să-l bată și începu să plângă. Lacrimile inundau fața jignită. Încercă să spună ceva, dar nu reuși imediat, își spălă ochii la robinet și suspină încă un timp în prosop.

— Poți să pleci când vrei, îi spuse în cele din urmă lui Detlev Richter. N-am reținut niciodată pe nimeni. Nu ești nici primul, nici unicul. Ești la fel ca ceilalți. O să-ți fac și bagajele. Mi-e greu să stau între voi și să vă împac mereu. Cel mult, mă băgați mai repede în mormânt. Nu zic, tu îmi dai banii ca să putem trăi, dar să știi că eu nu mă las cumpărată, nici măcar de tine.

Băiatul văzu umbra bărbatului ridicându-se brusc lângă fereastră; lipsa de zgomot îl sperie. Auzi o plesnitură sonoră și scâncetul mamei. Sări în raza de bătaie o loviturilor bărbatului, căzu, se ridică din nou; de astă dată ripostă imediat. Loviturile sale nimereau orbește. Timp de o clipă o zări pe maică-sa care se ținea de falcă neînțelegând încă nimic; nu-l mai interesa ce se va întâmpla cu el. Se agăță de bărbatul care se scutura din toate puterile. Căzură amândoi, se rostogoliră pe dușumea; încet bărbatul îl birui.

— Porcule, repeta neîncetat băiatul, cu respirația tăiată.

— Ți-a venit acum și ție rândul, urlă bărbatul.

Băiatul simți cum i se umflă ochii și i se crapă buzele; gustul sângelui îl înviora. Bărbatul îl lovea cu adresă și prudență. Băiatul era mulțumit că reușise să-l îndepărteze de maică-sa, care bătea cu pumnii în pereți ca și cum n-ar găsi ușa.

Brusc, bărbatul îl lăsă în pace și se sculă. Tremurând din toate mădularele căuta pretutindeni sprijin. Băiatul rămase întins pe jos.

— În cazul ăsta nu mai trebuie să număr până la nouă, amatorule? întrebă el. Te-ai săturat? Hai, unde ți-e mândria, sau vrei să te consider un ratat?

Detlev Richter intră împleticindu-se în dormitor, aruncă cămășile în geamantan, înghesuind ciorapii și lenjeria de corp deasupra. Peste cele două costume trase câte o pungă de plastic. O cravată îi atârna din buzunarul halatului. Cu capătul de lumânare lumină ici și colo, ca să nu uite nimic, picură ceara topită și lăsă urme de seu. Trecerile de la lumina spălăcită și zori cenușii, lumina pâlpâitoare și luminozitate incoloră făceau ca mișcările sale să pară ireale. Nu mai scoase nici un cuvânt. Când termină de împachetat suflă în lumânare și își luă tălpășița.

35

BĂIATUL SE AȘEZĂ LA GEAM. Afară burnița tare. Bărbatul mergea repede; nu se întoarse. Mergea cu gâtul țeapăn, părând că-și scutură vântul care îl apuca de haine. Arăta caraghios în hainele lui de lucru. Băiatul fu cuprins de invidie, îl cuprinse dorul de a face schimb cu el. Pleca cine nu trebuie, rămânea cine nu trebuie.

Mama își părăsi locul din colț, de lângă plită, se îndreptă cu pași obosiți spre sofa, își îngropă obrazul în pernele care-i înăbușeau plânsul. Băiatul o mângâie neajutorat pe spate. Se simțea prost în fața disperării ei și își închipui c-o aude vorbind. Își era lui însuși o piedică, zicea ea, în toți anii lungi în care a zăcut în închisoare a trăit doar din visuri, iar libertatea nu i-a putut îndeplini dorințele. Peste tot o să fie obligat să se târască, negăsindu-și nicăieri un loc. Nu era decât o picătură în mare.

Băiatul îl văzu pe Detlev Richter trecând de barieră, punându-și geamantanul pe peron, amestecându-se printre călătorii care așteptau, pipăind biletul din buzunarul pantalonilor, verificând din prevedere încă o dată numărul peronului și ora de plecare, fumând o țigară pentru a se calma. Se închipui apoi pe el, stând la marginea șoselei, întinzând degetul mare în sus. Regiunea se transformă într-o hartă; gonea dormitând în mașini luxoase peste câmpii împădurite, peste poduri, care se înălțau până-n cer, prin trecători ametitoare, chiuind în curbele strânse. Pe autostradă nu vede decât numele localităților de pe indicatoare; ele îi indică viteza de rulare. Cu cauciucurile fierbinți și motorul duduind depășește toate depărtările. Pe locul din spate sunt îngrămădite alimentele; necesitățile și le face prin capota rabatabilă; trece pe lângă mări și munți, pendulează între clădiri medievale și ruine de beton, își permite mici excursii la cruci de pe piscuri,

alimentează mașina cu carburanți de avion și plutește peste polițiștii de circulație uimiți. Viteza îi devine armă; gazele de eșapament șuieră cântece funebre.

— Acum am rămas singuri cu mofturile noastre, zise mama deodată. Ce facem acum? Dacă te ții de poala mea n-o să devii niciodată independent.

— E-n ordine, spuse băiatul.

— Când ești părăsită, continuă ea, trebuie în primul rând să uiți c-ai mai putea să-ți amintești ceva.

— Dacă rumegi mereu același lucru, n-o să isprăvești niciodată cu el, spuse băiatul.

— Cu tine port o cruce cu mii de cuie, zise mama. Aș dori doar să știu cu ce te-am meritat ca fiu. Singurul bărbat care a lucrat a luat-o la sănătoasa, și tu, guralivule, faci pe grozavul cu lozincile tale, ca și cum ți-ar folosi la ceva, când n-ai bani și mâncare de pus pe masă.

— Nu uita că te-a lovit, spuse băiatul.

— Ușa e încă deschisă, zise ea, adăugând: Singură mă descurc mai bine!

— Adu-ți aminte cine te-a ajutat.

— Am suportat și lucruri mai rele, zise ea. Am trăit cu tine din asigurările sociale, când mi se oferă ceva nu sunt în stare să refuz. Dac-ai deveni un bărbat ca Detlev Richter, ai putea să fii mândru. Din cauza ta a plecat. Numai de tine a depins totul. Cu toții greșim, dar cel puțin regretăm după aceea. Ție nici prin cap nu-ți trece așa ceva. Așteaptă numai până o să pun mâna pe următorul, atunci te-ai ars.

36

BAIATUL MAI GĂSI CÂTEVA MĂRCI în buzunare și plecă să-și caute țigări. Ploaia i se prelingea prin păr, udându-i gulerul jachetei. Școlarii se înghionteau în jurul ultimelor castane; ghiozdanele lor săreau și se bălăngăneau ca șeile pe mânjii tineri. Își aduse aminte de fragilitatea tăbliței de ardezie și de faptul că profesorii lui mai aveau voie să bată elevii cu bățul de bambus. Vlăstarele unor părinți de vază erau ferite de lovitul în palmă și peste fund. Loviturile nu-i atingeau decât pe cei mici și pe cei săraci. Când au fost aduși în clasă copiii polacilor începu să se lase cu bătaie. Erau sâcâiți, înjosiți, detestați, educați cu vulgaritate, categorisiți ca locuitori ai barăcilor pentru care ABC-ul și tabla înmulțirii erau inutile.

Geamul automatului de țigări era aburit. Băiatul trase un sertar gol - piedica nu era pusă. Înjură și mai introduse o monedă; apoi alese la întâmplare o marcă de țigări. Abia acum observă alături de automat, ușa larg deschisă a unei tutungerii. Se plânse vânzătoarei și ceru țigări de foi mai scumpe; când vânzătoarea se întoarse să scoată cutia de pe raft, băgă în buzunar o pipă care părea scumpă și ieși din magazin. În drum spre casă fu împins iarăși și iarăși de pe trotuar de oamenii cu umbrele. Sări de câteva ori în rigolă, dar în așa fel, încât împroșcă apa până la case, stropindu-i cu un jet puternic de apă și pe trecătorii de pe trotuar. Apoi cumpără un ziar, pe care-l plăti mai ieftin fiindcă avea hârtia îmbibată de ploaie.

Își potoli setea într-o cârciumioară unde se întâlneau pensionarii și bătrânii. Era un local liniștit. La masa din fața tejghelei ședea un bărbat care arăta ca un reprezentant comercial. Băiatul ceru o limonadă acidulată, pe care o bău direct din sticlă. Apoi comandă o bere; imediat se simți mai bine. Deschise pachetul de țigări și

rupse în grabă filtrul. Cârciumarul era un bătrânel încins cu un șorț alb ca neaua, care se unduia ca o trenă în fața burții sale.

— Ce mai scrie azi la ziar? întrebă el.

— Nu l-am citit încă, răspunse băiatul.

— Minciuni, zise bărbatul care semăna cu un reprezentant comercial, numai minciunile se tipăresc. De exemplu că muncitorii sunt săraci pentru că există bogați și că delincvenții ar fi victime ale societății. Cine nu-și întemeiază o familie fiindcă-i prea leneș să muncească, se gândește numai la fărădelegi. A sosit timpul să se introducă pedeapsa cu moartea. Un stat democratic în adevăratul sens al cuvântului ar trebui să dea gratuit fiecărui cetățean de încredere o armă de foc. Numărul mare de derbedei care se-nvârt prin țară făcând pe grozavii instigă orice om cinstit.

— Asta e cu adresă la tine, șopti cârciumarul băiatului.

— Știu, spuse băiatul.

Bărbatul îi aruncă o privire piezișă, înainte de a continua:

— Vremurile nu sunt sănătoase. Responsabilii sunt prea îngăduitori. La universități se învață numai anarhia și comunismul, iar sindicatele îi împing chiar și pe ucenici la grevă. Îmi vine să vărs când citesc ziarul.

— Clar, zise băiatul, așa se schimbă vremurile. Călăii au rămas fără lucru. Atentatorii la pudoare își fac de cap. Preoții predică în deșert. Animalelor de casă le merge din ce în ce mai bine. Femeile tinere nu vor să se culce decât cu bărbați bătrâni, care trebuie să mai fie și bogați. Viața își bate joc de ordine. Legile nu fac două parale. Armata nu e decât o asociație de gimnastică. Cu părerile întemeiate te împotmolești.

Râse apoi; bărbatul care arăta ca un reprezentant comercial încetă să dea aprobator din cap.

— Tu ești un exemplu elocvent al depravării tineretului de azi! zise el. Încă un Hitler și vai de...

— Dumneavoastră sunteți bolnav, zise cârciumarul.

— Sunt bine sănătos, zise bărbatul. Dar de ce-i luați apărarea golanului ăsta? Aveți vreo relație cu el? Se vede că bătrânețea prostește.

Cârciumarul scuipă-n sân și făcu semn spre ușă.

— Clociți-vă în altă parte ouăle stricate! spuse băiatul.

Când bărbatul luă o poziție amenințătoare, punându-și mâinile strânse pumn pe placa mesei, cârciumarul scoase de sub tejghea un baston de cauciuc.

— N-am folosit până acum acest obiect, zise el, și nu vreau să-l inaugurez pe spatele dumneavoastră. În localul meu oamenii vin să se distreze, nu să se bată. Oamenii care-mi frecventează localul au trăit mai mult decât vă puteți închipui. Ei știu unde se termină gluma și încep lucrurile serioase. Și acum ieșiți afară!

Băiatul privi cum bărbatul își achită nota și se minună de obiectivitatea cu care cârciumarul netezi bancnota și numără bănuții. Aproape fără supărare îi rostogoli peste placa mesei. Bărbatul plecă fără să salute.

— SS și SA, zise hangiul.

Băiatul plăti, mai așteptă puțin; apoi își băgă ziarul la subsuoară.

— Mulțumesc, spuse el.

— Pentru ce? întrebă cârciumarul.

Afară omul care arăta ca un reprezentant comercial stătea la primul colț și împărțea manifeste. Băiatul ridică un manifest pe care îl aruncase un trecător și citi că Germania ar fi în pericol. Comuniștii, socialiștii, extremiștii au avut numai de câștigat de pe urma democrației; bunăstarea trebuie apărată de flagelul roșu; sindicatele vor să instaureze un stat al muncitorilor, să construiască o dictatură proletară. Toate acestea i se păreau băiatului exotice. În ultimul an de școală avusese un profesor care exemplifica istoria celui de al doilea război mondial prin aventurile sale de tanchist în Africa, neavând de comunicat despre cel de-al treilea Reich decât faptul că germanii au

fost cei care au fabricat prima rachetă și au construit autostrăzi. Pentru cei din clasă fascismul a rămas doar un neologism. Băiatul își dădea seama de prostia lui, dar nu se considera vinovat. Cunoașterea era pentru el ca natura: jos, totul era plat, iar pe dealuri se aflau cetățile.

37

MAICĂ-SA SE ÎNCHISESE ÎN DORMITOR. O auzi rugându-se și bătu la ușă, dar ea nu-i răspunse. Se așeză în bucătărie și fumă țigară după țigară. Apoi luă o ceașcă în care turnă ceaiul rece lăsat de Detlev Richter. Mâncă și bucățile de pâine începute. Când puse ceașca goală în chiuvetă, îi sparse toarta. Băiatul deschise robinetul și lăsă toarta să alunece sub vasele din chiuvetă. La fabrică era acum pauză de prânz.

— De ce nu vorbești cu mine? întrebă el. De ce-ți trimiți întrebările în aer? Eu stau în bucătăria rece, tu îngenunchezi în fața paturilor în care de acum încolo vei avea mai mult loc. Într-o astfel de locuință nu se poate trăi decât în doi.

— Și să mori, o auzi pe maică-sa zicând.

Fumă, stătu atârnat de scaun trăgând fumul în stomac și plămâni. Încetul cu încetul începură să se facă simțite ficatul și bila, apoi inima; valurile de transpirație îl slăbiră. Simți cum i se îngustează venele, cum sângele lupta cu otrava. Când văzu negru înaintea ochilor, începu să-l cuprindă spaima și înghiți un calmant. Deodată mintea lui epuizată îl transpuse lângă patul de moarte al mamei. Așternuturile erau îngălbenite, ochii ei dați peste cap priveau spre interior. Mai respira încă și zise: Mi se pare

că totul crește peste mine. Nu vă mai bateți capul cu mine. Băgați-mă-n pământ și gata. Amin. Am ajuns la capăt. Cu siguranță că am să fiu lăsată să trec dincolo. În curând o să-mi fie mai bine. Așa de bine cum nu mi-a mers niciodată până acum. Locuința e curată. Vă las în ordine. Să nu mi se poată reproșa nimic. Întreaga mea viață a trebuit să curăț lucrurile străinilor, pe genunchi m-am târât, am frecat podele, am măturat, am spălat treptele din pivniță până-n pod. Am lustruit sticla și am scuturat saltelele. De dimineața până seara, stăpânii se uitau cu dispreț la mine, mirându-se de prostia mea. Mi-a fost rușine, m-am jenat tare mult, pot să spun, încât cu dragă inimă aș fi sărit în picioare și aș fi fugit. Acum trebuie să-și găsească o altă toantă. Sper ca în curând să nu mai afle nici una. Dac-aș fi fost singură, fără angarale, nu le-aș fi permis nimic. Dar tu erai aici și voiai să trăiești.

Băiatul simțea nevoia de lapte și fructe; întregul său trup tânjea după un gust sănătos. De aceea banii luați din portofelul mamei i se părură doar un împrumut pentru a cumpăra mâncare. Avu senzația că i se clatină dinții. Se auzi zicând cu voce tare: Nu mai ai nimic adevărat în oase decât aer stricat de cârciumă, ești un infirm sfârșit, un târâie-brâu.

Toate astea nu-i erau de nici un folos. Goli scrumiera în găleata de gunoi; apoi părăsi locuința. Mama parcă adormise. Și-o închipui cu mâinile împreunate, înghețată bocnă pe o pernă udă de lacrimi.

Când se află din nou în fața ușii locuinței, în mână cu mere, struguri și o pungă de lapte și apăsă pe clanță, ușa era zăvorâtă. Își strigă mama; pașii ei se apropiară în spatele ușii, dar nu se auzi nicio cheie zornăind. Băiatul fu cuprins de o panică ușoară. Apăsă pe clanță cu timiditate.

— Pleacă, cară-te, pleacă, zise maică-sa, nu te mai las înăuntru. De astă dată e rândul tău să procuri bani. Lucrezi sau cerșești; mi-e totuna. Important e să faci ceva. Nu vine nimic de la sine, asta știi și tu. Nu-ți dau drumul

înăuntru. N-o să-ți mai încurajez lenevia. Nu te opinti că nu-ți deschid ușa. Dacă nu te pedepsește dumnezeu, am s-o fac eu.

— Ai nevoie de doctor? întrebă băiatul.

— Eu? Nici vorbă! strigă mama. Dar tu ar trebui să-ți faci un control la cap. La tine nu mai e nimic în ordine. Alți băieți de vârsta ta au de mult prietene și bani. Devin independenți, tu, dimpotrivă, nu poți face singur nici măcar un pas. Aș vrea doar să știu ce dracu a intrat în tine. Coboară-ți în sfârșit capul din nori. Dovedește-mi că vrei să-i iei locul, atunci am să-mi schimb și eu părerea.

Băiatul dădu cu picioarele-n ușă, dar zăvorul rezistă. Se așeză pentru câteva clipe pe scară; treptele erau reci și-l făcură să se scoale din nou. Dintr-o dată, merele, strugurii, laptele își pierdură orice valoare. Le aruncă pur și simplu. Punga cu lapte se sparse pe loc; merele se făcură bucățele când încercă să le lovească în aer. Apoi zdrobi în picioare strugurii. Ceea ce făcuse semăna a păcat.

Îi era frig și-ar fi vrut să-l ia dracu. Se gândi la o portiță de scăpare, trebuia să existe una. Auzise de mai multe ori de la niște chiulangii notorii că ar exista un medic în oraș, deloc zgârcit cu certificatele medicale, având în vedere că prin acestea își sporea clientela. Du-te și anunță că ești bolnav, își zise băiatul, asta-i cea mai rezonabilă idee. Poate ești cu adevărat bolnav, fapt care ar simplifica și mai mult lucrurile. Își închipui cum ar putea să-i facă mamei o surpriză cu o motivare credibilă; ștampila și iscălitura unui doctor ar mulțumi-o, iar vechea problemă ar fi anulată pentru o bucată de vreme. Merse apoi la cea mai apropiată cabină telefonică și își notă adresa cabinetului medicului din cartea de telefon.

38

CAMERA DE AȘTEPTARE era supraaglomerată. Băiatul fu nevoit să stea în picioare. Pe pereți atârnau tablouri reprezentând animale și flori sub care erau scrise nume în latină. Paltoanele și șalurile de pe cuier miroseau a naftalină. Asistenta doctorului îi notă numele într-un carnet. Aerul pestilențial îi făcu rău. Fu asaltat de diferite discuții.

— Am stat un an în clinică.

— Am crezut c-o să mor.

— Când văd sânge, leșin.

— Am avut niște dureri de nesuportat.

— De la narcoză am rămas cu amețeli.

— Tumoarea mea este iradiată.

— De aici trebuie să mă duc la dentist.

În sfârșit, din interfon se auzi ca un orăcăit numele lui. Merse în cabinet și lăsă lucrurile să se desfășoare de la sine. Medicul se ridică din spatele biroului, îi dădu mâna și-l rugă să ia loc.

— Ei, zise el, în altă parte v-ar tăia acum în bucățele. Ce vă doare?

— Ceva nu-i în ordine cu mine, spuse băiatul.

— De exemplu?

— Nu știu cum să vă spun. Lucrurile stau cam așa; sunt lăudat pentru spinarea mea dreaptă, atunci când mă simt încovoiat și cocoșat. Dacă sunt bolnav, mi se admiră sănătatea. Cam confuz, nu-i așa? Îmi lipsește privirea de ansamblu. Faptul că nu știu niciodată ce trebuie să fac mă îmbolnăvește, credeți-mă. Uneori mi se face frică de felul meu de-a fi. Pentru mine, toți oamenii din cercul meu sunt creaturi crunt exploatate. Mie nu-mi place ce fac ei, ce permit să li se facă, iar lor nu le place ce fac eu și ceea ce nu permit să mi se facă. Ei bine, ieri am băut prea mult.

Când sunt ameţit pot cel puţin să-mi spun părerea fără să-mi pese de urmări. Nu pot să mănânc nimic, dacă nu mi-e foame, dar să beau fără să-mi fie sete, asta pot. Pe fiecare îl cred capabil numai de rău, şi asta nu e bine. Aş dori să trăiesc, dar în condiţiile mele de viaţă e mai simplu să mori. Poate că sunt încă prea tânăr.

— Pentru numele lui dumnezeu, zise doctorul, ai nimerit la medicul nepotrivit. Dumneata ai nevoie de cineva cu care să poţi discuta. Nu pot trata sufletul sau firea. Ai oasele sănătoase. Iar şira spinării se mai formează încă, băiete.

— Cel mult se încovoaie, spuse băiatul. Eu aparţin categoriei vidanjorilor. Pe mine se descarcă gunoiul. Toate cunoştinţele încearcă să mă lămurească că munca e unicul şi adevăratul leac atot-tămăduitor. Ea mă poate elibera de concepţiile mele ciudate. Îmi permiteţi să vă mai spun ceva? Maică-mea e probabil gravidă şi a fost concediată, tatăl meu vitreg a şters-o, iar eu m-am îndrăgostit în zadar în această săptămână şi azi am chiulit de la muncă.

— Cel puţin nu eşti incurabil, zise doctorul.

Apoi controlă tensiunea băiatului.

— Tulburări de circulaţie, zise el. Reduci băutul şi fumatul, mult somn, mai multe vitamine, mai puţine calorii, să gândeşti mai înţelept, tinere prieten. Trebuie să înveţi să înţelegi mai mult. Sună cam savant dar e foarte simplu. Nu poţi înota prin pustiu. Îţi dau opt zile. Trebuie să-ţi ajungă pentru a fi din nou în ordine. Iată certificatul de incapacitate de muncă şi o reţetă pentru pilule de bună dispoziţie. Ai nevoie de ele. Ne vedem peste o săptămână, sper, într-o altă stare de spirit.

Băiatul îşi cumpără într-o farmacie pilulele; apoi merse să se schimbe. Mergea repede, ca să se încălzească. Un vuiet îndepărtat îi răsuna în spatele tâmplelor. Putea să se gândească la o muzică şi se simţi în mare siguranţă. Toate zgomotele veneau de departe, ca şi cum prin aer ar fi plutit vată şi fulgi. O greutate căzuse de pe el. Fără să mintă îşi

prelungise perioada de grație. Ți s-a întins un pai, gândi el, de care să te poți agăța în viitor. Dar într-o săptămână, exact peste opt zile, o să fii din nou pe muchie de cuțit. Deci, potolește-ți entuziasmul. Deci e foarte bine să nu faci nimic și totuși să primești niște bani, ceva mai puțini decât cei sănătoși care trebuie să muncească, dar oricum... Asta însă nu va ține o veșnicie. Un lucru amânat nu înseamnă că-i și anulat. Trebuie să te gândești la ceva, altfel s-a zis cu tine. Oamenii ar trebui să meargă de două ori mai mult la școală, ca să învețe cel puțin jumătate din ceea ce trebuie să știe.

În magazinele pe lângă care trecea era îmbulzeală mare. Oamenii se pregăteau pentru sfârșitul de săptămână. Pretutindeni sacoșe și femei încărcate ca niște cai de povară. Spre norocul lui îl întâlni pe Slippuchin, care se întorcea de la muncă. Slippuchin lucra la drumuri și șosele; cizmele-i erau pline de lut, mâinile negre de păcură, părul îmbâcsit cu praf de prundiș. Era mic de statură, un pitic puternic. Tatăl lui era polonez, iar mama rusoaică. Era cherehelit ca de obicei.

— Ei, coadă murdară, zise el vesel, iar ai avut treabă cu vreo fată?

— Bătrâne potlogar, de când există târfe aici? spuse băiatul scoțând din buzunar pipa pe care o șterpelise în tutungerie. Cumpără-mi obiectul.

— F... mama ta, zise Slippuchin în poloneză.

— Omule, e nouă, veritabilă. Hai dă-i drumul, nu fi nasol, dă-mi câteva mărci.

— Trebuie să plătesc pensia alimentară, zise Slippuchin. Sună cam chinezește pentru tine, sau?

— Oprește-te!

— Îmi plac mult nemții săraci.

— Iar mie polacii bogați.

Apoi rânjiră unul la altul.

— De ce nu te-ai mai arătat pe aici? întrebă Slippuchin. Am putea să mai bem împreună o sticlă, ce zici?

— Bineînțeles, spuse băiatul, când o să ies la liman o să dăm o sticlă pe gât.

— Pipa-i din spumă de mare?

— Nu știu.

— Dă-mi mâna, prietene, zise Slippuchin și băiatul simți frecându-i-se în palmă niște monede tari și reci.

— Iată-i, dragă porcule, adăugă Slippuchin.

— Și așa n-ai pușculiță, spuse băiatul.

— Șoarecii o folosesc ca oală de noapte, zise Slippuchin.

Apoi râseră din nou; băiatul căpătase banii, iar Slippuchin pipa.

39

PLIN DE ÎNCREDERE băiatul sună acasă. Avea un certificat medical în buzunar și asta era o veste plăcută. De astă dată mama deschise imediat ușa. În hol se afla un geamantan; tocmai începuse să despacheteze.

Totul fusese deci în zadar.

Băiatul nu sări peste geamantan, păși pe lenjerie, lovi cu piciorul în șosetele făcute ghem. Detlev Richter stătea întins pe canapea. Vărsase într-o găleată așezată alături pe podea. Băiatul se apropie de canapea și-i contemplă fața răvășită. Bărbatul horcăia epuizat, căscă în somn, încât saliva i se scurse în fire subțiri printre cioturile de dinți. Se învârtea neliniștit în pat. Maică-sa așează o oală cu apă pe plită; apoi curăță cartofi.

— I s-a făcut dor de noi? întrebă băiatul.

— A jurat..., îi spuse mama jenată.

— În plină beție, spuse băiatul. Mai înainte n-ai deschis din cauza lui?

— La ce te gândești și tu, zise ea.

Băiatul umplu o ceașcă cu apă de la robinet, își umplu gura, se aplecă deasupra bărbatului și-l stropi pe față. Bărbatul avu nevoie de câtva timp pentru ca să-și revină și să se dezmeticească. Clipea încurcat; încet-încet își dădu apoi seama cine-l sâcâia.

— Ce sperietură mi-ai tras, zise el înfundat.

— Și n-o să rămâi numai cu asta, strigă băiatul.

Smulse din mâna mamei cuțitul de curățat zarzavaturi, înfigându-i vârful sub bărbia bărbatului.

— Nu! zise mama.

— Ai băut cumva la bufetul gării? întrebă băiatul. Sau ai ajuns departe, în oraș? Povestește-mi aventurile tale în timpul călătoriei. Cum a fost pe vapor? Dar în avion? A avut trenul întârziere? Îți cer un răspuns. Cum arată lumea? Ai învățat vreo limbă străină? N-ai voie să-mi înșeli așteptările.

Omul se holbă la el cu ochii sticloși; din cauza aerului stătut trase câteva vânturi. Băiatul învârti cuțitul între țepii argintii ai bărbii nerase. Bărbatul nu îndrăzni să se miște; deodată băiatului i se făcu frică să mai răsucească cuțitul. Într-un acces de milă aruncă cuțitul sub masă. Cu toate astea, omul rămase întins, ca paralizat, probabil incapabil să se scoale în picioare. Un punct roșu îi apăru sub bărbie. Era o picătură de sânge.

— Acum ar trebui să domnească relații limpezi între noi, spuse băiatul cu o voce pe care nu și-o cunoștea. Faceți de azi înainte ce doriți. Eu nu mă mai amestec. În sinea mea v-am părăsit de mult. Nu m-ați posedat niciodată, nu vă aparțineți nici măcar vouă înșivă!

Cei doi îl priviră fără să priceapă nimic, de parcă ar fi greșit ușa, de parcă ar fi intrat la niște oameni oarecare pe care nu-i mai văzuse niciodată înainte. Băiatul se simți de parcă ar fi deranjat niște sătui la masă. Intui că-l percepeau ca pe un obiect care nu se potrivea cu mobilierul lor. Articulațiile i se crispară din cauza unei

slăbiciuni bruște. Trebui să se forțeze să facă o mișcare. Se gândi apoi că cu cât înveți mai târziu, cu atât mai repede folosești cele însușite.

— Nu trebuie să mă invitați la banchetul de împăcare, spuse el, lăsați-mi tacâmul în sertar!

Când plecă, trecând pe lângă cele două figuri de calcar și ghips, observă cu câtă repeziciune îi părăsi încremeneala, cum se înviorară, de parcă tot timpul n-ar fi făcut altceva decât să se prefacă. Toate astea însă îl lăsară rece.

40

ORAȘUL ÎL ÎNĂBUȘEA. La stânga și la dreapta casele se frecau de umerii lui; strada făcea valuri, se rostogolea în trepte care se pierdeau în amurg. Era după-amiază târziu. De acum nu mai erau copii pe la porțile caselor; bătrânii din spatele geamurilor dispăruseră. Numai câțiva amatori de ore suplimentare se grăbeau spre casă, spre gospodăria condusă cu sârg. Băiatul nu aruncă nicio privire către cârciumi.

Traversă sala de așteptare a gării, în care se aflau doar câțiva oameni în trecere. Majoritatea seifurilor pentru bagajele de mână erau deschise arătând ca niște coșciuge de tinichea pentru copii. Citi numele orașelor de pe tabelul cu mersul trenurile; apoi merse repede în piață și de acolo la monumentul pescarilor unde scuipă în plasa statuii. Când ajunse în mijlocul podului se apucă să zgâlțâie balustrada. Jos, curgea râul; la orizont se zărea o stea singuratică, ce licărea palid, scufundându-se încet.

În multe locuri se ivise din apă pământul. Luminile

așezării pâlpâiau ca niște lampioane; băiatul se îndreptă spre ele pe drumuri de câmp. În bătaia vântului deslușii vocea lui Detlev Richter și a maică-si. Când copilul se va naște, Ernst se va schimba. Va trebui să-și caute o cameră și să se descurce singur. Poate să-și ia geamantanul nostru și să-și împacheteze boarfele în el. Îi spunem pe șleau că de Crăciun ne poate vizita, iar dacă se poartă cum trebuie ar putea să rămână și peste Anul nou. Nici de Paște sau de Rusalii n-o să fie altfel. O să putrezească în pielea-i lenevă dacă n-o să vrea să stea în sfârșit pe picioarele sale. Trebuie să plece, să intre în viață. O să i se reteze degetele dacă va mai îndrăzni să mai pună mâna pe cuțit.

— M-am ținut în frâu, zise băiatul cu voce tare.

De acum încolo asta nu mai e suficient. Noi, părinții tăi, mai avem câțiva ani buni în față, pe care vrem să-i trăim. Nu suntem nici de azi, nici de ieri, iar azi noi hotărâm ce va fi mâine cu tine. Tatăl și mama sunt mereu pe primul loc și nu după tine. Sora sau fratele tău nu-ți vor păși pe urme. Dumnezeu să te aibă în pază.

Roua zăcea ca argintul mort pe câmpuri. Din grădini urlau câinii în urma umbrei băiatului. Își fixă o destinație și se îndreptă spre locul pe care stătuse circul. Poate, speră el, se mai află acolo vreo rulotă cu osia ruptă. În același moment începu să râdă de el și își încetini pasul.

41

CÂND RECUNOSCU VÂRFUL CORTURILOR, se gândi mai întâi la o tabără de orientare turistică, dar cercetașii n-ar fi venit în camioane și mai ales pe o vreme ca asta. Când văzu turelele tancurilor înălțându-se spre cer, știu ce se

întâmplă. Apropiindu-se, se împiedică în brazdele făcute de șenile și cauciucuri. Întreaga regiune era devastată. Se simți nesigur în timp ce se furișa mai aproape și se sperie când, pe neașteptate, o siluetă cu arma pe umăr fugi spre el strigând de la distanță: Stai! Băiatul se opri pe loc și se rușină de supușenia lui. Apoi silueta, camuflată într-un costum de luptă, se opri din alergare, lăsând între ea și băiat o distanță care putea fi străbătută numai vorbind tare.

— Ce cauți? întrebă soldatul.

— Nimic, spuse băiatul.

— Atâta lucru poți să găsești și-n altă parte, zise soldatul.

— De când dați reprezentații pe aici? întrebă băiatul.

— De astăzi.

— Înaintea voastră pe locurile ăstea a fost un circ, spuse băiatul, care nu avea nevoie de santinele.

— Execut doar ordinul, zise soldatul și își sprijini pușca de pământ.

Carâmbii cizmelor luceau gălbui, murdare de lut. Când își aprinse o țigară, băiatul văzu o față blajină, strălucind de zel. Tânărul era cam de aceeași vârstă ca el.

— La câți dușmani ai făcut azi de petrecanie? întrebă băiatul.

— Așteaptă până când o să ajungi și tu la armată. O să-ți tundă chica aia. Iar acum șterge-o, dacă se poate imediat, până nu raportez, zise soldatul, dând din mâini ca și cum ar fi vrut să alunge un fluture de noapte.

Băiatul înaintă câțiva pași, până când simți respirația celuilalt. Apoi zise în fumul gros de țigară:

— Și tatăl meu vitreg a fost în război, și-am ascultat ce mi-a povestit, bou mușchiuluit ce ești!

Soldatul scuipă mucul și își netezi distrat și jenat uniforma. Băiatul se aplecă. Smulse un fir de iarbă și-l agită ca și cum ar fi vrut să dueleze; puse apoi mâna pe metalul stropit de noroi al unui tanc.

— E interzis, zise soldatul.
— Sunt neînarmat, zise băiatul.
În corturi nu se clinti nimic.

Bivuacul de manevră părea a sta la marginea unui drum de caravane al erei mașinilor. Ceața stingea luminile orașului. Noaptea îl înghesui. Fugi ca printr-un labirint părăginit, tapetat cu oglinzi negre. N-avea nici un chef de această viață și nici un fel de speranță într-o altă moarte. Când ajunse în câmpul deschis, deșurubă tubul cu pilule, înghițind una din tabletele pe care i le prescrisese medicul. În curând se simți ca și cum ar fi unicul și veșnicul locuitor al dealurilor de la orizont. Bălțile erau pline de apă. Mușuroaie de cârtițe se înălțau ca niște insule vulcanice. Marginea unei bălți cedă; răceala apei îi pătrunse băiatului până la oase. Brusc, totul începu să se învârtă. Ochii i se afundară în orbite și se duseră în fundul capului. Își băgă un deget în gâtlej și vărsă spasmodic tot răul. Efectul pilulei se risipi imediat. Izbuti să-și facă semnul victoriei. Chiar un rânjet îi reuși când se gândi: Cine te ademenește cu focul, vrea să te ardă, cine te răcorește cu gheață vrea să te înghețe.

Mai târziu o luă în direcția orașului. Pe drum își dădu cu claritate seama că întreaga sa tinerețe a luptat pentru a supraviețui. Originea lui era din start un drum cu capcane. De acum încolo, zise el tare, imitându-l pe Detlev Richter, o voi numi pe mama doamna Richter, ca să-mi ușurez despărțirea. Un timp îl preocupă închipuirea că lumea ar fi o arenă. De acum încolo se va strădui să observe mai atent oamenii de la peluză și pe cei din lojă. Nu mai putea susține că viața îi aparține doar lui; înțelese relațiile dintre oameni ca pe o curea de disciplinare, iar pe sine ca pe o proprietate a unor necunoscuți. Se bucură de descoperirile minții sale. Trebuia doar să arate cine era. Celor ce-ar vrea să se joace cu el, în viitor, el le va dicta regulile. Văzu niște moșnegi care manevrau pârghiile cu ajutorul cărora dirijau destinele pământului. Într-o zi o să distrugă cutiile de

siguranță. În tot angrenajul el era rotița care transporta un bob de nisip. Fu învăluit de o ploaie cu grindină. Căzură primii fulgi de nea. Pantofii îi alunecau în nămol. Orașul i se păru mai străin decât orice înstrăinare pe care o simțise vreodată. Îi era atât de străin, încât deodată înceta să mai existe. Printre ziduri pașii săi răsunau ca niște împușcături.